ಮಣ್ಣು-ಜೀವ ಸಂಕಥನದ ಶೋಧ

(ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್. ಕಾವ್ಯದ ಮುಖೇನ)

ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂ.ಫಿಲ್. ಪದವಿಗಾಗಿ
ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಾದರಪಡಿಸಿದ
'ಎಂ.ಫಿಲ್. ನಿಬಂಧ'

ಸಂಶೋಧನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ಟಿ. ಹನುಮಂತರಾಯ
ರಿ. ನಂ: 162001030074

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ. ಜೆ. ರಾಜ
ಎಂ.ಎ. ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪಿಜಿಡಿಎಂಎಸ್.
ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸಂಶೋಧನಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು
ರಾಮನಗರ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಹಂಪಿ.

2017

ಮಣ್ಣು–ಜೀವ ಸಂಕಥನದ ಶೋಧ

(ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್. ಕಾವ್ಯದ ಮುಖೇನ)

ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂ.ಫಿಲ್. ಪದವಿಗಾಗಿ
ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಾದರಪಡಿಸಿದ
'ಎಂ.ಫಿಲ್. ನಿಬಂಧ'

ಸಂಶೋಧನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ

ಟಿ. ಹನುಮಂತರಾಯ
ರಿ. ನಂ: 162001030074

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಜೆ. ರಾಜ
ಎಂ.ಎ., ಪಿಎಚ್.ಡಿ., ಪಿಜಿಡಿಎಎಸ್.,
ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸಂಶೋಧನಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು
ರಾಮನಗರ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಹಂಪಿ.

2017

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

"ಮಣ್ಣು-ಜೀವ ಸಂಕಥನದ ಶೋಧ" (ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್. ಕಾವ್ಯದ ಮುಖೇನ) ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿಬಂಧವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಎಂ.ಫಿಲ್. ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಟಿ.ಹನುಮಂತರಾಯ ಅವರು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿಬಂಧವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪದವಿ. ಪ್ರಕಟಣೆಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಈ ಮೂಲಕ ಪ್ರಮಾಣಿಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಡಾ|| ಜೆ. ರಾಜಗುಂಡಾಪುರ
ಎಂ.ಎ., ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ., ಪಿಜಿಡಿಎಎಸ್.
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು
ರಾಮನಗರ - 562 159.

ಡಾ. ಜೆ. ರಾಜ
ಎಂ.ಎ., ಪಿಎಚ್.ಡಿ., ಪಿಜಿಡಿಎಎಸ್.,
ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸಂಶೋಧನಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು
ರಾಮನಗರ.

ದಿನಾಂಕ :

ಸ್ಥಳ : ಬೆಂಗಳೂರು

ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

"ಮಣ್ಣು-ಜೀವ ಸಂಕಥನದ ಶೋಧ" (ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್. ಕಾವ್ಯದ ಮುಖೇನ) ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿಬಂಧವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಎಂ.ಫಿಲ್. ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಡಾ. ಜೆ. ರಾಜ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾದ ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಸಿದ್ದಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ನಿಬಂಧವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪದವಿ. ಪ್ರಕಟಣೆಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಈ ಮೂಲಕ ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸಂಶೋಧನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ಟಿ. ಹನುಮಂತರಾಯ

ದಿನಾಂಕ :

ಸ್ಥಳ : ಬೆಂಗಳೂರು

ಮುಂಬಿಗೆ ಮೊದಲು.................

"ಮಣ್ಣು–ಜೀವ ಸಂಕಥನದ ಶೋಧ" (ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್. ಕಾವ್ಯದ ಮುಖೇನ) ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿಬಂಧವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಎಂ.ಫಿಲ್. ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿ ಒಪ್ಪಿ, ಅಪರಿಮಿತ ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಸಲಹೆ ಸಹಕಾರಗಳನ್ನ ಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ತೆರೆದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾದ ಡಾ. ಜೆ. ರಾಜ ಅವರಿಗೆ ಗೌರವ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಒತ್ತಾಸೆಯಾಗಿ ನಿಂತು ಸಹಕರಿಸಿದ ಡಾ. ಚಿತ್ತಯ್ಯ ಪೂಜರ್ ರವರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಡಾ. ಎನ್. ಮನು ಬಳಿಗಾರ್ ರವರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಗೌರವ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಡಾ. ರಾಜಶೇಖರ ಹತಗುಂದಿ, ವ.ಚ. ಚನ್ನೇಗೌಡ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕರಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾಂತಕುಮಾರಿ, ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ಸಿಬ್ಬಂಧಿ ವರ್ಗದವರಿಗೂ ನನ್ನ ನೆನೆಕೆಗಳು.

ನನ್ನ ಕಷ್ಟ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಒತ್ತಾಸೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಸಂಗಾತಿ ಶ್ರೀಮತಿ. ಗಿರಿಜಾ ಕುಮಾರಿ, ನನ್ನ ಕನಸಿನ ಕೂಸುಗಳಾದ ಉಪಾಸಖಿ ಭೋದಿದಮ್ಮನ್ ಮತ್ತು ಕಾನಿಷ್ಕ ಭೋದಿದಮ್ಮನ್ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಮಣ್ಣು-ಜೀವ ಸಂಕಥನದ ಶೋಧ
(ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್. ಕಾವ್ಯದ ಮುಖೇನ)
ಪರಿವಿಡಿ

ಅಧ್ಯಾಯ – ಒಂದು

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ನಮ್ಮ ಒಳಗಿರುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದೇ ಆತ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯ ಪ್ರಕೃತ ಉಪಾಯ . ಇದು ವಿಧಾತನ ನಿಯಮ, ನಮ್ಮ ಚಿತ್ತ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಜಡತೆಯನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ದುಡಿತವನ್ನು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಆಂಗ್ಲರು ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಅದುಮಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೇವಲ 'ಹೋಯಿತು ಹೋಯಿತು' ಎಂದು ಹಾಹಾಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸತ್ತರೆ ಯಾವ ಫಲವೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆಂಗ್ಲರ ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡಿ ಮಾರು ವೇಷ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಯತ್ನವೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಮರಳು ಮಾಡುವ ಯತ್ನ ಮಾತ್ರವೇ ಸರಿ. ನಾವು ನಿಜವಾದ ಆಂಗ್ಲರಾಗಲಾರೆವು. ವೇಷಧಾರಿ ಅಂಗ್ಲರಾಗಿಯೂ ನಾವು ಆಂಗ್ಲರನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾರೆವು. ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ, ನಮ್ಮ ಹೃದಯ, ನಮ್ಮ ರುಚಿ ಎಲ್ಲವೂ ಪ್ರತಿ ದಿನದ ಕಸದ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಅದನ್ನು ತಡೆಯುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಮಾರ್ಗ ನಾವು ನಿಜವಾಗಿ, ಸಬಲವಾಗಿ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ರವೀಂದ್ರನಾಥಠಾಕೂರ್.

ಮಣ್ಣು: ಜೀವಸಂಕಥನದ ಶೋಧ (ಎಸ್.ಜಿ. ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯನವರ ಕಾವ್ಯ ಮುಖೇನ) ಈ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್ ರವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ನಿಬಂಧದಲ್ಲಿ, ಸಂಶೋಧಕನ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಹೀಗೆ ಹಲವು ಜನಪ್ರಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆಳುವ ಜನಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿದಿಸುವ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು ದೇಶಕಟ್ಟುವ ಶ್ರಮಮೂಲ, ನೆಮೂಲಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಇಂಗ್ಲೀಷು ನಿಘಂಟಿನ ಪ್ರಕಾರ ಸಬಾಲ್ಟ್ರನ್ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸೇನೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಅಧೀನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. (ಸ್ಪಿವಾಕ್) ಅಂದರೆ ಇದು ಮೂಲತ ಕಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸ್ಪಿವಾಕ್ ಅವರು ಈ ಪದದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯನ್ನು ಬೇರೆಯ ಬಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ

ವಿಶೇಷವಾದ ಅರ್ಥಗಳಿರುವುದನ್ನು ಸ್ಪಿವಾಕ್ ಅವರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ. ಆಂಗ್ಲೋ–ಇಂಡಿಯನ್ ಬರಹಗಾರ (1965–1936) ರುಡ್ಯಾರ್ಡ್ ಕಿಪ್ಲಿಂಗ್ ಅವರು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ದೋರಣಿಯನ್ನು ಒಂದು ಸಂದಿಗ್ಧ ನೆಲೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ, ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕೀರ್ಣ ಹಾಗೂ ಶ್ರೇಣೀಕೃತವಾದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಸಬಾಲ್ಟ್ರನ್ ನೆಲೆಯು ಹೇಗೆ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿತ್ತು, ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಬಹುದು. ಅದೇನೆಂದರೆ, ತಿರಸ್ಕೃತ ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಭಯಗ್ರಸ್ತ ದೇಶೀಯರ ನಡುವಣ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಈ ನಿಲುವು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಇತಾಲಿಯ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಿ ಆಂಟೋನಿಯೋ ಗ್ರಾಮ್ಷಿಯು ಅಸಂಘಟಿತ ಸಮೂಹಗಳಿಗೆ ಇದನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿದನು. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸುವ ರಾಜಕೀಯ ನಿಲುವು ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿತ್ತು. 1980 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಸಬಾಲ್ಟ್ರನ್ ಅಧ್ಯಾಯನ ಯೋಜನೆಯು ಈ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿತು. ಅಂದರೆ ಭಾರತ ಸಾಮಾಜಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಳ ಸಮೂಹಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವ, ಅಸ್ಥತೆ, ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿನಿಧೀಕರಣದ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಹೇಗೆಲ್ಲ ಅಧೀನ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಮತ್ತು ಛಿದ್ರಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಕಂಡರಿಸುವ ಇರಾದೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ತನ್ಮೂಲಕ ಭಾರತದ ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಮೂಹಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದು ಕೂಡ ಇದರ ಗುರಿಯಾಗಿತು.

ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಎಂಬತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ರಣಜಿತ್ ಗುಹ (ಡಾ.ಮೇಟಿ ಮಲ್ಲಕಾರ್ಜುನ– ಯೋಜನಾ ಸಂಪಾಧಕರು–ಕರ್ನಾಟಕ ಸಬಾಲ್ಟ್ರನ್ ಓದು ಮಾಲಿಕೆ) ಮತ್ತು ಅವರ ಸ್ನೇಹಿತರು ಸಬಾಲ್ಟ್ರನ್ ಸ್ಟಡೀಸ್: ರೈಟಿಂಗ್ ಆನ್ ಸೌತ್ ಏಶಿಯನ್ ಹಿಸ್ಟರಿ ಆ್ಯಂಡ್ ಸೊಸೈಟಿ ಎಂಬ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಈ ಓದಿನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿತು. ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಅನುಕೂಲಿಯಾದಂತಹ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ, ಕಾರಣಗಳಿದ್ದವು. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ಮಾದರಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಆಶಯಗಳಿಗೆ, ಸಂವಿಧಾದ ಆಶಯಗಳಿಗೆ ಎರವಾದ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ ಮಾದರಿಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಲೆಯತ್ತಿದ ಕಾರಣ ಸಬಾಲ್ಟ್ರನ್ ಓದು ಸಂಪುಟಗಳು ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇದರ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಾಗಿ ಇಡಿಯಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯನ್ನು ಲೋಹಿಯ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಮೂಲಕ ಚರಿತ್ರೆ ಕಟ್ಟುವ ಕ್ರಿಯೆ ಮುನ್ನಲೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕೂಡ ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಾದರಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿ ಹಲವಾರು ತಳ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತ ಓದುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನ ಕೂಡ ಪ್ರೊ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪನವರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದಾಗ ರೂಪಿಸಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಮಾನವಿಕ ವಿಭಾಗಗಳು ಕೂಡ ಇಂತಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಇಂಬು ಕೊಡಲಾಗಿ ಹಲವಾರು ಯುವ ಸಂಶೋಧಕರು ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳು, ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಮುಂದೆಯೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಕೆಯ ಆಧಾರದ ಜ್ಞಾನಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಸುತಾರಾಂ ಒಪ್ಪದ ಜನರಿಂದ ಕಲಿಯಾಬೇಕಾದದ್ದು ಬಹಳಷ್ಟು ಇದೆ ಎಂದು ಆಳವಾಗಿ ನಂಬಿರುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇಸಿ-ಜ್ಞಾನದ ನೆಲೆ-ಸೆಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದು ಈಗ ಚರಿತ್ರೆ.

ಡಾ. ಕೆ.ವಿ. ನಾರಯಣ್ ರವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕರ್ನಾಟಕ ಓದು ಶಿಬಿರಗಳು, ಕುವೆಂಪು ಓದುವಂತ ಶಿಬಿರಗಳು ಕೂಡ ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಓದಿನ ಮಾದರಿಗಳಾಗಿವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ. ಡಾ. ಮಾಲತಿ ಪಟ್ಟಣ ಶೆಟ್ಟಿಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಮೇಟಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಅವರ ಯೋಜನೆ ಸಂಪಾದ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಬಾಲ್ಟ್ರನ್ ಓದು ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದು, ಆರು ಪ್ರಮುಖ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರತರಲಾಗಿದೆ.

ಸಂಪುಟ – 1 – ತಾತ್ವಿಕತೆ

ಸಂಪುಟ – 2 – ದಲಿತನೋಟ

ಸಂಪುಟ – 3 – ಹೆಣ್ಣು ನೋಟ

ಸಂಪುಟ – 4 – ರೈತ – ಕಾರ್ಮಿಕ ಓದು

ಸಂಪುಟ – 5 – ಸಾಹಿತ್ಯ ಓದು

ಸಂಪುಟ – 6 – ಬುಡಕಟ್ಟು – ಅಲೇಮಾರಿ

ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ಥಳೀಯತೆಯ ಕಟ್ಟುವ ಹೊಸ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳಾಗಿವೆ.

ಈ ಮಾದರಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ನವ್ಯೋತ್ತರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿಯಾಗಿ , ಕಾವ್ಯಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಪ್ರೊ.ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್.ರವರು ಆ ಕಾಲದ ಯಾವ ಚಳುವಳಿಯ ಜೊತೆಗೂ ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಹೋದರೂ ಕೂಡ ಸತ್ವಯುತವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿರುವ, ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ದೋರಣೆಯನ್ನು ಬದಿಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮದೇ ಕಾವ್ಯ ಜಾಡನ್ನು ರೂಡಿಸಿಕೊಂಡವರು ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್. 70–80 ರ ಕಾಲ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜಾಗತೀಕರಣ ಎನ್ನುವ ಕೂಗುಮಾರಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಸರಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಹಿಡಿಯಾಗಿ ಜಗತ್ತೇ ಆ ಕೂಗುಮಾರಿಯ ಧನಿಗೆ ಜೋಲಿಯ ಮಗುವಾಗಿ ನಿದ್ರೆಗೆ ಜಾರಿ ತನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ದಾವಂತದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್. ರವರು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿರೋಧವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲೆ ಇದ್ದಂತೆ ಸಂತರ, ದಾಸರ, ವಚನಕಾರರ, ಅದಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ತನ್ನ ನೆಲಮೂಲದ ಹಳ್ಳಿಯ ಸೊಗಡನ್ನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಲುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮದೇ ಆದಂತಹ ಮೈಲುಗಲ್ಲನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಆಕಾರಣವಾಗಿ ಅವರ ಇದುವರೆಗಿನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕನ್ನಡದ ನೆಲಮೂಲ ಸೊಲ್ಲುಗಳ ಅರಿಮೆಯೆ, ಭೂಮಿತತ್ವದ ತಿಳುವಾಗಿ ಈ ನಿಬಂದದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಕರ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ – ಎರಡು

ಮಣ್ಣು – ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ವಸಹತ್ತೋತ್ತರ ಕಾಲ ಘಟ್ಟದ ನಂತರದ ದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಓದು, ಚರಿತ್ರೆಯ ಓದು, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿ ಓದುಗಳು. ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ತುಸು ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತಾ ಕಲೋನಿಯಲ್ ದೋರಣೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಓದಿನ ಪರಿಧಿಯಿಂದ ದೂರೀಕರಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮದೇ ಆದಂತಹ ಓದಿನ ಆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹಾಗೆ ಹೊಸ ಓದಿನ ಕ್ರಮಗಳ ರೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಮಗೆ ದೊರೆತ. ಕಲಿತ ಗಿಳಿಪಾಠಗಳ ಓದಿನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು, ಗಿಳಿಪಾಠಗಳ ಪೂರ್ಣ ಅರಿಮಗಳನ್ನ ಹಲ ಕೇಳ್ವಿವಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅನುಮಾನಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ ತಾವೇ ಸ್ಥಳೀಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮವೇ ತಿಳುವಿನ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನ, ಅರಿಮೆಗಳನ್ನ ರೂಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅರಿಮೆಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಉಪಸಂಸ್ಸೃತಿಗಳು ಎಂದು ಚರಿತ್ರೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಓದುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನ ರೊಡಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅರಿಮೆಯ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಎಂಬ ಪದವನ್ನ ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಪದರ, ನೆಲ, ಭೂಮಿ, ಜಮೀನು, ಎಂದೂ, clayey, alluvial, lore, ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ, ನಾಡು, ದೇಶ, ಪ್ರದೇಶ, ಒಂದು ದೇಶದ ನೆಲ, ಮುಂತಾದ ಪದ–ಪದಾರ್ಥ ನೆಲೆಯ ಅರ್ಥಗಳನ್ನ ಪಡೆಯ ಬಹುದಾದರು ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಓದಿನ ಪರಿಕ್ಪನೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಎಂಬುದನ್ನ ಭೌಗೋಳಿಕದಲ್ಲಿ ಜನರ ನಾಡಿಮಿಡಿತದ ದನಿಯನ್ನ ಮೀಟುವ ಮೀಟುಗೋಲಾಗಿ, ಜಿವಂತಿಕೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಒಡೆದು ಕಾಣುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಜನಪದ ಜೀವದಶಗಳು ಮೌಲ್ಯಗಳು, **ಆಚರಣೆಗಳು** ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಬದುಕು, ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದು ಅಧಿಕೃತಗೊಳಿಸಿದರುವ, ಅಥವಾ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿರುವ ದರ್ಶನ ಆ ಕಲ್ಪನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಹಯೋಗ ಪಡೆಯದೆ ಆ ಪರಂಪರೆಯ ಜೊತೆ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿರುವ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಲ್ಲರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಜನಪದ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು **ವೈದಿಕೆ** ಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಧಾನ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗಿಂತ ಬಿನ್ನವಾದದ್ದು, ಅಥವಾ ವಿರುದ್ದವಾದದ್ದು ಎಂದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ." ಅಂದರೆ ವೈದಿಕ ಓದಿನ ಮಾದರಿಗಳು, ವೈದಿಕವೇ ಎಲ್ಲವುಗಳಿಗೂ ಮೂಲ ಪ್ರಧಾನ ಎಂಬ

ಅರಿಮೆಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುವಾಗ, ಜನಪದವು ಅರಿಮೆಯ ಬೇರು ಎಂಬ ಕ್ರಮಗಳನ್ನ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.

<u>ಜಾನಪದ – ಮಣ್ಣು ಪರಿಕಲ್ಪನೆ</u>

ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಲ್ಲಾ ತಿಳಿವಿಗೆ ಬೇರು ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಜನಪದರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಕುರಿತಾಗಿರುವ ಸಂಕಥವನ್ನು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪಂಚಭೂತಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು, ನೀರು, ಬೆಂಕಿ, ಗಾಳಿ ಮತ್ತು ಆಕಾಶಗಳು ಪಂಚಭೂತಗಳಾಗಿದ್ದು, ಈ ಪಂಚಭೂತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರದೇ ಆದಂತಹ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ." ನೀರು ಗಾಳಿಯನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದರೆ ಭೂಮಿ ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯದ ಆದಿಭೌತಿಕವಸ್ತು, ಅದು ಮನುಷ್ಯನ ಪಾಲಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೈವವೂ ಹೌದು, ಪ್ರಯೋಗ ಭೂಮಿಯೂ ಹೌದು, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಭೂಮಾತೆ ಎಂದು ಪೂಜಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಜನಪದರ ಪೂಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ, ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಪೂಜೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೆಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಕಸುಬು, ಇಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿದ ಬೀಜ ಬೆಳೆದು ಸಸಿಯಾಗಿ, ಬಲಿತು ತೆನೆಯಾಗಿ, ಕೊಯ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಪವಾಡ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ತ್ರೀ ರೂಪಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿವೆ, ಭೂಮಿಯ ಫಲವಂತಿಕೆಯೇ ಜನಪದರ ಸಂವೃದತೆಯ ಗುಟ್ಟು, ಭೂಮಿತಾಯಿಯನ್ನು ಜೀವ ರಕ್ಷಕವಾದ. ಈ ಶಕ್ತಿ ಎಂದಿಗೂ ಕುಗ್ಗದಂತೆ, ವೃದ್ಧಿಸುವಂತೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ, ಬಲಿ ನೀಡುವ ಮಂತ್ರಾಚರಣೆಯ ಅನೇಕ ವಿಧಿ ಆಚರಣೆಗಳು ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ರೂಡಿಗೆ ಬಂದಿವೆ'2 ಅಂದರೆ ಮಾತೃವಮೂಲೀಯ ಕುಟುಂಬ ಪ್ರಧಾನವಾದ ದ್ರಾವಿಡ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ತಾಯಿ–ಭೂಮಿ ಕುರಿತಾದ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನ ದಾರೆಯಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿ ಅವಿಸ್ಕಾರವೇ ಮತೃಮೂಲವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಸಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಗಿ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮಣ್ಣು ತಾಯಿ ಏಕ ಮಾದರಿಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನ ನಮ್ಮ ಜನಪದರ ಅರಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇಂದಿಗೂ ಕೃಷಿಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವ ಹೊನ್ನೇರು ಕಟ್ಟುವ ಆಚರಣೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ರಕ್ತತರ್ಪಣದ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚು ಫಲವತಿಯನ್ನಾಗಿಸುವ ಮಂತ್ರಾಚರಣೆಯ (ಮ್ಯಾಜಿಕ್) ಆಶಯವನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಹೊನ್ನೇರು ಕಟ್ಟುವ ಆಚರಣೆಯ

ಕ್ರಮಗಳು ಸಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಮಂತ್ರಾಚರಣೆಯ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಣಿ ಬಲಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಭೂಮಿಗೆ ರಕ್ತ ತರ್ಪಣ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಊರಫಲವನ್ನು ನೇಗಿಲು ಕಟ್ಟಿ ಉಳುವುದು, ಲೈಂಗಿಕ ಕ್ರಿಯಾವರ್ತನೆಯಂತೆ ಕಾಣುವುದರಿಂದ ಭೂಮಿ ಹೆಚ್ಚು ಫಲವತಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ, ಆ ವರ್ಷದ ಫಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಭೂಮಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಅತ್ತೆಮನೆ ಹೊಂಗಲು, ಸುಗ್ಗಿ ಪೂಜೆಗಳು ಎಲ್ಲವು ಸುಖಾಪೇಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಉಳು ಆಶಯಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ರಕ್ತ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ, ಅನ್ನದ ಅಗಳುಗಳನ್ನು ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ನೆನಸಿ ಊರುಫಲದ ಸುತ್ತ ಹಾಕುವ ಆಚರಣೆಯು ಷುದ್ರಶಕ್ತಿಗಳು, ಕೃಷಿರೋಗಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟು ಮಾಡುವ (ನಿರ್ಬಂದಿಸುವ) ಆಶಯಗಳುಳ್ಳ ಆಚರಣೆಯೂ ಆಗಿವೆ"*3. ಅಂದರೆ ಜನಪದ ವೆಂದರೆ ಜೀವಮೂಲೀಯ, ನೆಲಮೂಲೀಯವಾಗಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂಬುದು ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನೆಲಮೂಲ ದನಿಯಾಗಿರುವ ಜನಪದರ ಬದುಕೇ ಒಂದು ಮಣ್ಣಿನ ಸಂಕಥನ

ಏಳುತಲೆ ಎದ್ದು ಯಾರ್ಯರ ನೆನೆಯಲ್ಲಿ
ಎಳ್ಳ ಜೀರಿಗೆ ಬೆಳೆಯೋಳ । ಭೂಮಿತಾಯಿ॥
ಎದ್ದೊಂದುಗಳಿಗೆ ನೆನೆವೇನು॥'*4

ಜನಪದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಬೇಸಾಯಗಾರರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಮಣ್ಣು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಹತ್ವದವಾಗಿವೆ ಸ್ತ್ರೀತ್ವ ಎನ್ನುವುದು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಮೈನೆರೆದಾಗ ಅವರ ಗರ್ಭಕೋಶದಲ್ಲಿ ಋತುಸ್ರಾವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಎಳ್ಳುಂಡೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಮಾತೃತ್ವ ಶಕ್ತಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಶಕ್ತಿ ಪಡೆಯಲು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಯೇ ಅದೇ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳಿಗೆ ಮಧುವೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ದಾರೆಮಹೂರ್ತ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕೂಡ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶ. ಆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಹೆಣ್ಣು ಇವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಭೂಮಿ ತಾಯಿಯನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾಳೆ.

"ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಮಣ್ಣಿಂದರಾಗದು ತಾವು ತಿರುಗಾಡುವ ನೆಲಕ್ಕೆ ಸಿಮೆಂಟ್ ಅಥವಾ ಅಮೃತ ಶಿಲೆಯ ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ಹಾಸಬೇಕು. ಸತ್ತಮೇಲೂ ಕೆಲವರು ಸಿಮೆಂಟ್ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ತಾವು ಹೊರಗೆದ್ದು ಬರುವ ಆಸೆ ಅವರಿಗಿರಬಹುದು. ಆತ್ಮ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ, ದೇಹ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿಕೊಂಡಾಗಲೇ ದೇಹಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯೆಂಬುದನ್ನು

ಮರೆಯಲಾಗದು. ಇದೇ ಸತ್ಯ, ಸಹಜ ಉಳಿದಿದೆಲ್ಲ ಮಿಥ್ಯ ಕೃತ್ತಮ, ಈ ಸತ್ಯ ಜನಪದರಿಗೆಗೊತ್ತಿತು"5. ಅಂದರೆ ಜನಪದರು ಈ ದೇಹ ಮಣ್ಣಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಮಣ್ಣಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುವ ತತ್ವದ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆ ಉಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಣ್ಣು ಹೊನ್ನು ಮಣ್ಣು ಎಂಬಗಾದೆ ಮಾತುಕೂಡ, ಹೆಣ್ಣು ಹೊನ್ನಿಗೆ ಮನಸೋತವರು ಮಣ್ಣಾಗಿ ಹೋಗುವರು ಎಂಬುವ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಂಬಿ ಬದುಕಿದವರು ಜನಪದರು.

"ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾನವರು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೆ ಅನ್ನ ಪಾನಿಯಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಹೊಲ-ಗದ್ದೆ, ಬದುಕಿಗೆ ಮರ, ಗಿಡ, ನದಿ, ಕೆರೆ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಂದಾಯವಾಗುವ ಸರ್ವಭಾವಧಾರೆ ಭಾವುಕವೆನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂದಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಸಿರು ಮಲೆತು ಪೈರು ಪಚ್ಚೆ ಹೊಲಗದೆಯನ್ನು ಆವರಿಸಿದಾಗ ಭೂಮಿ ತುಂಬು ಬಸುರಿ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಸೀಮಂತಿನಿಯಾದ ಭೂಮಿಗೆ ಬಯಕೆ ಊಟ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ. ಆಕೆ ಸಂತೃಪ್ತಗೊಂಡರೆ ಫಸಲು ಸಂವೃದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ. ಇಂತ ನಂಬಿಕೆಯೊಂದರ ಕ್ರಿಯಾರೂಪವೇ ಭೂಮಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ರೈತ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿನ ಭೂಮಿಯ ಪೂಜ್ಯತೆಯ ಪ್ರತೀಕ ಈ ಆಚರಣೆ.ಇದರ ಸಲುವಾಗಿ ಮನೆಯ ಒಳಹೊರಗನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧಗೊಳ್ಳಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಬೆರಕೆ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಬೆರಕೆ ಸೊಪ್ಪು ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಸಸ್ಯ ಹೂ ಗಳ ಸಮ್ಮಿಶ್ರಣ. ಭೂಮಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಮನೆಯ ಗರತಿಯೊಬಳ್ಳು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಡುಗೆ ತಯಾರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಬೆರಕೆ ಸೊಪ್ಪಿನ ಪಲ್ಯ ಬೇಯಿಸಿದ ನೂಲೇಗೆಣಸು, ಪಾಯಸ, ಅನ್ನ, ಹಾಲಿನ ಹಿಟ್ಟು, ಮಜ್ಜಿಗೆ ಹೀಟ್ಟು, ಉದ್ದು ಹಾಗೂ ಕೆಸುವಿನ ದಂಟಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಕಡಬು ಅಡುಗೆಯ ವಿಶೇಷ. ಆಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವವರು ನಿದ್ದೆ ಮಾಡಬಾರದೆಂಬ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿದೆ, ಕೊನೆಗೆ ತೂಕಡಿಸಿದರೂ ಸಹ ಆ ವರ್ಷದ ಪೈರು ಕೆಡುತ್ತದೆಂಬ ಅಂಜಿಕೆ. ಬೆಳೆ ಇರುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನೆಲವನ್ನು ಮಟ್ಟವಾಗಿ ಕೆತ್ತಿ ಸಾರಿಸಿ, ಎರಡು ಬಾಳೆಗಿಡ, ಎರಡು ಕಬ್ಬನ್ನು ನೆಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾವಿನ ಸೊಪ್ಪಿನ ತೋರಣ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಮುಂಜಾನೆ ಕೋಳಿ ಕೂಗುವ ಸಮಯಕ್ಕೆ ತಯಾರಿಸಿದ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಬಾಳೆ ಎಲೆ ಹಾಸಿದ ಅಗಲವಾದ ಗೆರಸಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪೂಜ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಭತ್ತದ ನಾಟಿಯ ಮೂರು ಬುಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ತಳದಲ್ಲಿ ಕಳಸವಿಡುತ್ತಾರೆ. ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಬಳಸುವ ಸಕಲ ಮಂಗಳ ವಸ್ತುವಿನೊಂದಿಗೆ ಪೂಜಿಸಿ ಎಡೆಯನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಗದ್ದೆಯ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಉದ್ದಿನ ಕಡುಬು ಹಿರೇಕಾಯಿ ಕಡಬನ್ನು

ಹೂಳುತ್ತಾರೆ. ಎಡೆ ಚೆಲ್ಲುವಾಗ. " ಅಚ್ಚ ಅಂಬಲಿ, ಹಾಲು ಅಂಬಲಿ, ಬಣ್ಣದ ಸೌತೆಕಾಯಿ, ಬೇಲಿ ಮೇಲಿನ ದಾರದ ಹೀರೇಕಾಯಿ ನೂರ ಒಂದು ಕುಡಿ ಭೂಮಿ ತಾಯಿಗೆ ಬೈಕೆ ಬೈಕೆ" ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾರೆ. ಕೋವಿಯಿಂದ ಈಡನ್ನು ಹಾರಿಸುವುದುಂಟು. ಮುಂದೆಬರುವ ದೀಪಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಲಗದ್ದೆಗೆ ದೀಪ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ ಭೂಮಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಆಹಾರವನ್ನು ಭೂಮಿತಾಯಿ ಆ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಉಂಡು ಸಂಪ್ರೀತಳಾಗುತ್ತಾಳೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ದಿನ ಭೂಮಿ ಬಲಿಯುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವದರಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಗೆಯುವಂತಿಲ್ಲ' ಇದು ಮಲೆನಾಡ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಭೂಮಿ ತತ್ವ*6

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು

'ಜನಕ ಮಹಾರಾಜ ಸಂತಾದಾರ್ಥವಾಗಿ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಲು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಶುದ್ಧಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸೀತೆ (ನೇಗಿಲಿನಿಂದ) ಉತ್ತಭೂಮಿಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದವಳ್ಳು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸೀತೆ ಎಂದು ಹೆಸರು.'7

"ಕರ್ಣ ಅಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಆಕಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾಗಿ, ಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಬಾಹ್ಮಣನು ಕರ್ಣನ ಚಕ್ರ ರಥದ ಚಕ್ರ ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೂತುಹೋಗಳೆಂದು ಶಾಪಕೊಟ್ಟನ್ನು (ಕರ್ಣ36, ಶಾಂತಿ-2) ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಾರ್ಜುನರ ನಡುವೆ ಯುದ್ಧದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನ ರಥಚಕ್ರ ನೆಲದೊಳಗೆ ಹೊತು ಹೋಗಲಾಗಿ ಅರ್ಜುನ ಕರ್ಣನನ್ನು ಹತಮಾಡಿದನು'8

ಜಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವನ ದರ್ಶನಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಭೂಮಿಯೇ ಆದಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯೇ ಅಂತಿಮ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಜೀವವು ಭೂಮಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತದೆ. ವೈದಿಕ ದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಮಧ್ಯಂತರ ಜಗತು. ಮೇಲಿನ ಲೋಕದಿಂದ ಬಂದ ಜೀವ ಕೆಲಕಾಲ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಇದ್ದು ತನ್ನ ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ (ಅಂದರೆ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ) ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತದೆ. ವೈದಿಕರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ದರ್ಶನಗಳ ಚಲನೆ ಎಲ್ಲವೂ ಮುಖಿಯಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ವೈದಿಕರ ಭೂಲೋಕ ದೇವರ ಪ್ರತೀಕವಾದ ಬೆಂಕಿಯು ತುಡಿಯುವುದು ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿತಾನೆ. ಶಿಷ್ಟರ ಎಲ್ಲ ಪುರುಷ ದೇವತೆಗಳ ಆವಾಸ ಸ್ಥಾನಗಳು ಇಂದ್ರ, ವರುಣ, ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ ಎಲ್ಲರೂ ಮೇಲಿನ ಲೋಕದ ಆವಾಸಿಗಳೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಜನಪದ ಜೀವನ ದರ್ಶನಗಳು ಭೂಮಿಯ ಪರವಾಗಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿನ ದೈವ ಪ್ರತೀಕವಾದ ನೀರು ತುಡಿಯುವುದು ಭೂಮಿಯ ಕಡೆಗೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಜಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮಾತೃದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ನೆಲ ದೇವತೆಗಳೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಪಾತಳ

ಅವರ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ. ನೀರು ಅಗ್ನಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಚಲನೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು ಸಹಜವೆ ಆಗಿದೆ. ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣತೆಯು ಭೂಮಿಗಂಟಿಕೊಂಡೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುವ ಸಾವಯವ ಸಂಬಂಧ.'7 ಪಡೆದಿರುವ ಕಲ್ಪನೆ ವೈದಿಕರು ಭೂಮಿಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಯ ಮೇಲೆಯೇ ಪೂರ್ಣತೆ (ಮೋಕ್ಷಕಲ್ಪನೆ) ದಕ್ಕುವುದು. ಯಾವಾಗಲೂ ಜಾನಪದ ಬದುಕಿನ ಆಲೋಚನೆ ಕ್ರಮವು ನೆಲದ ಪರವಾಗಿದರೆ ಶಿಷ್ಟ ಪರಂರೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ಆಕಾಶದ ಪರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪೃಥ್ವೀ ಬೀಜಂ ತಥಾ ಮಾಸಂ ಅಪ್‌ದ್ರವ್ಯಂ ಸುರಾಮಯಂ

ಆತ್ಮಜೀವ ಸಮಾಯುಕ್ತ ಜೀವಂ ಜೀವೇನ ಭಕ್ಷಯೇತ್

ಅಂದರೆ ಪೃಥ್ವಿಯೇ ಮಹಾ ಬೀಜ, ಅದರಿಂದಲೇ ಸಸ್ಯ ಪ್ರಾಣಿ ಮನುಷ್ಯ ಮುಂತಾದ ಮಾಂಸ ಶರೀರಗಳು ಹುಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಜೀವಂತ ಶರೀರಗಳಿಗೆ ಅಮೃತಮಯವಾದ ಜೀವ ದ್ರವ್ಯವೆಂದರೆ ನೀರು ಮಾತ್ರ. ಆತ್ಮವೆಂಬುದು ಇಂತ ಜೀವಂತ ಶರೀರವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತದೆ. ಬದುಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಜೀವವು ಮತ್ತೊಂದು ಜೀವವನ್ನು ಬದುಕಿಸುವುದು ಇದೇ ಸೃಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರವಾಹ ರೂಪಿ ಚೈತನ್ಯದ ನಿಲುಮೆ.

ವಚನಕಾರರು–ಮಣ್ಣು ತತ್ವ.

ಎನ್ನ ಕಾಯ ಮಣ್ಣು (ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ)

ಇಂತೀ ಜಲವು ಒಂದೆ ನೆಲನು ಒಂದೆ ಆಕಾಶವು ಒಂದೆ (ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ)

ಧರೆ ಹತ್ತಿ ಉರಿದಡೆ ನಿಲಲು ಬಾರದು (ಬಸವಣ್ಣ)

ಭೂಮಿಗೆ ಬಡತನವೆಂದು ಬಿತ್ತುವರಿಲ್ಲ. (ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು)

ಧರಣಿಯ ಮೇಲೊಂದು ಹಿರಿದಪ್ಪ ಅಂಗಡಿಯನಿಕ್ಕಿ ಹರದ ಕುಳ್ಳಿರ್ದ ನಮ್ಮ ಮಹಾದೇವ ಶೆಟ್ಟಿ (ಬಸವಣ್ಣ)

ಧರೆ ಇಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆಯ ಬಹುದೇ ಧಾನ್ಯವ

ಮಳೆ ಇಲ್ಲದೆ ನೋಡಬಹುದೆ ಬೆಳೆಗಳ (ಸಿದ್ದರಾಮ)

ಧರೆಯ ಮೆಗಣ ಹುಲ್ಲೆ

ಚಂದ್ರಮನೊಳಗಣ ಎರಳೆ

ಕೂರ್ತಡೆ ಫಲವೇನೋ ಕೂಟವಿಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕ (ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ)

ಧರೆಯ ಮೇಲೊಂದು ಪಿರಿದಪ್ಪ ಸಂತೆಯ ನೆರವಿಗೆ

ಬಂದವರನೇನೆಂಬೆನು ಪರಿಪರಿಯ ಭಂಡದ ವ್ಯವಹಾರದೊಳಗೆ (ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು)

ಹೆಣ್ಣು ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡುವ ಸುಖವ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೆರಹುವೆನು ಎರಿಲಿಂಗ ದೇವನ ಕೊಡುವೆನು (ಎರಿಲಿಂಗ ದೇವ)

ನೆಲನೊಂದೆ ಹೊಲೆಗೇರಿ ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ (ಬಸವಣ್ಣ)

ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ನಿಧಾನ ವಿದ್ದುದ ಅಂಜನವುಳವರು ತೋರಿರಯ್ಯ (ಬಸವಣ್ಣ)

ಧರಣಿ ಮೇಲಣ ಜನಿಸಕ್ಕೆ(406)

ಧರೆಯ ಮೇಲುಳ್ಳ ಅರುಹಿರಿಯರ (467)

ಧರೆಯೂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೂ (544)

ಧರೆಯಗಲದ ಹುಲ್ಲೇಹರಿದು (662)

ನೆಲಹುಟ್ಟಿದಂದಿನ ಧವಳಾರ (445)

ನೆಲದ ಮರೆಯ ನಿಧಾನದಂತೆ (4)

ಧರೆಗೆ ಸೂತಕವುಂಟೆ (611) (ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ)

ಧರಣಿಜ(ನ)ರೆಲ್ಲರು ಭಕ್ತರೆ (712) (ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ)

ಧರೆಯ ಮೇಲೆ ಸುಳಿವ (585) (ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ)

ಧರೆಯಗಲದ ಜಲಕ್ಕೆ (134) (ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ)

ಭೂಮಿ ನಷ್ಟವಾದರೆ ಜಲಕ್ಕಿಂಬಿಲ್ಲ (129) (ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ)

ಧರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆಯ ಬಹುದೇ (227)

ಭೂಮಿ ಒಂದೆಂದೊಡೆ (422)

ಮಣ್ಣುಕೊಟ್ಟ ಪುಣ್ಯವ (727)

12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಶಿವ ಶರಣರು ಕಟ್ಟ ಬಯಸಿದ ಸಮಾಜ ತಳಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಭರವಸೆ ಮೂಡಿಸಿದ ಕಾಲ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ವಚನಕಾರರು ಬಳಸಿರುವ ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಭೂಮಿ ಕುರಿತ ವಚನಗಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಅವರ ಭೂಮಿತತ್ವದ ಅರಿವು ನಮಗಾಗುವುದು. "ಪ್ರಾಣಿ-ವನಸ್ಪತಿಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮದಾತೆ ಭೂದೇವಿ ಕರ್ದಮೇನೆ ಪ್ರಜಾಭೂತ ಎಂಬ ಶ್ರೀದೇವಿಯ ವರ್ಣನಾ ಭಾಗವ ಸ್ವಾರಸ್ಯವುಳದಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾತು ನಿಸರ್ಗದ ಸುಜನ ಶಕ್ತಿ ಸೂಚಕ ಸಂಕೇತವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಶ್ರೀದೇವಿಯ ಕುರಿತು ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಜೆ.ಗೊಂಡಾ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. (The Early vishnusim) ಹಿರಣ್ಯ ಗರ್ಭಧಾರಣ ಮಾಡಿದ ಆಪವು ಕಂ ದೇವರದು. ಶ್ರೀದೇವಿಗೆ ಹೆಸರು 'ಕಾ' ಈ ಸಂದರ್ಭದಿಂದ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತದೊಳಗಿನ (ಹಿರಣ್ಯ ವರ್ಣಾಂ) ಹರಿಣೀ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣವು ವಿಶೇಷ ಅರ್ಥಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುದಾಗಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹರಿಣೀಂ ಹರಿತ ವರ್ಣಾಂ ಎಂದು ಭಾಷ್ಯಾ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಹರಿತ ಯಾವ ಬಣ್ಣ! ಹಳದಿಯ ಬಣ್ಣಯೆಂದು ಬಗೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿರಣ್ಯ ವರ್ಣಾಂ ಹಿರಣ್ಯ-ಬಂಗಾರ ಇದು ಹಳದಿಯಲ್ಲವೆ? ಮತ್ತೆ ಹರಿಣಿಯ ಔಚಿತ್ಯವೇನು? ಹರಿಣೀಂ ಇದರ ಮುಂದೆ ಸುವರ್ಣ ರಜತ-ಈ ಮಾತು ಇದೆ. ದ್ವಿರುಕ್ತಿ ದೊಷವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ ಹರಿತ=ಬಿಳಿಹಳದಿ ಮಿಶ್ರಿತ (ಗೌರ) ವರ್ಣ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೂ ತೊಂದರೆಯಿದೆ. ಹರಿ ಹರಿತ ಹರಿಣಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಹಸುರು ಬಣ್ಣ ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ಉಂಟು. ಲೋಕಜನನಿ ಶ್ರೀ ನಿಸರ್ಗ ದೇವಿಯ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಹಸುರು (ಹರಿತ) ವರ್ಣವುಳ್ಳವಳು ಎಂಬುವಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಿದೆ 'ಆರ್ದ್ರಾ' ಕರ್ದಮಯುಕ್ತಾ 'ಕಾ' (ಭೂ)ದೇವಿಯು ಹರಿತ ವರ್ಣದವಳು ಎಂದರೆ, ಪಸಲೆ- ಪಯಿರಿನವಳು ಆಗಿರಬೇಕುತಾನೆ? ವಲಕ್ಷೇಭ್ಯೊ ಹರಿಕೇಶೋಭ್ಯಂ= ಶಿವ ರುದ್ರನು=ಕಂ=ಈಶನು ಹರಿಣಿ=ಕಾ ದೇವಿ" 10

ಶ್ರೀಶಂಬಾ ಜ್ಯೋಷಿಯವರು ಭಾರತೀಯ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಾಯನ ಮಾಡಿದವರಾಗಿದ್ದು ಅವರು ವೇದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಭೂದೇವಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವುದು ಆ ಕಾಲ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಕುರಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ.

ಭೂಮಿ, ನೆಲ, ಧರೆ ಎಂಬುದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸರಕಾಗಿರುವ ಸನ್ನವೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳದೇ ಹೋದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಭೂಮಿ-ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವಿನ ಒಕ್ಕುಳ ಬಳ್ಳಿ

ತುಂಡಾಗಿ ಬದುಕು ದುಸ್ತರವಾಗುವ ಕಾಲ ದೂರವಿಲ್ಲ. ಆಗಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಕವಿಗಳು ಈ ಭೂಮಿಯು ನಮ್ಮನಾಡು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿರುವ ಒಂದಷ್ಟು ನುಡಿಗಳು.

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಅವಾವಲಿ ನೋಡಿದರೂ
ನಮ್ಮೂರೇ ವಾಸಿ–ಪುರಂದರ ದಾಸ
ಊರೆಲ್ಲ ನಂಟರು ಕೇರಿಯಲ್ಲವು ಬಳಗ
ಧಾರಿಣಿಯದೆಲ್ಲ ಕುಲದೈವವಾಗಿರಲು
ಯಾರನ್ನು ಬಿಡಲೊ ಸರ್ವಜ್ಞ– ಸರ್ವಜ್ಞ

ಇಲ್ಲಿ ಅರಳದಿಹ ಹೊವುಗಳಿಲ್ಲ
ಹಾಡಲು ಬಾರದ ಹಹಕ್ಕಿಗಳಿಲ್ಲ
ಹುಲಿ ಕಾಡಾನೆಗಳಲೆಯುವ
ಕಾಡಿದು ಸಿರಿಗನ್ನಡ ನಾಡು– ಕೆ.ಎಸ್.ನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಎಂಬುದೇನು?
ಬರಿಯ ಹೆಸರೆ ಮಣ್ಣಿಗೆ ?– ಕುವೆಂಪು

ನೆಲದ ಒಂದು ತುಂಡಿಗೇಕೆ ತಾಯಿ ಎಂದು ಸಾಯಬೇಕು?
ಗಂಗಾಧರ ಚಿತ್ತಾಲ

ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ದೇಶವನ್ನು ಏಕೆ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆ? ಏಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ರೊಟ್ಟಿ ಹೆಚ್ಚು ರುಚಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಗಾಳಿ ಇನ್ನೂ ಸುಗಂಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ದನಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಶಕ್ತವಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತವೆ. ಆಕಾಶ ಬೇರೆಡೆಗಿಂತ ಎತ್ತರವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವುದು ಇನ್ನೂ ಸುಲಭವಾಗಿರುತ್ತದೆ. –ಬರ್ಟೋಲ್ಡ್ ಬ್ರೆಕ್ಟ

ಕಂನುಡಿಯು ಬದುಕಿರುವವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಂನಾಡು ಬದುಕಿದೆ–ಶಂಬಾ ಜೋಷಿ.

ಈ ರಸ್ತೆಗಳು ಈ ಮನೆಗಳು ಈ ಮರಗಳು ಈ ಮನುಷ್ಯರು ಈ ವೀರರು ಈ ಪೀಡೆಗಳು ಈ ರಂಬೆ ಈ ರಂಗ ಈ ಶಿವ ಕಣ್ಣಿದುರಿನ ಈ ನರಕಕ್ಕೆ, ಈನಗರದ ಈ ಪುಲಕಕೆ–ಪಿ.ಲಂಕೇಶ್

ಚಾಗದ ಭೋಗದಕ್ಕರದ ಗೇಯದ ಗೊಟ್ಟಿಯಲಂಪಿನಿಂಪುಗ
ಳ್ಗಾಗರ ಮಾದ ಮಾನಸರೆ ಮಾನಸರಂತವರಾಗಿ ಪುಟ್ಟಲೇ

ನಾಗಿಯುಮೇನೊ ವೇರ್ದಪುದೆ ತೀರದೊತಂ ಮಣಿದುಂಬಿಯಾಗಿ ಮೇಣ್
ಕೋಗಿಲೆಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟುವುದು ನಂದನದೊಳ್ ವನವಾಸಿ ದೇಶದೊಳ್.

ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿ ಸೋಂಕಿದೊಡಮೊಳ್ನುಡಿಗೇಳ್ದೊಡಮಿಂಪನಾಳ್ದಗೇ
ಯಂ ಕಿವಿವೊಕ್ಕೊಡಂ ಬಿರಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಂಡೊದಮಾದ ಕೆಂದಲಂ
ಪಂ ಗೆಡೆಗೊಂಡೊಡಂ ಮಧುಮಹೋತ್ಸವ ಮಾದೊಡಮೇನನೆಂಬೆನಾ
ರಂಗುಸವಿಟ್ಟೊಡಂ ನೆನೆವುದೆನ್ನ ಮನಂ ವನವಾಸಿ ದೇಶಮಂ–ಪಂಪಭಾರತ– ಪಂಪ

ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲರ ಸಹೃದಯ ನೆಲದ ಸ್ಪಂದನಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳದೇ ಆದ ಕಾರ್ಯ ಕಾರಣ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಅವರು ಮನದುಂಬಿ, ಮೈತುಂಬ ಈ ನೆಲದ ಬಗ್ಗೆ ಆರ್ದ್ರವಾಗಿ ಅಂತರಾಳದಿಂದ ನುಡಿದಿರುವ ನುಡಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ವಜನು ಇದೆ ಕಾರಣ ವಿಷ್ಟೇ.

"ಕಂಗೆಟ್ಟ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಸುಸ್ಥಿಗೆ ತರಬೇಕೆನ್ನುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಮೂಲ್ಯ ಕಾರಣವಿದೆ. ಇಡೀ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಜೀವಗಳಿರಬಹುದಾದ ಬೇರೆಯಾವ ಗ್ರಹಗಳೂ ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಈ ವರೆಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಚಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಇಳಿದು ಸ್ವತಃ ನೋಡಿಯಾಯಿತು. ಬರೀ ಬರಡೋ ಬರಡು. ಬುಧ, ಮಂಗಳ, ಗುರು, ಶನಿಗ್ರಹಗಳ ವರೆಗೂ ಯಂತ್ರದೂತರನ್ನು ಕಳಿಸಿಯಾಯ್ತು. ಅಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಜೀವದ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ, ದೂರದರ್ಶಕದ ಮೂಲಕ, ರೇಡಿಯೋ ಸಂಕೇತಗಳ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಹತಾರೆಗಳನ್ನೂ ವೀಕ್ಷಿಸಿಯಾಯಿತು ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿಯಾಯ್ತು. ಓಗೊಡುವವರು ಮಾತ್ರಯಾರೂ ಕಂಡು ಬಂದಿಲ್ಲ, ಜೀವರಾಶಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವ, ತುಂಬ ಅಪರೂಪದ ಏಕಾಕಿ ಭೂಮಿ ನಮ್ಮದು. ಇದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. '11

ಈ ಭೂಮಿ ಮಾನವನ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲ, ಇತರ ಅಸಂಖ್ಯೆ ಜೀವಿಗಳಂತೆ ಮಾನವ ಕೂಡ ಒಂದು ಜೀವಿ ಅಷ್ಟೇ. ಈ ಸಂಕೀರ್ಣ ಜಾಲವನ್ನು ಮಾನವ ನೇಯ್ದದ್ದಲ್ಲ. ಆತ ಈ ಜಾಲದ ಒಂದು ಎಳೆ ಅಷ್ಟೇ. ಈ ಜಾಲಕ್ಕೆ ಮಾನವ ಏನೆ ವಿಪತ್ತು ತಂದರೂ ಆತ ತನಗೆ ತಾನೇ ವಿಪತ್ತು ತಂದು ಕೊಂಡಂತೆ. ಈ ಭೂಮಿಗೆ ದುರ್ಗತಿ ಬಂತೆಂದರೆ ಮಾನವನಿಗೂ ಅದೇ ಗತಿ ಬಂತೆಂದೇ ಅರ್ಥ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತಳುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದೆ"–ಚೀಫ್ ಸೀಟ್ಲ್

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. ಕೆ. ವೈ ನಾರಯಣಸ್ವಾಮಿ : ನೀರ ದೀವಿಗೆ (2000) ಪುಟ – 15–16
2. ಕೆ. ವೈ ನಾರಯಣಸ್ವಾಮಿ : ನೀರ ದೀವಿಗೆ (2000) ಪುಟ – 53
3. ಕೆ. ವೈ ನಾರಯಣಸ್ವಾಮಿ : ನೀರ ದೀವಿಗೆ (2000) ಪುಟ – 53
4. ಅಲಸಂಗಿ ಗೆಳೆಯರು : ಗರತಿಯ ಹಾಡು ಪುಟ – 34
5. ದೇ. ಜವರೇಗೌಡ : ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಪುಟ – 414
6. ಡಾ. ಶ್ರೀಕಂಠಕೂಡಿಗೆ : ಜಾನಪದ ಶೋಧ ಪುಟ – 35–36
7. ಬೆನಗಲ್ ರಾಮರಾವ್, ಪ್ಯಾನಂ. ಸುಂದರಶಾಸ್ತ್ರಿ : ಪುರಾಣ ನಾಮ ಚೂಡಾಮಣಿ ಪುಟ – 600
8. ಬೆನಗಲ್ ರಾಮರಾವ್, ಪ್ಯಾನಂ. ಸುಂದರಶಾಸ್ತ್ರಿ : ಪುರಾಣ ನಾಮ ಚೂಡಾಮಣಿ ಪುಟ – 83
9. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ : ಬಸವಯುಗದ ವಚನ ಸಂಪುಟ – 1
10. ಮಲ್ಲೇಪುರಂ ಜಿ. ವೆಂಕಟೇಶ : ಶಂಬಾಕೃತಿ ಸಂಪುಟ – 3 ಪುಟ – 140
11. ನಾಗೇಶ ಹೆಗಡೆ : ಇರುವುದೊಂದೆ ಭೂಮಿ

ಅಧ್ಯಾಯ – ಮೂರು

ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ 'ಭೂಮಿ' ಚಿಂತನೆ.

ಭೂಮಿ, ಮಣ್ಣು, ನೆಲ, ಧರೆ, ಅವನಿ, ವಸುಂಧರೆ–ಈಗೆ ಹಲವು ಪದ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಇವೆಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮ ಪದಶಃ ಅರ್ಥಗಳನ್ನ ಮೀರಿ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮಾರ್ಗಕಾರನಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಇಂದಿನವರೆಗಿನ ರಚನೆಕಾರರವರೆಗೂ ಕಾಣಾಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಲವರು ಈ ಮಣ್ಣನ್ನು ಕುರೆತು ಹಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರಾದರೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಈ ಮಣ್ಣು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿಧಾನವನ್ನು ಅರ್ಥವಾಗಿಸಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಭೂವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೆಲವರಿಗೆ, ದೇಶವಾಗಿ, ಕೆಲವರಿಗೆ ನಾಡಾಗಿ, ಕೆಲವರಿಗೆ ನಾಗರೀಕಥೆಯಾಗಿ, ಕೆಲವರಿಗೆ ತಾಯಿಯಾಗಿ, ಕೆಲವರಿಗೆ ದೇವರಾಗಿಯೂ ಈ ಭೂಮಿಗೀತದ ದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ನಿಗೂಢಗಳ ತಾಯಿ ನೆಲ ಮೂಲವನ್ನು ನಂಬಿ ಕೆಟ್ಟವರಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಭೂಮಿತಾಯಿ ಗೀತವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ, ಕೇಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗುಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

"ನಾಡು ಎಂದರೆ ಬರಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಎಲ್ಲೆಗಟ್ಟಲ್ಲ ನುಡಿ ಎಂದರೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಾಧ್ಯಮ ಮಾತ್ರವೂ ಅಲ್ಲ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತನಿಗೊ ತಾಯ್ನಾಡು, ತಾಯ್ನುಡಿಗಳು ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ಚಹರೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಭಾವಕೋಶವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ನಾಡು–ನುಡಿ–ಜನಪದದ ತ್ರಿವೇಣಿ ಬಂಧ ಜೀವಂತವಾದದ್ದು. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಬಹುಮುಖಿಯಾದ ಇಲ್ಲಿನ ಸಮಗ್ರ ಬದುಕೇ ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನಾವದರ ವಾರಸುದಾರರು, ಇಲ್ಲಿನಚೆಲುವನ್ನು ಉಳಿಸುವ, ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ, ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ನಮ್ಮದೇ. ಇದನ್ನು ಬೇರೊಬ್ಬರು ನಡೆಸಿಕೊಡಲಾರರು" (ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ) ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ನೆಲದ ದ್ವನಿಗಳು

ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವಾಗ ಕೇವಲ ಅಭಿಮಾನದ ಭಾವಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾತ್ರವಾಗಿರದೆ ಜೀವದುಸಿರಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಡನ್ನು ಭಾವಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ರಹಮತ್ ರವರು ಪ್ರತಿಪಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ಭೂಮಿ ಕುರಿತ ಚಿಂತನೆಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಅವರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯಕಾಲಘಟ್ಟದ ಪ್ರೇರೇಪಣೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಭೂಮಿಗೀತವನ್ನು ಹಾಡಿರುವುದು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ತಾವು ಬರೆಯುವಾಗಿನ ವಸಹಾತುಷಾಹಿ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಹೋರಾಟದ ಕಾವು, ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ, ಈ ಮೂರುದಾರೆಗಳು ಮುಪ್ಪರಿಗೊಂಡು ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ತಮ್ಮ ಮಣ್ಣಿನ ಕುರಿತ ಲಹರಿಯನ್ನು ಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ಕನ್ನಡದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಇಂಥವಿಚಾರಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸದೇ ಹೋದದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯ ಎನ್ನಬಹುದು. ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ಹಳೆ ಮೈಸೂರು ಹಾಗೂ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಹರಿದು ಹಂಚಿ ಹೋಗಿತ್ತು, ಅಂತೆಯೆ ನೆರೆ ರಾಜ್ಯಗಳ (ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ) ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃಕ ಒತ್ತಡಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳು ಕನ್ನಡಿಗರ ಐಕ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಜಾಗೃತಿಯ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವೆನ್ನಬಗುದು. ಆದರೆ ಅನೇಕ ರಾಜಕೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೂ ಎದುರಾಗಿದ್ದವು. ಈ ಕಾಲಮಾದನಲ್ಲಿ ವಸಾಹತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಗಮನದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರಾದ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ಅನುಭಾವಿಗಳ ತತ್ವಪದ, ಕೀರ್ತನೆ, ಲಾವಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಅನನ್ಯಗೊಳ್ಳುವ ಮೈ ಪಡೆಯುವ, ದಟ್ಟವಾಗುವ ಸುಳಿವುಗಳು ಈ ಕಾಲಮಾನದ ಸೃಷ್ಟಿಶೀಲ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ" 1 ಅಂದರೆ ವಸಹತುಶಾಹಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಆಡಳಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷರ ನೀಡಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಪ್ರೇರೇಪಿತರಾಗಿ, ಆ ಕಾರಣಾವಾಗಿ

ದೊಡ್ಡಮಟ್ಟದ ಆಂಗ್ಲ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಓದಿನ ಕಾರಣವಾಗಿ ಅರಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆದಂತಹ ಲೇಖಕರು, ಕನ್ನಡ ಭೂಮಿತಾಯಿ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಸಂಕೋಲೆಗೆ ಸಿಲುಕು ದಾಸ್ಯದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳನ್ನು ದಾಸ್ಯದ ಸಂಕೋಲೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಗೊಳಿಸುವುದೇ ತಮ್ಮ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು, ವಸಹತುಶಾಹಿ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಪ್ರಜಾಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸುವುದೇ ಅವರ ರಚನೆಗಳಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಚೈತನ್ಯದ ಚಿಲುಮೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ "ಅಹಹ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೇವಿ" ಕವಿತೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

"ದೇವಮಾನವರೆಲ್ಲ ಕಂಡ ಕನಸೇ
ಬಾರೆ, ಮನಸಿನೊಳು ನೆಲಸು
ದೇವಮಾನವರೆಲ್ಲ ಕಂಡ ಕನಸೇ
ಬಾರೆ, ಮನಸಿನೊಳು ನೆಲಸು ನನಸೇ
ನೆನೆಸುತಿಹ ಹಸಿದ ಚೇತನೆಯ ತಿನಿಸೇ
ಬಾರೆ, ನನ್ನ ಎದೆಯೊಳಗೆ ಜನಿಸೇ
ಸೆರೆಯೆಂಬ ಹಿರಿದಾವ ಹಿಡಿದ ಹದ್ದೆ
ಬಾರೆ ಬೆಳಕು ಕತ್ತಲೆಯ ಜಿದ್ದೇ
ಪರಮ ಪುರುಷನು ಜಗಕೆಕೊಟ್ಟ ಮುದ್ದೇ
ಬಾರೆ, ಪ್ರೀತಿಯುಗ ಬರುವ ಸದ್ದೇ"೨

ಈ ಕವತೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಮಾನವರೆಲ್ಲ ಕಂಡ ಕನಸು ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯ ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಅಂತಹಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಮಗೆ ಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಲೇ. ಕವನದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ದೇವ ಮಾನವರೆಲ್ಲಾ ಕಂಡ ಕನಸಿನ ನಾಡನ್ನ ಸಾದಿಸಲು ಕನ್ನಡ ಸೇನೆ ಅಂದರೆ ನಾಡು ಎಂಬ ಪದ ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕನ್ನಡ ತಾಯಿ, ಕನ್ನಡ ನಾಡು, ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಎಂಬುದಾಗಿರದೆ ಅಖಂಡ ಭಾರತ ದೇಶವಾಗಿ ನಾವು ಗಮನಿಸ

ಬಹುದು, ವಸಹತುಶಾಹಿ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಧ್ವನಿ ಕೇವಲ ಒಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿರದೆ ಸಮಷ್ಠಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿ ದೇಶದ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಕನಸಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ. ಅಂತಹ ಕನಸಿನ ನಾಡಿನ ಪಡೆಯುವ ಕನ್ನಡ ಸೇನೆ ಯಾವರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಡನ್ನ ಪಡೆಯಲು ಉತ್ಸುಕರಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕನಸು.

ಇಲ್ಲ ಸಲ್ಲದ ಕಾಲತೊಡಕುಗಳ ಕಡಿದು
ಬಲ್ಲವರು ತೋರಿರುವ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಹೇವದಿಂದ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಮೇಳ ಹೊರಟಿಹುದು
ಏರಿಕೆಯ ಕರಿನಾಡ ಸೀಮೆಯನ್ನು ದಾಟಿ – ೩

ಭಾರತಾಂಬೆಯನ್ನು ವಸಹತುಶಾಹಿ ದಾಶ್ಯದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಹಿಡಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಭಾರತೀಯರದು, ಅದು ಕೇವಲ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯದವರ ಹೋರಾಟವಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಕನ್ನಡದವರೋ, ತೆಲುಗರೋ, ಹಿಂದಿಯವರೋ, ಮರಾಠಿಗರೋ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಎಂದು ತಿಳಿಯುವ ಬದಲು, ಅಂದರೆ' ಕರುನಾಡ' ಸೀಮೆಯನ್ನು ದಾಟಿ' ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ನಾವು ಕನ್ನಡದವರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಭಾರತೀಯರು ನಾವು ಎನ್ನುವ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ಸೆಯನ್ನ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಈ ಕವನ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

ಕರುನಾಡತ್ವವನ್ನು ಮೀರಿ ಸದ್ಯ ಭಾರಾತಾಂಬೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಚೋದಿಸುವ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ತಮ್ಮ ಹಲವು ಕವನಗಳ ಮೂಲಕ, ಕನ್ನಡಾಂಬೆ, ಭಾರತಾಂಬೆಯ ಶೋಷಣೆಯ, ದಾಸ್ಯದ ವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಯುವ ಪಡೆಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ರಚನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು, ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

"ಕನಸಿನೊಳಗೊಂದು ಕನಸು, ಮೂವತ್ತು ಮೂರು ಕೋಟಿ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ದಾಸ್ಯದ ಸಂಕೋಲೆ ಬಿಡಿಸಲು ಕಟಿ ಬದ್ಧರಾದವರು ಅರಿಯಲೇಬೇಕೆದೆ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಈ ಕವನಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಾಯಿ–ಮಕ್ಕಳ ಮಾತುಕಥೆಯಂತೆ ನಡೆಯುವ ಕನಸಿನೊಳಗೊಂದು ಕನಸು' ಕವಿತೆ ಕನ್ನಡತಾಯಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ದುರ್ದೆಸೆಯನ್ನ ಲಾಲಿತ್ಯಮಯವಾಗಿ ವಿವೇಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೆ ಅಂತಹ ದಾಸ್ಯದ ಸಂಕೋಲೆಯಿಂದ ಇಡೀ ನೆಲದಾತೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಾವು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾಯಕದ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ" ಯಾರು ನಿಂದವರಲ್ಲಿ ತಾಯೇ? ನೀನಾರ ಮನೆಯವಳು, ಮನೆಯಿಲ್ಲವೇ ನಿನಗೆ, ಪರದೇಶಿಯೇನು? ಮಗನ ಈ ಕೇಳ್ವಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನೆಲದಾತೆಯ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಕೂಸುಗಳಿಗೆ ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೆ ಇಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನೆಲದಾತೆಯ ಅನಾಥ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣಿಭೂತರಾದ ತಮ್ಮ ಕೂಸುಗಳಿಗೆ, ಅಪರಿಚಿತರಂತೆ ತಾಯಿಯನ್ನು ಭಾವಿಸುವ ಪರಿ ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯ ವಿಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ. "ಗಂಡಸಾದರೆ ನಿನ್ನ ಬಲಿಕೊಡುವೆಯೇನು "ಎಂಬ ತಾಯಿಯ ಕೇಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಕನ್ನಡ ನೆಲದಾತೆಯ ಕೂಸುಗಳ ದರಿದ್ರತನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಲೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಹೃದಯಾದಲ್ಲಿ ಮೂಡುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಹಾಗೂ ಆ ಹೃದಯದ ಮಿಡಿತ ರೋಷವಾಗಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ ಈಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಪದಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಹರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀತ್ವದ ಮತ್ತು ಪುರುಷತ್ವದ ಮತಿಗಳು , ಕೇವಲ ನುಡಿಗಳಾಗದೆ ಜನರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಗಲಿಬಿಲಿಗೊಳಿಸುವ ಹಾಗೂ ರೋಷ ಉಕ್ಕಿಸುವ, ಮನಸ್ಸು ಕೆರಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ಮೂಲಕ, ಕಂಕಣಾಬದ್ಧರಾಗುವ ನೆಲದಾತೆಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಪ್ರೇರೇಪಣೆ ಈ ಕವನದ ಕೇಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

"ಮೂವತ್ತು ಮೂರು ಕೋಟಿ" ಕವಿತೆ ಯಂತೂ, ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ದಾಸ್ಯದ ಸಂಕೋಲೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಭಾರತಮಾತೆಯನ್ನ ರಕ್ಷಿಸಲು ಮನದೋರದ ತನ್ನ ಕೂಸುಗಳ ನಿರ್ವೀರ್ಯತ್ವವನ್ನ ಕೆರಳಿಸುತ್ತದೆ. ಶೂರತ್ವ ಹೀನತೆಯನ್ನು ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕುಮಾರ

ವ್ಯಾಸರ ದ್ರೌಪದಿ, ತನ್ನ ಮಾನವನ್ನ ಕಾಯದ ಐದು ಜನ ಗಂಡಂದಿರನ್ನ' ಮೂರು ಲೋಕದ ಗಂಡರು, ಒಬ್ಬಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಾರಿರೆ ನೀವು ಗಂಡರೋ, ಷಂಡರೋ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಕವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಗೊಂಡಿರುವ (೩೩೦೦೦೦೦೦೦) ಸೊನ್ನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ಕೇವಲ ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮೌಲ್ಯವಾಗಿರದೆ ಅದರಾಚೆಗೆ ನಿಲುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರ ವಿವೇಚನೆಗೆ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಕೂಸುಗಳ ವೀರತ್ವವೇ ಶೂನ್ಯಾವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ.

"ಕಡೆಯಿಲ್ಲದ ಕಡಲ ನಡುವೆ ಸ್ಥಿರಾಸನದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿತಾಯಿಯು ಧ್ಯಾನ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ ಅವಳ ಎಡದೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಭಾರತಿಯು ತನ್ನ ಮೊಗವನ್ನು ಬಲಗೈಯಿಂದ ಒರಗಿಸಿ, ಎಡಗೈಯನ್ನೆತ್ತಿ ಹಾಡಿ ಹಾಡಿ ತನ್ನ ಪಾಡನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಸುತ್ತಲೂ ವಿವಿಧಾಕಾರದ ಕೋಟ್ಯಾವದಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿವೆ."೪ ಈ ಮಾತುಗಳು ಕೂಡ ತಾಯಿನಾಡಿನ ಅನಾಥ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದನ್ನ ಕಾಣಬಹುದು. ಇದೆಲ್ಲವೂ ವಸಹಾತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತ, ದಾಸ್ಯ ನೆಲೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬೇಂದ್ರೆಕಾವ್ಯ – ಭೂಮಿ.

"ಜನನಿ ಜನ್ಮ ಭೂಮಿಶ್ಚ ಸ್ವರ್ಗಾದಪಿ ಗರಿಯಸಿ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮತ್ತೊಂದು ಜನ್ಮಭೂಮಿಯ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ, ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನೀಯತ್ತದೆ. ನೆಲಮೂಲದ ಜನ್ಮಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧದ ಮಹತ್ವ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸಾಲು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಜನ್ಮಭೂಮಿ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿರದೆ, ಮಣ್ಣು, ಸೇರಿದಂತೆ ಅಲ್ಲಿನ ಬೆಟ್ಟ,ಗುಡ್ಡ , ಕಾಡು, ಕಣಿವೆ, ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಾಣಿ, ಮರಗಿಡ ಬಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಜೀವಂತ ಸಂಕಥನ.

ಅಂಥ ಜೀವಂತ ಸಂಕಥನ ಇಂದು ಏನಾಗಿದೆ? ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ದಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಿದೆ? ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಗಳನ್ನು

ಮಾಡುತ್ತಾ ಭೂತಾಯಿಯ ನೆಲದೊಡಲನ್ನು ಸೂರೆಮಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ನೆಲಮೂಲ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬಿರುಕು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆಯೇ, ಕ್ಷಣಿಕವಾದ ಸುಖಲೋಲುಪತೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಮಾನವ ಜೀವಂತ ಜೀವಜಾಲದ ಕೊಂಡಿ ಕಳಚುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಮನುಷ್ಯ ದಿನೇ ದಿನೇ ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಜೀವಜಾಲದಿಂದ. ಜೀವಂತ ದೂರಸರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳು ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ದೇವಾಲಯಗಳು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ನೆಹರು. ಮನುಷ್ಯನ ಆಸೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಇದೆ ದುರಾಸೆಯನಲ್ಲವೆಂದು ನುಡಿದರು ಗಾಂಧೀಜಿ. ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದಂಶವೇ ಹೊರತು ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಅವನಲ್ಲ ಅಥವಾ ಅದು ಮೀರಿದವನಲ್ಲ ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ, ಕೀಟ, ಮರಗಿಡಬಳ್ಳಿ ಬೆಟ್ಟ, ಗುಡ್ಡ, ನದಿ ತೊರೆಗಳ ಜೀವ ಸರಪಳಿಯಲ್ಲಿ ಅವನೂ ಒಂದು ಕೊಂಡಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆತು, ಈ ಎಲ್ಲದರ ಮೇಲು ಯಾಜಮಾನಿಕೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಹೆಣಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ತಾನು ಬೇರೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪರಿಸರದ ಒಕ್ಕಳಬಳ್ಳಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತುಂಡಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಿತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಹೆಚ್ಚು ನಾಗರೀಕನೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತೆವಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ನೆಮೂಲದಿಂದ ದೂರಾಗುತ್ತೀದ್ದಾನೆ. ಇಂತಹ ಸಂದಿಗ್ದತೆಗೆ ಸಿಲುಕಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಈ ತಾಯಿನೆಲದ ಒಕ್ಕಳು ಋತುಗಾನವನ್ನು ಯಾವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

"ಚಿಗರಿಗಂಗಳ ಚೆಲುವಿ, ಚೆದರಿ ನಿಂತಾಳ ನೋಡೋ ಬೆದರಿ ನಿಂತಾಳ ॥ ಪಲ್ಲವಿ ॥

ಹೋಳಿಹಳ್ಳ ತೊರೆದಾವೋ

ಆಗದವರ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರದಾವೋ

ಗೆಣಿಯ ಉರದಾವ

ಅಂಥವರ ದಿಟ್ಟ ಮನಿ ಮುರಿದಾವ,

ಅದನ ತಾ ಕಂಡು ಕೊರಗ್ಯಾಳೋ

ಸೊರಗ್ಯಾಳೋ ಮರುಗ್ಯಾಳೋ" (ಬೇಂದ್ರೆ-ಸಕೀಗೀತ)

ಇಲ್ಲಿ ಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಜಿಂಕೆಯ ಕಣ್ಣಿನ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಮೂಲಕ ನೆಲದಾತೆಯ ಸೊಬಗನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿ ಅಂತಹ ನೆಲತಾಯಿಯ ಇಂದಿನ ಅವನತಿಯನ್ನ ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ನೆಲದಾತೆಯ ಸೊಬಗು ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಅನುಭಾವಿಸಬೇಕಾದ ಮನುಷ್ಯಾ ಅನುಭವಿಸಲು ತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ಭೂಮಿತಾಯಿಗೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ ನೋವನ್ನು ಧಾಖಲಿಸುವಾಗ ನಿಧಾನದ ಸೆಲೆಯಾದ ಈ ಭೂಮಿ ಎದುರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ಎಂಬುದು ಮಾನವ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. "ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನ ಸಂಬಂಧ ಗಹನವಾಗಿದ್ದು, ಅದು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ದೇವರ ಸೃಷ್ಟಿಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಅರಿಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಇತಿಹಾಸದ ನೆಲೆ ಮನುಷ್ಯನ ಕವಡುಗಂಟತನ ಇನ್ನೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ.

"ಚಿಗರಿಗಂಗಳ ಚೆಲುವಿ' ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಅರಣ್ಯರೋಧನ, ಚಿಗರಿಗಂಗಳ ಚೆಲುವಿ-ಭೂಮಿ-ಬೇಟೆಗಾರರನ್ನು ಮರುಳುಗೊಳಿಸಿ ತನ್ನತ್ತ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಜೀವನ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಅಪಶ್ರುತಿಯನ್ನು ತರುವವರು ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ ಇದ್ದಾರೆ"[5]

ಭೋಗಲಾಲಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಮಾನವ ಭೂತಾಯಿಯ ಒಕ್ಕಳಾ ಋತಗಾನವನ್ನು ಆಲಿಸಿ ತನ್ನ ನಿಜ ಬದುಕನ್ನ ಶಿಖರಪ್ರಾಯವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಅವನತಿಯ ಗುಂಡಿಯನ್ನು ತಾನೇ ತೋಡಿಕೊಂಡು ಇರುಳು ಕಂಡ ಬಾವಿಗೆ ಹಗಲು ಬೀಳುವಂತೆ ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ದುರಂತದ ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು ತೊಡಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ತಿಂಗಳಿನ ಬಗಲಾಗೆತ್ಯಾಳೋ

ಗೆಣಿಯಾ ಎತ್ತ್ಯಾಳೋ

ಉಕ್ಕುಕ್ಕುವ ದುಃಖ ಒಳಗೊತ್ಯಾಳೊ

ನಿಂತ ನೆಲವೆಂದು ಕಡಿಲ್ಯಾಕೂ

ಹಡಿಲ್ಯಾಕೊ

ಬಡಿಲ್ಯಾಕೊ

ಒಡವ್ಯಲ್ಲೋ ಮಗನೇ ಉಸಿಸಿದ್ದೊಡಲಂತಾಳೋ.

ದುರಾಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಮನುಷ್ಯನ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ಭೂಮಿಯ ಒಡಲನ್ನ ಬಗಿದು, ಹೊರ-ಒಳಾ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕಂಡು ಸೊರಗಿ ಕೊರಗುವ ಈ ನೆಲದಾತೆ,ತಾನು ಕೇವಲ ನಿರ್ಜೀವ ವಸ್ತುವಲ್ಲ ದುರಾಸೆ ಪೀಡಿತ ಮನುಷ್ಯನೇ ನಾನು ಕೂಡ ಜೀವ ವಿರುವ ,ಜೀವ ಪೋಷಕ ತಾಯಿ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನೆಪಿಸುವಂತೆ ಸ್ವತಃ ಭೂಮಿಯೇ ಎದ್ದು ಬಂದು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕೇಳುವ ರೂಪಕ ಮನ ಮಿಡಿಯುವಂತಿದೆ.

ಚಿಗರಿಗಂಗಳ ಚೆಲುವಿ ಕವನ ನೆಲದಾತೆಯ ಅರಣ್ಯರೋದನ, ಅವರ ಮತ್ತೊಂದು ಕವನ ಮೊದಲಗಿತ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಭೂತಾಯಿ ಕೇವಲ ಸಹನಾಮಯಿ ಮಾತ್ರವಾಗಿರದ ತನ್ನ ಸಹನೆ ಮೀರಿದಾಗ ತಾನು ಕೂಡ ಮನುಷ್ಯರೀತಿಯಲ್ಲೆ ಸೇಡು ಸೆಡವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ತನಗೆ ನೋವುಂಟು ಮಾಡಿದರೆ ಅವರನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ತೋರುವ ಛಲಗಾತಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಗೊಂಡಿರುವುದು ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಕವನದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಭೋಗಜೀವನದ ಲಾಲಸೆಯ ಕಾರಣಾವಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಶೋಷಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯವನಾದರೆ ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ತಾನು ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾಳೆಂಬುದನ್ನ ಈ ಕವನ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ನಾಗರಿಕತೆಗಳ ತಾಯಿಬೇರು ಮಣ್ಣು ಆಗಿದ್ದು, ಮಣ್ಣಿನಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲ ನಾಗರೀಕತೆಗಳು ಬೆಳೆದರೂ, ಯಾವ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಶೋಷಣೆ ಮೊದಲಾಯಿತೋ ಆಗ

ಆ ನಾಗರೀಕತೆಗಳು ಅವನತಿಯನ್ನ ಹೊಂದಿದವು. ಮೆಸಪೋಟೋಮಿಯಾದಂತಹ ನಾಗರೀಕತೆಗಳು ಮಣ್ಣು ಪಾಲಾಗಲು ಕಾರಣಾ, ಮಣ್ಣಿನ– ಮಾನವ ಬದುಕಿನ ಒಕ್ಕಳಬಳ್ಳಿಯಬಂಧ ತುಂಡಾದಾಗ ಈ ಮಹಾನ್ ದುರಂತಗಳು ಸಂಭವಿಸಿ ನಾಗರೀಕತೆಗಳು ನಾಶಹೊಂದಿರುವುದು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ನೆಲಮೂಲದ ದನಿಯನ್ನು ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಮೊದಲಗಿತ್ತಿ ಕವನದ ಮೂಲಕ ನಾವು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಹಿಂಡಾಗಿ ಪುಂಡರು ಅಂಡಲೆಯಲು ನಿನ್ನ
ನೆತ್ತರು ಬರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿರುವೆ
ಪಾತಾಳ ಕಂಡರು ಕೆಲ ತಾಯಿಗ್ಗಂಡರು,
ಅವರನ್ನು ಮಡಿಲಾಗ ಮಡಗಿಸಿಹೆ (ನಾದಲೀಲೆ, ಮೊದಲಗಿತ್ತಿ)

'ತಾಯಿಗ್ಗಂಡರು' ಎನ್ನುವ ಪದ ಕನ್ನಡ ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬೈಗುಳ.ಅರ್ಥ ತಾಯಿಯನ್ನ ಭೋಗಿಸುವನೆಂದು ಅರ್ಥೈಸಬಹುದು. ತಾಯಿರೂಪಿಯಾದ ಮಣ್ಣನ್ನು ನೆಲದಾತೆಯನ್ನು ಮಾನವರೆಲ್ಲರೂ ತಾಯಿಯಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ, ನೆಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದಾಗ ಅವನ ನಿಜ ಬದುಕಿಗೆ ಬೇಕಾದಂತಹ ಸಕಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಫಲಾಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದೆ ನೀಡುತ್ತಾಳೆ ಆದರೆ ಅದೇ ಜನರು ತಮ್ಮ ದುರಾಶೆಯಕಾರಣವಾಗಿ ನೆಲದಾತೆಯನ್ನು ಶೋಷಣೆಗೊಳಪಡಿಸಿದರೆ ಎದುರಿಸಬೇಗಿದ್ದಂತಹ ಬದುಕಿನ ದುರಂತವನ್ನು ಈ ಕವನ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಹದಿನಾರು ರಾಜರು ತಲೆ ಕೆಳಗಾದರು
ಆದರು ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಿಂತಿರುವೆ.
ನಿನ್ನ ತೇಜದ ಮುಂದೆ ರಾಜತೇಜವು ಕೂಸು
ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಯು ನೀನು ಮರೆಯುತಿಹೆ .

ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಹದಿನಾರು ರಾಜರು ಕೇವಲ ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪದವಾಗಿರದೇ ತಲೆಮಾರುಗಳ ಕಥನವಾಗಿದೆ. ಅವರೆಲ್ಲ ಭೂಮಿಯ ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಲು ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು, ರಣಕೋಲಾಹಲಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವರೆ ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲ ನೆಲದಾತೆಯಾದ ತಾಯಿಯ ಮುಂದೆ ಮಕ್ಕಳಾಡುವ ಆಟದಂತಾಗಿ, ಕೊನೆಗೂ ಉಳಿಯುವುದು ನೆಲದಾತೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚ್ಯವಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಕ್ಕುಡಿತೆ ಅರೆಮುಕ್ಕು ಎನ್ನುತ್ತೆನುತೆ ಹಲಕೆಲವು
ಪಾನಿಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಮುಕ್ಕಳಿಸುವೆ.
ಕೂಡಲಿರಾಮನು ಎರೆದ ಕನ್ನೀರ ಜಳಕಕ್ಕೆ
ಕೂದಲು ನೆನೆಯಲಿಲ್ಲೆನ್ನುತಿಹೆ
ಅವತಾರಕೊಂದೊಂದು ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು
ಎಣ್ಣೆ ಮಜ್ಜನ ಬೇರೆ ಬೇಕೆನ್ನುವೆ
ನೆತ್ತರ ಮೀಯಿಸುವ ಕೆಂಚರ ಕತೆಯಿಳಿಸಿ
ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಯೆ ನೀನು ಮರೆಯುತಿಹೆ.

ಚರಿತ್ರೆಯ ಓದಿನ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನೆಲದೊಡೆತನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಲವು ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಎಲ್ಲ ಯುದ್ಧಗಳು 'ಜಯ' ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಸೋಲು ಮಗದೊಬ್ಬರಿಗೆ ಇದು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಇಲ್ಲಿ. ನೆಲದಾತೆಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಯಾಗಿ. ಪರಿಭಾವಿಸುವ, ಸುಖಲೋಲುಪತೆಯ ಜನಗಳ ಮುಂದೆ ನೆಲದಾತೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗತಿ ಕಾಣಿಸುವ ಎಷ್ಟೇ ಯುದ್ದಗಳು ನಡೆದರೂ, ಭೂಮಿ ಮಾತ್ರ ಮೊಲಗಿತ್ತಿಯಾಗೆ ಕಂಗೋಳಿಸುವುದು ಭೂಮಿಯ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸಂಕಥವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಹಾಲಿನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಕುಬ್ಬಸವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿ
ಹೂ ಮುಡಿಸಿಕೊಂಡಂದು ನೀ ನಲಿವೆ ?

ಬಸಿರು ತುಂಬಲು ಹಸಿರುಡಿಗೆಯನ್ನುಟ್ಟೆಂದು
ವನವಾಸ ನವಮಾಸ ತೀರಿಸುವೆ?
ಮುನ್ನಿಲ್ಲ ಇನ್ನಾರೆ ಮಕ್ಕಳ ದಿನವೆಂದು
ಮಾಡೀತು ಹೇಳವ್ವ ಬಿನ್ನವಿಸುವೆ.
ಎಂದು ಮಂಗಲ ನಿನ್ನ ದೇವಗರ್ಭಕ್ಕೆ ? ಇನ್ನೂ
ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಯಂತೆ ಮೆರೆಯುತಿಹೆ.!

"ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಯಿದ್ದವಳು ತಾಯಿಯಾಗುವ ಪರಿಪಾಕದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಕ್ರೌರ್ಯಗಳು ಜೀವಂತತನದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂದರೆ ಅಂತಃಅಸತ್ತ ಕಡೆಮೆಯಾಗುವುದು ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮೌಲ್ಯಸಂಕರದ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಕವಿತೆಯ ಮೊದಲ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ "ಅಭಿಷೇಕ" ಎಣ್ಣೆಮಜ್ಜನ, ಕೆನ್ನೀರ ಜಳಕ, ಮೊದಲಾದ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಬಲಿದಾನದಂತೆ ಅವೆಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯನ ಕಾಡುಸ್ಥಿತಿಯ ಅವಶೇಷಗಳು. ಮೊದಲನೆಯ ನುಡಿಯಲ್ಲಿಯ ಕಾಮ, ಎರಡನೆಯ ನುಡಿಯಲ್ಲಿಯ ವೀರ–ಇವೆರಡೂ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಮತ್ತೆಮತ್ತೆ ಬೇಕೆನಿಸುವ ಉದ್ರಿಕ್ತ ಭಾವನೆಗಳು. ಆದರೆ ಕೊನೆಯ ನುಡಿಯಲ್ಲಿಯ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಕ್ರಿಯೆಗಳು–ಕುಪ್ಪಸ ತೋಡಿಸುವುದು, ಹೂ ಮುಡಿಸುವುದು, ಹಸಿರು ಉಡಿಗೆಯನ್ನುಡಿಸುವುದು –ಇವು ತೃಪ್ತಿಯ, ಪರಿಪಾಕದ ಪ್ರತೀಕಗಳಾಗಿವೆ. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳ ರಾಜ್ಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಸಂಬಂಧ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಮಕ್ಕಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಬೇಕು. ಋತುಮಾನದ ಪಲ್ಲಟದಲ್ಲಿ, ಭೂಮಿ ಆಗೀಗ ತಾಯ ವೇಷದಲ್ಲಿ ತೊಡುವುದುಂಟು "ಹಾಲಿನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಕುಬ್ಬುಸವನು ತೊಡಿಸಿ! ಹೂ ಮುಡಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ನೀನಲಿವೆ" ಇದು ಶ್ರಾವಣದಲ್ಲಿಯ ಭೂಮಿಯ ಚಿತ್ರ. ಹೊರಗೆ ನಡೆಯುವ ಪರಿವರ್ತನೆ ಒಳಗೂ ನಡೆಯಬೇಕು. ಅಂಥ ಭೂಮಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಆಗುವ ದೇವಜನ್ಮದ ಹಾರಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಕವಿತೆ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ." 6

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ನವೋದಯದ ಪರಿದಿಯಲ್ಲೆ ಕಾವ್ಯೋದ್ಯೋಗ ಮಾಡಿದರೂ, ಅದರ ನೆಲೆಯ ಆಚೆಗೆ ಭೂಮಿತತ್ವದ ಕುರಿತು ಕೇವಲ ಸೌಂದರ್ಯ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಯಾವಸಾನವಾಗಿದೆ. ಅದರಾಚೆಗೆ ನೆಲ ಮೂಲ ಧನಿಯಲ್ಲಿ ಕವನ ರಚಿಸಿರುವುದನ್ನ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ – ಕಾವ್ಯ ಭೂಮಿ.

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಮುನ್ನ ಜನಿಸಿರುವ ಕಂಬಾರರು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಭಾವಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಳಗಾವಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದವರು, ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಶಾಹಿಯ ದರ್ಪ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ದೇಶ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಂತ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನ ಸ್ತುಪ್ತ ಮನಸ್ಸಿ ಎಳೆವೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಬೆಳೆದವರು. ನಂತರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕಾರಣ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ಉನ್ನತವ್ಯಾಸಂಗ ಪೂರೈಸಿದ ನಂತರ ಅಮೇರಿಕಾದ ಚಿಕಾಗೋ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿದವರು. ನನ್ನ ಬದುಕು-ಬರಹ ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅವರೇ ಸೂಚಿಸಿರುವಂತೆ, ಗೋಕಾಕ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿಯ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಭಯದ ನೆರಳು ಆವರಿಸಿದ್ದ ಪರಿಸರದಿಂದ ಲೇಖಕರಾಗಿ ಮೈಪಡೆದ ಕಂಬಾರರು ಬಾಲ್ಯದ ಆತಂಕಗಳು ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಸಂಪೂರ್ಣ ಗ್ರಾಮ್ಯಪ್ರತಿಭೆಯಾಗಿ, ಪ್ರಭೆಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಕೃಷಿಯನ್ನ ಮಾಡಿರುವ ಕಂಬಾರರು ನವೋದಯದ ದಟ್ಟ ಪ್ರಭಾವಳಿಯ, ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದ ಮೇರು ಪರ್ವತದಂತಹ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಧಾರವಾಡದ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಪಾಠಗಳ ಕಲಿತವರು. ಆಗಾಗಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಂತೆಯೇ ಮಣ್ಣಿನ ಸೊಗಡಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಟಂಕಿಸಿಕೊಡಿರುವ ಕಂಬಾರರು. ಅವರಿಗೂ ಭಿನ್ನವಾದಂತಹ ಕಾವ್ಯರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಜೀವನ ಅವರ ಕಾವ್ಯ

ಎಷ್ಟೇ ಗ್ರಾಮ್ಯವನ್ನು, ದೇಶಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಪರಿಸರದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಮಿತಿಯೆಂಬುದಿದೆ. ಆದರೆ ಕಂಬಾರರ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಆ ಮಿತಿಗಳಿಲ್ಲ, ಕಾರಣ ಅವರು ಹುಟ್ಟು, ಬೆಳವಣಿಗೆ ಘೋಡಸಗೇರಿ ಹಳ್ಳಿ, ಗೋಕಾಕ್, ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅಥವಾ ಅವರಾಗೇ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ದೇಶಿಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ಸಾಚತನವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ.

"ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರು ಸ್ಥಾನ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯವಾದದ್ದು ನವೋದಯ (ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕೆಲವು ಕವನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ನವ್ಯ ಹಾಗೂ ನವ್ಯೋತ್ತರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾರ್ಗಗಳು ಸಂಬಂಧ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದ ಅನುಭವಲೋಕಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಕಂಬಾರರು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದರು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮಾನಸಿಕ ಬದುಕಿನ ವಾಸ್ತವವಾದ, ಪುರಾಣ, ಕಥೆ, ರಿಚುಯಲ್ಸ್, ಅವೈದಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯ ಜೀವನದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಬಾರರು ಪಡೆದು ಕೊಂಡರು. ಹಳ್ಳಿಯ ಕನಸುಗಾರನ, ಕ್ಷುದ್ರದೇವತೆಗಳ ಅರ್ಚಕರನ್ನ ಮೈದುಂಬಿ ಕುಣಿಯುವ ಆರಾಧಕನ ಧಾರೆಗಳು ಕಂಬಾರರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ."7

೧೯೬೩ ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ 'ಹೇಳತೇನ ಕೇಳ' ಕವನದ ಮೂಲಕ ಕಂಬಾರರ ನೆಲಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದ್ದು, 'ಶಿವಪುರ' ಎಂಬ ರೂಪಕ ಹಳ್ಳಿ ಕಂಬಾರರ ರಚನೆಗಳ ಶಕ್ತಿಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದು ಅವರ ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಾಲ್ಲಿಯೂ, ಈ ಶಿವಾಪುರದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿವಾಪುರ ಎಂಬ ರೂಪಕವು ಅವರ ರಚನೆಗಳ ಲೀಲಾಜಾಲದಂತೆ ನಮಗೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಕಟ್ಟುವಾಗ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆಒಳಗಾಗಿ ತನ್ನ ತನವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಒಕ್ಕುಳ ಬಳ್ಳಿಯ ಬಂದವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ.

ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪದ ಪೈಕಿ ಮ್ಯಾಗಡೆ ಮಲೆನಾಡ
ಸೂಸಿ ಹರಿದಾಳದಲ್ಲಿ ಘಟಪ್ರಭಾ,
ಆ ದಂಡಿ ಆರ್ಯಾಣ ,ಈ ದಂಡಿ ಶಿವಪೂರ
ಕೆಂಪು ಹಂಚಿನ ಊರು ಬಲು ಶೋಭಾ

ಗೌಡಶ್ರೀ ಭರತೇಶ, ಗೌಡ್ತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ
ಎಳಕ ಮಾಯಾದೊಬ್ಬ ಗಂಡ ಮಗಾ
ತೂಗು ತೊಟ್ಟಿಲವಾಗಿ, ಬೆಳ್ಳಿ ಬಟ್ಟಲವಾಗಿ,
ಕೈಕಾಲ ಮುರದ ಬಿದ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಜಾಗ."೪

ಈ ಕವನವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಶಿವಪುರ ಎಂಬುವ ಊರು ಘಟಪ್ರಭಾ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಹಳ್ಳಿ. ನದಿ ಮುಖಜ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಹಳ್ಳಿ, ನಿಸರ್ಗ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಹಳ್ಳಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಸಂವೃದ್ಧಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಿಸರ್ಗ ಸಂವೃದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅಂತಹ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಪ್ರದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಸಂವೃದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

"ಕವನದ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಿವಪುರದ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಹಾಗೂ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಬದುಕನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಹಸಿರು ಸಮೃದ್ಧತೆಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅದು ಇಡೀ ಬದುಕನ್ನೇ ಆವರಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಆಲದ ಮರ ಅಂಥ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಬದುಕಿಗೆ ನೆರಳು, ಆಶ್ರಯ ಕೊಡುವ ಸಂಕೇತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನೆರಳು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದದ್ದು, ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸೋಂಕಿಲ್ಲದ ತಂಪುಗಾಳಿ ನೆರಳನ್ನು ನೀಡುವ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ನೆರಳಲ್ಲೆ ಪರಂಪರೆಯ ಬೋಧನೆ ,ವೇದ ಬೆಳೆದದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಬುದ್ಧನ ಉಗಮವೂ ಇಲ್ಲಿಯದೆ. ಕೊನೆ ಕೊನೆಗೆ ಬುದ್ಧ ಏನಾದ? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕವಿತೆಯ ಒಟ್ಟಂದದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯದೆ ಆದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಬದುಕನ್ನು

ಆಳುವವಳು ಆಲದ ಮರದ ನೆರಳಲ್ಲಿರುವ ಕರಿಮಾಯಿ. ಕರಿಮಾಯಿಯು ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಚೈತನ್ಯವೂ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ " 9

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದ ದಿನಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೇರವಾದ ವಸಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಭಾವ ಎಲ್ಲಾ ನೆಲಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿರುವುದು ಮತ್ತು ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕ ದಾಸ್ಯಕಿಂತ ಮಾನಸಿಕ ದಾಸ್ಯದ ತಲ್ಲಣಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬೇರುಗಳನ್ನ ವಿನಾಶದ ಎಡೆಗೆ ಎಳೆದಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಂಬಾರರಂತಹ ಕವಿಗಳು ಅಂತಹ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ನೆಲಮೂಲದ ಪುರಾಣಗಳ ಮೂಲಕ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬೆಳ್ಳಿ ಮೀನು, ಅಕ್ಕಕ್ಕು ಚೆಂತೆನೆಯ ಹಾಡುಗಳೇ, ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಬಾರರು ದೇಶಿ ಸೆಲೆಯನ್ನು ನಾವು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

"ಬದುಕಿನ ಈ ಋಷಿಗೆ ಕುರುಡಾದ ಮಂದಿಗೆ
ಕಿಲುಬಿದ ಮನಸಿಗೆ ಏನೆನ್ನಲ್ಲೇ॥
ಸೈತಾನನ ಒಕ್ಕಾಲಾಗಿ ಕೆಟ್ಟಾಸೆಗಳ ಬಿತ್ತಿ
ನರಕಗಳ ಬೆಳೆವವರಿಗೇನೆನ್ನಲೇ॥

ಕಷ್ಟ ಸಾವಿರವಿರಲಿ ದುಃಖ ಸಾವಿರವಿರಲಿ
ಈ ಬದುಕು ನನಗಿರಲಿ ಶಿವದೇವನೇ
ಸಾವಿರ ಮುಳ್ಳಿರಲಿ ಆದರು ಅದರಲ್ಲಿ
ಒಂದರೆ ಅರಳಿದ ಹೂವಿರಲಿ ಶಿವನೇ" ೧೦

ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಕಂಬಾರರ ಕವನಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ, ನಗರ ಜೀವನ, ವಸಹತು ಶೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುತ್ತಲೇ ಗ್ರಾಮ್ಯಜೀವನದ, ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕಂಬಾರರ ಕಾವ್ಯ ಕೃಷಿ ಪ್ರತಿಪಾತಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೆಚ್.ಎಸ್.ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ – ಭೂಮಿಗೀತಾ

"ಹುಲಿಯ ತಲೆಯ ಹುಲ್ಲೆ, ಹುಲ್ಲೆಯ ತಲೆಯ ಹುಲಿ

ಈ ಎರಡರ ನಡು ಒಂದಾಯಿತ್ತು: ಹುಲಿಯಲ್ಲ ಹುಲ್ಲೆಯಲ್ಲ " ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿವಪ್ರಕಾಶರು, ನವ್ಯದ ಪಾಠಗಳನ್ನು, ಪಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಬೆಳೆದವರು, ಗ್ರಾಮ್ಯ ಜೀವನದ ಅನುಭವಗಳು ದಟ್ಟವಾಗಿಲ್ಲದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ. ಕವಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದಂಗೆ ಕೋರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕನ್ನಡ ನೆಲಮೂಲದ ಸಂತರ, ಅವಧೂತ ಪರಂಪರೆಗಳ ಸೊಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಡುಕಿ ಹಿಡಿದು ತಮ್ಮ ಕವಿತ್ವವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡವರು. ತತ್ವಪದಕಾರರು ,ನಾಥಪಂಥಿಯರು, ಸಿದ್ದರು, ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಸಿದ್ಧಪರಂಪರೆಗೆ ಮುಖಾಮಿಯಾಗುವುದರ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ತಾಯಿನೆಲದ ಜೀವಸಂಕಥನಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕೊಂಡವರು "ಚರಿತ್ರೆಯ ಜೊತೆ ತಕರಾರಿಗೆ ಬೀಳುವುದು ಈ ಕವಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಎನ್ನಿಸಿದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಎನ್ನುವುದು ತನ್ನೆಲ್ಲ ಚಾರಿತ್ರಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಟೀಯತೆ, ಪ್ರಭುತ್ವದ ಅಹಮಿಕೆ ತರತಮಗಳನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಂತಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ವಿರುದ್ಧ ತಿರುಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಿಯೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದೊಂದು ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಮಹಾಪರ್ವವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅನುಭವದ ಅರಿಯುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಗಿರುವ ಶಿವಪ್ರಕಾಶರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹೀ ದೋರಣೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಅಗತ್ಯಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತವೆ."11

ವಸಾಹತುಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ, ನರಳಿ ನಮ್ಮ ನೆಲಮೂಲ ಜೀವಸಂಕಥನಗಳು ಹಳ್ಳ ಹಿಡಿದು ಹೋಗಿರುವಂತಹ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಸಾಹತುಕರಣದ ಮೂಲಕ ದೇಶಿ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾವ್ಯ ಗಾಯಿತ್ರಿಯನೇರಿ ಬರೆಯುವ ಕವಿ ಶಿವಪ್ರಕಾಶರು ತಲಪರಿಗೆಗಳ ಆಳದಲ್ಲಿನ ಜೀವತಂತುಗಳನ್ನು ಮೀಟಿ ಕಾವ್ಯ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನ ರುದ್ರಲಯಗಳ ಮೂಲಕ ಕುಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ನೆಲದಾತೆಯ ಸಂಕಥನಗಳನ್ನು ಸಹೃದಯರಿಗೆ ಉಣಬಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

"ಕಾಳಿ ಗುಡಿ ಗಂಟೆ ಬಡಿಯುವುದು ಮುಗಿಲಲ್ಲಿ
ಹುಲ್ಲು ನಾಲಗೆ ಇರಿದ ಕಾಳಿಯ ಮುಂದೆ
ಕೆಂಗಣ್ಣ ಪೂಜಾರಿ ಕೋಳಿ ಮರಿಕುರಿ
ಕತ್ತರಿಸಿದರೂ ಅಮ್ಮ ತಬ್ಬಿದ ನೆನಪು
ಹಾಡಂಥ ದಿನ ಮುಳುಗಿ ಗುಡುಗುವ ಸಂಜೆ
ಗಾಳಿ ನೇರಳೆ ಬಣ್ಣ ಕಾಳಿಯದೆಂದು ಅಜ್ಜಿ ಹಾಡಿದಳು,
ಚಂದ್ರ ಛಳಿ ಬಂದಾಗ ಕಲ್ಲಿನುಗುರಿನ ತಂಪು
ಕಾಲಡಿ ಹಸಿರು ನೆಲವೋ ಒಂದು ಬುಗುರಿಯಾಟ " ೧೨

ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಶಿವಪ್ರಕಾಶರು "ಕೆಂಗಣ್ಣಾ ಪೂಜಾರಿ ಎನ್ನುವ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಕೋಳಿ ಮರಿ ಕುರಿ ಮರಿ, ಕತ್ತರಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಅನುಸಂದಾನಿಸಿರುವುದು, ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಭಯದ ನೆಳಲಿನಲ್ಲಿ, ಕೂರಗುವ, ಕಂಗಾಲಾಗಿರುವ, ನೆಲಮೂಲ ಜೀವ ಧನಿಗೆ, ದೈರ್ಯ ತುಂಬುವ ಆಲಿಂಗನವಾಗಿ ಅಮ್ಮನ ತಬ್ಬಿದ ನೆನಪು ಕಾಡುತ್ತದೆ.

ಕನಸು ಕಂಡಿದ್ದೀಗ ಕಣ್ಣು ಮುಂದಿನ ನೋಟ
ಬಿದ್ದಮನೆ, ಗೆದ್ದಲಿಕ್ಕಿದ್ದ ಕಂಬಗಳು
ನವಣಿ ಹೊಲಗಳ ಮಧ್ಯ ಪಾಳು ನೆಲ,
ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಮನೆಯ ಉಳಿದ ಕೊನೆಯ ಚಿಹ್ನೆಗಳು.
ಮಂಜಿನ ಅನಾಮಧೇಯತೆಯ ಕೆಳಗೆ ಹೂತ ಚಿಕ್ಕಂದಿನ, ತಲೆಮಾರ ನೆನಪುಗಳು
ಇಲ್ಲೆನೆ ಕುಪ್ಪಳಿಸ ಕಲಿತದ್ದು:
ಕತ್ತರಿಸುವ ಛಳಿಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣೆಬಟ್ಟೆಯ ಒಳಗೆ
ಬಚ್ಚಿಟ್ಟ ಮೈಯ ಮಧ್ಯ ಯೌವ್ವನ ಜ್ವಾಲೆ
ಜಿಗಿತದ್ದು;
ಹೊಸ್ತಿಲನ್ನೊದೆಯುತ್ತ ಗುರುವಿನೆಡೆ ಹೊರಟಾಗ,
ತಾಯಿ ಮಚ್ಚಿದ ಬಾಯ ಕಂಬನಿಯ ಬಿಂದು
ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದ್ದು.
ಎಲ್ಲಿರುವೆ ತಂದೆ, ನವಣಿ ಮೂಟೆಗಳ
ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತಿದ್ದ ಕಟ್ಟಾಳು ರೈತ?
ತಾರೆಬಲ್ಲೆನೆ ತಿರುಗಿ
ಗೋಳಿಡುವ ಮಂಜುಗುಪ್ಪೆಗಳ ನಡುಮಧ್ಯ
ಇಟಕಿರಾಶಿಯ ಅಡಿ ನೆನಪಾಗಿ ಹೂತ
ಜೀವದಾತರ ಈಗ?೧೩

ವಾಸ್ತವ ಒಡಕುಗಳನ್ನ ಇತಿಹಾಸದ ತೊಡಕುಗಳನ್ನ ಮೀರಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ಅಡ್ಡ ಗೋಡೆಗಳನ್ನ ಹೊಡೆದು ಕೊಂಡು ನೆಲಮೂಲದ ಕಡೆ ನಡೆಯದೆ, ಚರಿತ್ರೆಯ ಚಕ್ರ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವುದು.

ಚಕ್ರತಿರುಗುವಾಗ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತನ್ನ ಗಮ್ಯಸ್ಥಾನವನು ಸುತ್ತು ತಿರುಗಿ ಬರಬೇಕು. ಆ ತಿರುಗು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಕುಗಳು, ತೋಡರುಗಳನ್ನು ಮೀರಬೇಕು. ಮೀರುವ ಕ್ರಿಯೆ ಭೂಮಿತತ್ವದ ಅರಿಮೆಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದೆ. ಅರಿಮೆ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹರಳುಗಟ್ಟಿದೆ. ಬಿದ್ದಮನೆ, ಗೆದ್ದಲಿಕ್ಕಿದ ಕಂಬಗಳು, ನವಣಿ ಹೊಲ ಇವೆಲ್ಲ ಭೂತಾಯಿಯ ಸೃಷ್ಟಿ – ಲಯ ಗತಿಯ ತಾಳಗಳು. ಲಯ – ಗತಿ – ಯತಿಯ ತಾಳಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯ ಅರಿವು ಈ ಮಿಲರೇಪ.

"ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವೊಂದನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಈ ಅಪಾಯದಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ, ಕಲೆಗಾರನಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಬಯಸುವ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇದು ಅನಿವಾರ್ಯ . ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅನುಭವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ , ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದ ಹೆಬ್ಬಂಡೆಯಂತೆ ,ಕವಿಯ ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ನುಚ್ಚುನೂರು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕವಿಗೆ ಯಾವ ಅನುಭವವೂ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಗಟ್ಟಿನೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಾಗ ಮಾತ್ರ ಅನುಭವದ ತೀವ್ರತೆಗೊಂದು ಅರ್ಥ, ಆಕಾರ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಅದರಲ್ಲೂ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಕವಿಗೆ ಇದು ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಬೆಕಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯ ಆಕಾರರಹಿತ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಶಿವಪ್ರಕಾಶರಂತ ಕವಿಗಳನ್ನು ಕರಗಿಸಬಿಡಬಲ್ಲದು"೧೪

ನಾವು ತಂದಿದ್ದೇವೆ ಬ್ಲೇಡು ಚಾಕುಗಳನ್ನು
ಬಾರೋ ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಸಿದ್ಧ.
ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಸೀಳಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದ ಈರ
ಎರೆದು ಹಾಕುತ್ತೇವೆ.
ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣ ನಿದ್ದೆ ಪೊರೆಯನ್ನು
ಅಗೆದು ತೆಗೆಯುವೆವು ಮೆದುಳಿನ ಸುಳ್ಳು ಬೇರುಗಳನ್ನು
ಹಸಿವು ತುಂಬುವ ಹೊಟ್ಟೆ

ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೆ ನಮಗೂ

ಆದರೂ ಧೈರ್ಯ

ಇಂದಲ್ಲ ನಾಳೆ

ನೆಲ ಜುಗ್ಗಿ ಯಾದರೆ ನೆಲದ ಉಸಿರೊಳಗಿಂದ

ನೆಲಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟರೆ

ವೈರಿಗಳು ಬ್ಯಾಂಕು ಖಜಾನೆಗಳಿಂದ

ತಂದೇ ತರುತ್ತೇವೆ

ಅನ್ನವೆಂದರೆ ಅನ್ನ

ಹೊನ್ನೆಂದರೆ ಹೊನ್ನು" ೧೫ (ನಾಳೆ ಬೆಳಗಿನ ಭೂಮಿ)

ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಶೋಶಣೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಇಡಿ ಭೂಖಂಡವನ್ನೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಾಗಿಮಾಡಿ, ಇಂದಿಗೆ, ನಾಳೆಗೆ, ಎಂದು ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುವ ಮನುಷ್ಯ ಒಂದು ಕಡೆ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಎಂಬುದು ಒಂದು ತೆವಲಾಗಿ ಭಾವಿಸಿರುವವರು ನಾವು ಸಂಪತ್ತನ್ನ ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಶ್ರಮದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದೇವೆಂದು ಬೀಗುವ ಮಂದಿ ಒಂದು ಕಡೆ. ಈ ಬೀಗುವ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವವರು ಅರಿಯದ ಮಾತು ಎಂದರೆ ಅದೆಲ್ಲವೂ ನೆಲ ದಾತೆಯ ಕೊಡುಗೆ ಎಂಬುದು. ಜ್ಞಾನ ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳು ನೆಲದೊಡಲ ತಿಳುವಿಗೆ ಬದಲು ಹಣದೊಡಲ ತಿಳಿವನ್ನ ಬೋಧಿಸಿ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಭೂಮಿತತ್ವದ ಅರಿಮೆಯಿಂದ ಆ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನು ನಾವು ಮರಳಿ ಪಡೆದೆ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ಎಂಬುವುದು ಈಕವನದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

"ಈ ಸಂಜೆ ಮುಳುಗುವುದು – ಅಳಬೇಡಿ

ಈ ರಾತ್ರಿ ಮೊಳಗುವುದು ಬಿರುಗಾಳಿ – ಭಯಬೇಡಿ.

ನಾಳೆ ಬೆಳಗಿನ ಭೂಮಿ ನಮ್ಮದು.

ಬಳಿಕ ತಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ. (ನಾಳೆ ಬೆಳಗಿನ ಭೂಮಿ)"16

ಅಂದರೆ ಒಮ್ಮೆ ತಿಳುವು ಪಡೆದು ಕೊಂಡ ಜನರು ಮತ್ತೆ ಕೊರಗುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ ನೆನ್ನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ನೆನ್ನೆಯ ಚಿಂತೆ ನೆನ್ನೆರಾತ್ರಿಗೆ ಕೊನೆಯಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಎಲ್ಲ ದಿನಗಳು ನೆಲದೊಡಲದನಿಯಾಗಿ ರಾತ್ರಿಗಳೇ ಇಲ್ಲದ ಬೆಳಗಿನ ಭೂಮಿ ನಮ್ಮದಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಭೂಮಿಯು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ರಾತ್ರಿಗಳೇ ಇಲ್ಲದಂತ ಬದುಕನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಆದರೆ ದುರಾಸೆ, ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯ ಮನುಜ, ಭೂಮಿತಾಯಿಯನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಅವನ ನಿಜದನೆಲೆಯ ಬದುಕು ಕರಾಳ ರಾತ್ರಿಗಳ ಕತ್ತಲೆಯ ಕೂಪಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪರಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದರೆ ದಿವಿನಾದ ಬದುಕು ಅವನದಾಗುತ್ತದೆ.

ಬೆಳೆ ಬಲಿವ ಹೊತ್ತು ಆಲಿಕಲ್ಲಿನ ಮಳೆ

ಮರಣಗಳ ಸುದ್ಧಿ ಗರ ಹೊಡೆದ ಮದುವೆಮನೆ ;

ಹೊರಟು ನಿಂತಾಗ ಎರಗಿದ ರೋಗಗಳ ಅಡಚಣೆ

ಈ ಎಲ್ಲಾ ನಾನು ಬಲ್ಲೆ

ತಂತಿ ಕಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಸುದ್ಧಿ ಬರುತಿದೆ ಕೇಳಿ

ನಿಂತು ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗುವ ರೈತ.

ನಡುಹಗಲು ಚಿಂತೆಯಲಿ ಬೆಂದ ಹುಡುಗ

ಇಂದು ಸುಡು ಸುಡು ಉರಿಮುಗುಳ ಜ್ವಾಲೆಗಳು

ಕಂದುವುವು: ತೆನೆ ಹಣ್ಣುಗಳ ಹಿಂದೆ

ಅಂಟಿಬಿಡದಪ್ಪಗೆಯ ಸಂತೆ ಸಂತೆ.

ಬೇಸಾಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲ-ಮಳೆ ಎರಡೂ ತುಂಬ ಮಹತ್ವದವು. ನೆಲನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಬದುಕುವ ಬೇಸಾಯಗಾರರು ಇವೆರಡನ್ನು ನಂಬಿ ಬದುಕು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವರು. ನೆಲಮೂಲದ ಅರಿಮೆಯ ಮೂಲಕ ಇವುಗಳ ನಾಡಿಮಿಡಿತ ಬಲ್ಲವ, ಅತಿವೃಷ್ಠಿ, ಅನಾವೃಷ್ಠಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬದುಕು ದುರ್ಬಲವಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಸಾಹಸಿ ಈ ಬೇಸಾಯಗಾರ. ಆದರೆ ಕಳೆದ ಇಪ್ಪತ್ತು, ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣಗೊಂಡಿರುವ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೇಸಾಯಗಾರರು ನೆಲ-ಮಳೆಗಳ ನಾಡಿಮಿಡಿತ ಅರಿಮೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವನಾಗಿದ್ದು, ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಳೆ-ಬೆಳೆಗಳ ಸಾಂಗತ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕು ವಿನಾಶವಾಗಿದೆ. ಸಂತೆಯ ಬದುಕಿಗೆ ಮಾರುಹೋಗಿರುವ ಬೇಸಾಯಗಾರ. ಅತಿವೃಷ್ಟಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆ ನಾಶವಾದರೆ, ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗದೆ ಬದುಕು ನಾಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಹವಮಾನ ಇಲಾಖೆಯವರ ಮಳೆ-ಬೆಳೆಯ ಮುನ್ಸೂಚನೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬೇಸಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೈ ಸುಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕವಿ ಶಿವಪ್ರಕಾಶರು 'ನೆಲಮುಗಿಲ ದೂರ' ಕವನದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಂಬಂಧ ರಹಿತ ನೆಲ-ಮಳೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ವಿವೇಕಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ನೆಲದ ದನಿಗೆ, ನೆಲದ ಸತ್ವಕೆ ಮರುಳುವ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲದ ಆಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಹುರುಪು ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಶಿವಪ್ರಕಾಶರ ಕಾವ್ಯ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುವುದು ಕವಿಯ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕ ಆಯ್ಕೆ. ಅವರಿಗೆ ತಾನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಯಾಕಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂಬ ಅರಿವು ಖಂಡಿತವಾಗೂ ಇದೆ. ಬೆಲೆಯ ರಾಕೆಟ್ಟುಯಾನ ಹೊರಡದಿರು. ಸೇಬು ಹಣ್ಣಿನ ಜೊತೆಗೆ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದಕ್ಕುವ ಎಲಚಿಯಾಗು' ಎಂಬ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ದೃಷ್ಟಿ ನೇರವೂ ನಿಚ್ಚಳವೂ ಆಗಿದೆ. ನೆಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದಿಗಿನ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಕ್ರಿಯೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ಆಶಯಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಸಾಗಿದೆ."18

ಬರಿದೊಂದು ವ್ಯೋಮ ಕಿರಿಯೊಂದು ಭೂಮಿ
ಕರಕರಗಿ ಹೋಗುತಿರಲು
ಏನಿದ್ದನೆಂಬ ಆ ಕಾನಿನೊಳಗೆ
ಏನಾಗಿ ಬಂದೆ ನಾನು
ಅರಿಸಿನದ ಭೂಮಿ ಕುಂಕುಮದ ಭೂಮಿ
ಹಸಿಹಸಿರು ಹಸೆಯ ಭೂಮಿ"19

'ಅಲ್ಲಿದೆ ನಮ್ಮನೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದೆ ಸುಮ್ಮನೆ' ಎಂಬುದು ಕನ್ನಡದ ಸ್ವರ್ಗ ನರಕದ ಕುರಿತ ಒಂದು ಗಾದೆ ಮಾತು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ ಎಂಬುದು ಕರ್ತಾರನ ಕಮ್ಮಟವಯ್ಯ (ಬಸವಣ್ಣ) ಈ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಮೊದಲ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸಾವಿನ ನಂತರದ ಬದುಕಿನ ಕುರಿತ ಆಲೋಚನೆ ಇದ್ದರೆ ಎರಡನೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಬದುಕಿನ ಆಲೋಚನೆ ಇದೆ. ನಾವು ಯಾರು ನೋಡಿರದ ಕಲ್ಪಿತ ಬದುಕಿನ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನುಷ್ಯ ನಮಗಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಬದುಕನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕ್ರಮವಿಪರ್ಯಯೇ ಸರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬದುಕಿನ ಸಕಲವನ್ನು ಈ ನೆಲಾದಾರಿತವಾಗಿಯೇ ಪಡಿಯಬೇಕು, ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ಆಗಾಗಿಯೇ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ ಎಂಬುದು ಕರ್ತಾರನ ಕಮ್ಮಟ ಎಂದಿರುವುದು. ಮನುಷ್ಯ ಬದುಕಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಸಕಲವನ್ನು ಈ ಭೂಮಿ ದಯಪಾಲಿಸಿರುವುದು ಅವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಅನುಭೋಗಿಸಿ ಬದುಕಲೆಂದೇ. ಅಂತಹ ಬದುಕನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿರುವ ನೆಲದಾತೆಯನ್ನು ನಾವು ಇಂದು ಕರಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸೃಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳ ಆಶ್ರಯದಾತೆ ಭೂಮಿಯೇ ಕರಗಿದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಎಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಬಾಳುವುದು ಎಂಬುದೇ ಕವಿಯ ಅಂತರಾಳವಾಗಿದೆ. ವಸಾಹಸುಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಜಾರುಬಂಡೆಯ ಕೆಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ವಿಲವಿಲನೆ ಪತರಗುಟ್ಟುವ ಜನರಿಗೆ ಈ ನೆಲಮೂಲದ ತತ್ವ ಅರಿವಿಗೆ ಬರದೆ ತನ್ನ ಮೂಲ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುವ ನೆಲ ಮುಗಿಲುಗಳನ್ನು ಬರಿದು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ವಿಷಾದಕರವಾಗಿದೆ.

ಮಾನವನ ಮೂಲನೆಲೆಯಾಗಿರುವ ಈ ನೆಲ ಮತ್ತು ಮುಗಿಲುಗಳು ದಿನೇ ದಿನೇ ಕಲುಷಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ, ಕರಗುತ್ತಲಿದೆ. ಈಗೆ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮುಂದುವರೆದರೆ ಭೂಮಿಯ ಎಷ್ಟೋ ಪಾಲಿನ ವೈವಿದ್ಯತೆ ಕೇವಲ ಮ್ಯೂಸಿಯಂನ ಮಾದರಿಗಳಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ. ಕವಿಯೇ ಬಳಸಿರುವ, 'ಅರಿಸಿನ ಭೂಮಿ, ಕುಂಕುಮದ ಭೂಮಿ, ಹಸಿರಿನ ಭೂಮಿ' ಪದಗಳು ಧರೆಯ ಸಿರಿಸೊಬಗನ್ನು ಹೇಳುವ ಪದಗಳಾಗಿದ್ದು, ಭೂತಾಯಿಯ ಸಿರಿ ಒಡಲಿಗೆ ಕನ್ನ ಕೊರಿದಿರುವ ಮಾನವನ ಆಸೆಬರುಕತನಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವ ಮತ್ತೂ ಮುಂದುವರೆದರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಬದುಕಲು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲೂ ಪ್ರಶಸ್ತ ನೆಲೆ ಇಲ್ಲರುವುದನ್ನು ನೆನೆದರೆ ಎದೆ ನಡುಗುವಂತಹ ದೃಶ್ಯ ನಮಗೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಂತ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಇಂದು ಸಿಲುಕಿರುವುದು ದುರಾದೃಷ್ಟಕರವಾದ ವಾತಾವರಣವಾಗಿದೆ.

"ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ಶಿವಪ್ರಕಾಶರ ಕಾಳಜಿ ತುಂಬಾ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ. ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಎಳೆಎಳೆಯಾಗಿ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ನೀರಿನ ಜ್ಯೋಗಿ' ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಮಶ ಮತ್ತು ವಿಷದಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಜಗದ ನೀರಿನ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ನೀರಿನ ಜೋಗಿ ಒಬ್ಬ ಮಾಂತ್ರಿಕ. ಅವನಿಗೆ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ಕೆರೆ,ಬಾವಿ,ನದಿ ಮತ್ತು ಸಾಗರಗಳಿಗೆ ಮರುಜೀವ ತರುವ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ಆದರೆ ಅವನಿಗೂ ನೀರಿನ ಕಣ್ಣು ತೋರುವ ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ".20

'ನೀರಿನ ಜ್ಯೋಗಿ ನೀರಿನ ಜ್ಯೋಗಿ
ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಳೋ ನೀರಕಣ್ಣು
ಮಣ್ಣಿನ ಜೀವದ ತೇವದ ಕಣ್ಣು
ಕಲ್ಲಿನ ಬಂಡೆಯ ಕರುಣದ ಕಣ್ಣು'.
....
....
ಹಗಲ ಮೈ ಮುರಿವ ಚಾಕರಿ ನಡುವೆ
ಇರುಳಿನ ಕೊಳ್ಳಿ ದೆವ್ವಗಳಂತೆ
ಝುಗ್ಗನೆ ಉರಿವ ಸ್ವಪ್ನ ಜೀವಿಗಳು
ಎಲ್ಲಾ ಮನುಜರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ
ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕೂಗುಗಳಲ್ಲಿ
ಬರಲುಗೊಂಡ ಬೆಳೆ ಅರಳದ ಮೊಗ್ಗಿನ
ಜಡವಸ್ತು ಮೌನಗಳಲ್ಲಿ
ಕೂಗಿವೆ ಕೂಗಲು ಮಾರಿಯರಾಗಿ
ನೀರಿನ ಜೋಗಿ ನೀರಿನ ಜೋಗಿ
ಮಲಗಿದ ಕೋವೆಯ ಎಚ್ಚರಿಸಯ್ಯ
ಜಲಕಣ್ಣಿನ ಕಡೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಯ್ಯ
ಇಗೋ ಇಲ್ಲಿದೆ ಇಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲೆ
ಖಾಯಿಲೆಗೆಲ್ಲಾ ಕೊನೇ ಕಷಾಯ
ಜೀವದಾಯಿ ಬುಳು ಬುಳು ಜಲ ಕಣ್ಣು
ಎಂದು ನೀ ನಮಗೆ ಹೇಳುವುದೊಂದೋ
ಎಲ್ಲಿದೆ ತೋರಿಸೋ ನೀರಿನ ಕಣ್ಣು
ಜಲ ಜಂಗಮನೆ ನೀರಿನ ಜೋಗಿ"21

ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ನೀರು ಜನಪದರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂಲಧಾತುಗಳು. ಈ ಮೂಲಧಾತುಗಳ ನಡುವೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ನೆಲನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳು ಬದುಕು ನಡೆಸಿದರೂ, ಅವುಗಳ ಬದುಕು ಜೀವಂತವಾಗಿರಲು ನೀರು ಬಹುಮುಖ್ಯ. ಅಂದರ ನೆಲದ ಜೀವಂತಿಗೆ ನೀರಿನಾಶ್ರಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ. ಅಂತಹ ಜಲದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಇಂದು (ಜಲ ಮೂಲಗಳು) ಬರಿದಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲವೆ

ಮಲಿನಗೊಂಡಿವೆ. ಮತ್ತೆ ಇವುಗಳ ಜೀವಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಜಲಕಣ್ಣಿನ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಜಲಕಣ್ಣುಗಳು ಮಾಯವಾಗಿವೆ. ಜೋಗಿ ಜಲಜಂಗಮ ಕೂಡ ಅವುಗಳನ್ನು ತೋರಲಾರದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಕಾರಣ ಮಣ್ಣ ತತ್ವದ ಅವನತಿಯಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಡಾ.ಹೆಚ್.ಎಸ್.ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ ರವರ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ತತ್ವವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಗು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಅವರ ಕವನಗಳ ನೆಲ ಮೂಲ ಧನಿಯು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅವಧೂತ ಪರಂಪರೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

1) ಕೆ. ಸಿ ಶಿವರೆಡ್ಡಿ : ಕನ್ನಡದ ಹಾಡು ಪಾಡು – ಪುಟ – 65

2) ಅಂಬಿಕಾತನಯ ದತ್ತ : ಗರಿ – ಪುಟ – 4

3) ಅಂಬಿಕಾತನಯ ದತ್ತ : ಗರಿ – ಪುಟ – 41

4) ಅಂಬಿಕಾತನಯ ದತ್ತ : ಗರಿ – ಪುಟ – 50

5) ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತ ಕೋಟಿ – ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ – ಪುಟ – 471

6) ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತ ಕೋಟಿ – ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ – ಪುಟ – 501

7) ಡಿ . ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್ – ಅಮೃತ ಮತ್ತು ಗರುಡ – ಪುಟ – 116

8) ಚಂದ್ರ ಶೇಖರ ಕಂಬಾರ – ಹೇಳತೇನ ಕೇಳ – ಪುಟ – 27 – 28

9) ಕೆ. ಸಿ ಶಿವರೆಡ್ಡಿ : ಕನ್ನಡದ ಹಾಡು ಪಾಡು – ಪುಟ – 202

10) ಚಂದ್ರ ಶೇಖರ ಕಂಬಾರ – ಹೇಳತೇನ ಕೇಳ – ಪುಟ – 10

11) ತಾರಿಣಿ ಶುಭದಾಯಿನಿ – ಕವಿತೆ ಇಂದಿನ ತನಕ ಮುನ್ನುಡಿ – ಪುಟ – ಗಿಖಖಖ

12) ಹೆಚ್. ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ : ಕವಿತೆ ಇಂದಿನ ತನಕ ಪುಟ – 3

13) ಹೆಚ್. ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ : ಕವಿತೆ ಇಂದಿನ ತನಕ ಪುಟ – 19

14) ಡಿ . ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್ – ಅಮೃತ ಮತ್ತು ಗರುಡ – ಪುಟ – 131

15) ಹೆಚ್. ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ : ಕವಿತೆ ಇಂದಿನ ತನಕ ಪುಟ – 70

16) ಹೆಚ್. ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ : ಕವಿತೆ ಇಂದಿನ ತನಕ ಪುಟ – 70

17) ತಾರಿಣಿ ಶುಭದಾಯಿನಿ – ಕವಿತೆ ಇಂದಿನ ತನಕ ಮುನ್ನುಡಿ – ಪುಟ – ಥ

18) ತಾರಿಣಿ ಶುಭದಾಯಿನಿ – ಕವಿತೆ ಇಂದಿನ ತನಕ ಮುನ್ನುಡಿ – ಪುಟ – 74

19) ಹೆಚ್. ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ : ಕವಿತೆ ಇಂದಿನ ತನಕ ಪುಟ – 135 – 136

20) ಎಂ. ಎಸ್. ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ – ಮಬ್ಬಿನ ಹಾಗೆ ಕಣಿವೆಯಹಾಸಿ ಮುನ್ನುಡಿ

21) ಹೆಚ್. ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ : ಕವಿತೆ ಇಂದಿನ ತನಕ ಪುಟ – 584 – 585

ಅಧ್ಯಾಯ – ನಾಲ್ಕು

ಎಸ್. ಜಿ. ಎಸ್. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲಮೂಲದ ಚಿಂತನೆ

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದ ಎಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ತುಂಬು ಕಾವ್ಯಯಾನದಲ್ಲಿ ಫಲವತ್ತಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಕೃಷಿ ನವೋದಯ, ನವ್ಯ ಮತ್ತು ದಲಿತ–ಬಂಡಾಯ ಎಂಬ ಮೂರು ಮಜಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಹಲವು ಹಳ್ಳ, ಕೊಳ್ಳ, ಕೆರೆ, ಕುಂಟೆ, ನದಿ ಸಮುದ್ರಗಳಾಗಿ ಹರಿದು ಹಲವು ಏರು ಪೇರುಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಹಲವು ಕವಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ರಥವನ್ನು ಎಳೆದರೂ ಆಯಾ ಕಾಲ ಘಟ್ಟದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ತಾವು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪಂಥಗಳ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರು ಮಜಲುಗಳ ಕಾವ್ಯಯಾನದ ಕವಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರತಿರೋಧದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಪಂಥಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆ ಮಾಡಿದರೂ, ಕೆಲವರ ರಚನೆಗಳು ಪಂಥಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ಮುಂದಿನ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನ ಕಾವ್ಯ ಪಂಥಗಳಿಗೆ ಜೀವ ತಂತುಗಳನ್ನು ಜೀಕಿದವರೂ ಉಂಟು. ಅಂದರೆ ನವೋದಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಕೆಲವರ ರಚನೆಗಳು ನವ್ಯದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಂಡಾಯದವರಲ್ಲಿಯೂ ಪಂಥೀಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯಂತವರು ನವೋದಯದಿಂದ – ದಲಿತ ಬಂಡಾಯದ ಕಾಲ ಘಟ್ಟದವರೆಗೆ ಕೇವಲ ಜೀವಿಸಿದ್ದರು, ಜೀವಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ಕೇವಲ ಭೌತಿಕ ಮಾತಾಗಿರದೆ, ಭೌದ್ಧಿಕ ಮಾತೂ ಆಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಪಂಥ, ಪರಂಪರೆಗಳ ಬೇರುಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿ ಜೀವ ತಂತುಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಿಡಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಕಾವ್ಯದ ಅನುವಂಶೀಯತೆಯಾಗಿದೆ.

"ಕಾವ್ಯವಸ್ತು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಘಟ್ಟದಿಂದ ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬದಲಾಯಿಸುವುದು ಮತ್ತು ತನ್ಮೂಲಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕಾವ್ಯವಧಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುಸುವುದು ಯಾವ ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಅನಿರ್ವಾವಾಗಿ ಬಂದಿರಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೇ ಆಗ್ರಹ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಂದಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಮೊದಲನೆಯದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕವಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಸತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯದು ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಭಾವ ನೀಗಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರದೆ ಹೋದರೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಮೊದಮೊದಲು ತೀರಾ ಆಕರ್ಷಕ ಪರಿಣಾಮಕತೆಯಿಂದ ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾದರೂ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಪೇಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಬದುಕಿಗೂ ಅಭೇಧ ಸಂಬಂಧ ಅನಿವಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ,

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಷಯಗಳು ಕವಿಯ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಬೀರಿ, ಕಾಲ ಸನ್ನವೇಶ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ಹೊಸ ಧಾತು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ವಸ್ತು ಬದಲಾವಣಿಯಾದರೂ ಗುಣ ರೀತಿ ಧ್ವನಿ ಅಲಂಕಾರ ರಸ ಮುಂತಾದ ಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಕರಗಳು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ! ಕವಿಯ ಪ್ರತಿಭಾ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಶೋಭೆ ಸತ್ವ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ವಸ್ತು ದ್ವನಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿಮರ್ಶೆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯದು, ದ್ವಿತೀಯ ದರ್ಜೆಯದು, ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿ ಬೆಲೆಕಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಲ್ಲ ಇದ್ದೂ ಮನುಷತ್ವವಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿ ತಿರಸ್ಕಾರ ಯೋಗ್ಯನಾಗುವಂತೆ, ಕಾವ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಗುಣಗಳಿದ್ದೂ ಶಾಶ್ವತ ಮೌಲ್ಯವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಸ್ತುವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕವಿಯ ಶ್ರಮವೆಲ್ಲ ವ್ಯರ್ಥ. ಅಂಥ ಕಾವ್ಯ ಪುರಸ್ಕಾರ ಹೀನವಾಗುತ್ತದೆ. ಗಟ್ಟಿಯಾವುದು ಟೊಳ್ಳುಯಾವುದು ಎಂಬ ವಿವೇಕಾ ಚಿತ್ತ ಜ್ಞಾನ ಕವಿಗೆ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ"!

ಕವಿಯಾದವನು ತ್ರಿಲೋಕ ಸಂಚಾರಿಯಂತೆ ಅನುಭಾವ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೇಷ್ಟತ್ತಮವಾದ ಕಾವ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಸಬಲ್ಲ. ಹಾಗೇ ಶ್ರೇಷ್ಟತಮವಾದ ಕಾವ್ಯ ಕಬ್ಬುಮೇದು ಆಹ್ಲಾದವನ್ನು ಪಡೆದ ಆನೆಯ ತರದ ಆನಂದವನ್ನು ಕಾವ್ಯವನೀಟಿ ಸಹೃದಯ ಸ್ಪಂದವನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಭಾವ ಉಕ್ಕಿಸುವ ಹೃದಯ ಮಿಡಿಸುವ ಗಟ್ಟಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಜಿ.ಎಸ್. ರವರು ಇದುವರೆಗೂ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಯಾನದ ಮೂಲಕ ಸಹೃದಯ ಓದುಗರಿಗೆ ಉಣ ಬಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಳೆ ಬೇರು ಹೊಸ ಚಿಗುರು ಕೂಡಿರಲು ಮರ ಸೊಬಗು
ಹೊಸ ತತ್ವದೊಡನೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಲೆ ಮೇಳವಿಸೆ
ಜಸವು ಜೀವನಕೆ ಮಂಕುತಿಮ್ಮ (ಡಿ.ವಿ.ಜಿ)

ಡಿ.ವಿ.ಜಿ ಯವರ ಈ ಮಾತ ಸಕಲ ಜ್ಞಾನ ಶಾಖೆಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಮಾತಾಗಿದ್ದು ಯಾವುದೇ ಹೊಸ ಬಗೆಯು ಶೂನ್ಯದಿಂದ ರೂಢಿಯಾಗದೆ ಪರಂಪರೆಯ. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ, ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ, ಅನಿವಾರ್ಯ, ಆಕಸ್ಮಿಕಗಳಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗದ ಪ್ರತಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವ ತನ್ನ ಹಿಂದಿಗೆ ಋಣವಾಗಿರಬೇಕು.

ಋಣ ಎಂದ ಕೂಡಲೇ ಪರಂಪರೆಯೊಳಗೆ ಕೊಡು ಕೊಳ್ಳುವ ಮಾತು ಬರುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯಯಾನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಋಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದು ತಾನು ಕವಿಯಾಗಲು ಬೇಕಾದ ಭೌದ್ಧಿಕತೆಯ ಋಣ, ಭೌದ್ಧಿಕತೆಯ ಕಾರಣವಾದ ಮಣ್ಣಿನ ಋಣ ಭೌದ್ಧಿಕ ಋಣವನ್ನು ಸಂಭಾವನೆ ಕೊಡುಗೆಗಳ ಮೂಲಕ ತೀರಿಸಿ ಬಹುದಾದರು, ಮಣ್ಣಿನ ಋಣ ತೀರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಮಣ್ಣು ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲವುಗಳಿಗೂ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಭೂಮಿ ತನಗೆ ಯಾವುದೇ

ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಫಲಾಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಅಂತಹ ಅಪೇಕ್ಷೆ ರಹಿತ ಸೌಲಭ್ಯ ನೀಡುವ ಭೂಮಿಯ ಗುಣವೇ ಕವಿಯಾದವರ ನೆಲಮೂಲದನಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯನದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಎಸ್.ಜಿ. ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯನವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ನೆಲಮೂಲ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಕಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅತ್ಯಂತ ಬಡವ ಹಾಗೂ ದುರ್ಬಲನಾದ
ಮನುಷ್ಯನ ಮುಖವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಮನದಲ್ಲಿ
ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ
ನೀವು ಇಡಲು ಬಯಸಿರುವ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದ ಅವನಗೇನಾದರೂ
ಉಪಯೋಗವಾಗಲಿದೆಯೇ ಎಂದು

ಎಂ. ಕೆ. ಗಾಂಧಿ

ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಶೋಧ, ದೇಶಿ ಚಿಂತನೆ ನೆಲಮೂಲ ಚಿಂತನೆ, ಭೂಮಿತತ್ವ ಹಲವಾರು ಮಿಮಾಂಸೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಜಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಓದುಗರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಜಾಗತೀಕರಣವೆನ್ನುವ ಪಂಚ ರಂಗಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ, ತಮ್ಮ ಸ್ಮೃತಿಗಳಿಗೆ ಹಿಡಿದಿರುವ ಜಡವನ್ನು ಕೊಡವಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಒಕ್ಕಳ ಬಳ್ಳಿಯ ತಂತಿನ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸ. ನಮ್ಮ ತಂತುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವಾಗ ನಾವುಗಳು ಜನಪದ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಹಟ್ಟಿ, ಕೇರಿಗಳು ತತ್ವ ಪದಕಾರರು, ಅವಧೂತರು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗಕಾರರು, ವಚನ, ಕೀರ್ತನಕಾರರು ಹೀಗೆ ಹಲವು ಅರಿಮೆಯ ಸೊಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಈ ಸ್ಥಳೀಯವಾದ ಪರಂಪರೆಯೊಳಗಿದ್ದ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವವರ ರೀತಿಯ ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಈ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಕವಿ. ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್ ರವರು ತಮ್ಮ ಮೊದಲ ಕವನ ಸಂಕಲನ 1980 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಶೀರ್ಷಿಕೆ 'ಗಾಲ್ಫ್ ಉಬ್ಬಿನ ಮೇಲೆ'. ಇದೆ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಕವನ ಕೂಡ ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಜಾರು ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಉರುಳುವ ಯುವ ಪಡ್ಡೆ ಐಕಳು ನಿಂದ ನೆಲಕ್ಕಿಂತ ಎಟುಕದ ಗಗನ ಮುಖಿಯಾಗಿರುವವರು ಭೋಗದ ಜೀವನ ಮೋಜು ಮೆಜುವಾಣಿಯ ನವ್ಯದ ತಿಮಿರದ ಸೊಗಡು ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಹಗಲು ಕಣ್ಣಿಗೆ ದಕ್ಕದೆ ಮಾತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದೆ
ಶೇಷ ಶತವಾಗಿ ಒಡೆದು ಕೆಂಪು ಹಸಿರು-
ಬಳೆ ಹರಿದ ಕುಪ್ಪಸ ಕೂದಲು ಪಿನ್ನು
ಒಮ್ಮೆಮ್ಮೆ, ಬೆತ್ತಲ ಬಯಲ ಮುತ್ತಿ
ಹಬ್ಬಿದ ಕಂದರದಾಳ ಹದ್ದು ಕಾಗೆಗಳಿಗೆ ಹಾರವಾಗಿ
ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರ ಬೆದೆ ಮಕ್ಕಳ ಮದಕ್ಕೆ ಪಣವಾಗಿ
ಬಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣ ಹೆಣ ಕತ್ತಲ ವ್ಯವಹಾರದ ಕಾರಣ"2

ಜಾಗತೀಕರಣದ ತೆವಲುಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಯುವ ಸಮುದಾಯ, ಭೋಗಜೀವನದ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಾವು ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅಗೌರವವನ್ನು ತರುವ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಗಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರೂರತೆಯನ್ನು ಈ ಕವನದ ಮೂಲಕ ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್.ರವರು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಮಯ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಜನ್ಮವನ್ನು ಮೋಜು ಮಸ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವ ಯುವ ಸಮುದಾಯ, ತಮ್ಮ ಹಾಲಿನಂತ ಹುಣಿಮೆ ಬೆಳದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದಾರಿಯೇ ಕಾಣದ ರಾತ್ರಿಯ ಕಪ್ಪು ಕತ್ತಲೆಗೆ ಬದುಕು ದೂಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಎಲ್ಲವೂ ಕತ್ತಲ ವ್ಯವಹಾರವೇ ಆಗಿದೆ.

ತುಂಬಲಾರದ ಜಠರ
ತಂಬಿಕೊಳ್ಳ ಬಯಸಿದ ನಿತ್ರಾಣಿಬಾಯಿ
ಗೆ ಇಳಿ ಬೀಳಿಸಿ ಕೊಂಡ
ಹಿಂಗುತ್ತಿರುವ ಜೀವದೆದೆ.
ತುಂಬಲಾರದ ಜಠರ
ಹಸಿದ ಕಸಿಬಾಯಿಗಳಿಗಷ್ಟು ಆಹಾರವಾಗಿ
ರಸಿಕ ಹಸಿ ಕಣ್ಣುಗಳ ಹೆಣ್ಣರ್ಥವ ನೀಗಿ
ಹರಿವ ಮಾರುವ ಸಂತೆಯ ನಡುವೆ
ಸಪ್ಪಳಿಲ್ಲದ ಸಾವು'3

ಯಂತ್ರನಾರ್ಯಂತು ಪೂಜ್ಯಂತೆ ರಮಂತೆ ತಂತ್ರ ದೇವತಾಃ ಸ್ತ್ರೀಯು ಎಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಪಡುತ್ತಾಳೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳು ನೆಲೆಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಭಾರತೀಯ ವೇದದ ಮಾತು. ಆದರೆ ನಿಜದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಅದು ಬಾಯಿ ಮಾತಿನ ವಾಸ್ತವಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ತಳಿ ಅಭಿವೃದ್ದಿಯ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು

ನೋಡುವ ಸಮಾಜದ ನೋಟಕ್ರಮ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರೂರತೆಯು 'ಒಂದು ಚಿತ್ರ' ಕವನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ನಿರಂಜನರ ಕೊನೆಯ ಗಿರಾಕಿ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಕಿ 'ಕಾಣಿಯನ್ನು ಬೋಗಿಸಿದ ಸನ್ನಿವೇಶ, ಕೇವಲ ಒಡಲ ಹಸಿವಿಗೆ ಆಹಾರ ಬಯಸಿದರೆ. ದೇಹದ ಹಸಿವನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಒಡಲ ಹಸಿವಿಗೆ ಆಹಾರದ ಹಣವನ್ನು ನೀಡದೆ ಹೋಗುವ ಚಿತ್ರ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ತಾಯಿ ತನ್ನ ವಂಶದ ಕುಡಿಗೆ ಎದೆಯ ಹಾಲನ್ನು ನೀಡುವ ಆ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ವಂಶ ವೃದ್ದಿಸುವ ಕೆಲಸ ಹಬಲೆಯಾಗಿ ನೋಡಿ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಲೈಂಗಿಕ ಶೋಷಣೆ ಮಾಡುವ ಸಮಾಜದ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಈ ಕವನ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

ಈಗೆ ಮೊದಲ ಕವನ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಯೊರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಮೇಯಲು ನಡೆದ ಕವಿ ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್ ರವರು ಯೊರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನ ಮೇವು ಸಂವೃದ್ದವಾಗಿರುವುದೇನೋ ಕಣ್ಣೋಟಕ್ಕೆ ಸೊಂಪಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮದೇ ವೈವಿದ್ಯಮಯ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳು ಇರುವಾಗ ಏಕರೂಪಿ ಮೇವಿನ ಸಂವೃದ್ದಿಗಿಂತ, ವೈವಿದ್ಯದ ಸ್ಥಳೀಯ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನ ಕಡೆ ಕವಿಯ ಮನಸ್ಸು ತಿರುಗಿರುವುದು ಇಂದಿನ ವರೆಗಿನ ಅವರ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ.

"ಕೊಡಕ್ಕೆ ಕುಣಿಗೆ ಬಿಗಿದು ಬಾವಿ ಇಲ್ಲದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ
ಸರಭವ ಎಳೆವ ಚಿತ್ರ। ಇದು ಎಂಥ ಪಾತ್ರ
ಊರು ಬಿಟ್ಟುಲಾಗಾಯ್ತು ನಾನು ನೀರಿಗೆ ಹೋಗುವ
ಅದೂ ಕಂಡರಿಯದ ಪಡ್ಡೆ ಹುಡುಗ"
ರ ಜತೆಗೆ ಕೊಡಕ್ಕೆ ಯಾ ಹಗ್ಗಕ್ಕೆ ಕಿತ್ತಾಡುವ
ಸಂಗತಿ ಹಾ। ನಿಜಕ್ಕೂ ನೆನಪು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ
ಅದೇ ಆ ಬುಗುರಿ ಮರದಡಿಯ ಬೇರೆ ಉಬ್ಬಿ
ನ ಜಾಗ, ಮನೆಯ ಬಸಿದ ಎಸರನ್ನೊಲ್ಲದ" 4

ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳು ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ನೆನಪುಗಳು, ಕನಸುಗಳು ರಹಿತ ಬದುಕಿನ ಕಾಲಯಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ನೆನಪುಗಳು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯದ ತೋರು ಬೆರಳುಗಳಾಗಬೇಕು. ಯಂತ್ರಮಾನವನಾದ ಹೊರಟಿರುವವನಿಗೆ ನೆನಪು, ಭಾವುಣಿಕೆಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗಿವೆ. ಮೇಲಿನ ಪದ್ಯಸಾಲುಗಳು ಕುವೆಂಪುರವರ ಹೆಗ್ಗಡತಿ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕಡೆಗೋಲು ಕಂಬದ ಸಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿನ ಭಾಗ ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ.

"ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತಲೆಮಾರುಗಳು ತಿಂದುಂಡು ಹೋಗಿದ್ದವು. ಆ ಮೂರಡಿಯ ಎತ್ತರದ ಕಡೆಗೋಲು ಕಂಬವು ಶತಮಾನಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿತ್ತು. ಎಷ್ಟು ಜನ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಅದರ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಪ್ರಾತಃ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೊಸರು ಕಡೆದಿದ್ದಾರೆ। ಅದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಕೋಮಲ ಕರಗಳ ಸ್ಪರ್ಶವಾಗಿದೆ. ಎಷ್ಟು ಕಂಠಗಳು, ಎಷ್ಟು ರೂಪಗಳು ಎಷ್ಟು ವಿಧವಾದ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು, ಎಷ್ಟು ಕ್ಷುದ್ರ ಕಲಹಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ತಿಳಿದಿವೆ. ವಾಸುವಿನ ತಾಯಿ, ಚಂದ್ರಯ್ಯಗೌಡರ ತಾಯಿ, ಅವರ ಅಜ್ಜನ ತಾಯಿ, ಅವರ ಅಜ್ಜನಜ್ಜನಜ್ಜನ ತಾಯಿ-ಎಲ್ಲರೂ ಪರಿಚಿತರು ಆ ಕಡಗೋಲು ಕಂಬಕ್ಕೆ! ಆ ಕಡಗೋಲು ಕಂಬಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಮಾತಡುವ ಶಕ್ತಿ ಬಂದರೆ ಎಷ್ಟು ಗುಟ್ಟುಗಳು ರಟ್ಟಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಎಷ್ಟು ದ್ವೇಷ ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳು ಹಾಳಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಸೇಹ ಶಾಂತಿಗಳು ಮೂಡುಸುತ್ತವೆ!. ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬಾಯಿ ಬಂದರೆ ದೇವರೇ ಗತಿ! ರಾಮಯಣ ಮಹಾಭಾರತಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಪುರಾಣವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.! "ಅಯ್ಯೋ ನಾವು ರಾಮ, ಸೀತೆ, ಹನುಮಂತ, ರಾವಣ, ಪಂಚಪಾಂಡವರು ಕೃಷ್ಣ, ಕೌರವ, ದ್ರೌಪದಿ ಇವರುಗಳ ಕಥೆಯೇ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆವಲ್ಲಾ!" ಎಂದು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ವ್ಯಾಸಾದಿ ಕವಿವರ್ಯರೂ ನಾಚಿ ತಲೆಬಾಗ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಲ್ಲ; ಅಥವಾ ಇದ್ದರೂ ಇಲ್ಲದವರಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬದುಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ." 5 ದಟ್ಟ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರಣ ಕೊಡುವ ಕುವೆಂಪುರವರು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ರಿಯೆಯು ಅಮೂಲ್ಯವೆಂದೇ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಜಿ. ಎಸ್ ರವರು ಭಾವಿ ಹಗ್ಗದ ಸಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾಲು ಎಂ.ಜಿ ರಸ್ತೆ, ಬ್ರಿಗೇಡ್‌ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವುದನ್ನು, ಟಿ.ವಿ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ತಾಸುಗಟ್ಟಲೆ ಸಿನಿಮಾ ನೋಡುವುದು ಹನ್ನೊಂದು ಜನರ ಕ್ರೀಡೆ ಕ್ರಿಕೇಟನ್ನು ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಜನ ನೋಡುವುದು ಭಾವನೆಗಳಿಲ್ಲದ ಇಂತಹ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗಿಂತ ಸೇದು ಬಾವಿಯ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹದ ಕಾರಣವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಎಲ್ಲ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಕೇವಲ ಮ್ಯೂಸಿಯಂನ ಸರಕಾಗುವ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಕವಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. "ನೀರಿಗಂತ ನೀನು ಬಾರೆ ಎಮ್ಮೆಗಂತ ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ ಕುಂತು ನಿಂತು ಮಾತನಾಡೋಣ" ಎನ್ನುವ ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಸಾಲು ಕೆರೆಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹದ ಮತ್ತು ಎಮ್ಮೆ ಮೇಯಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ ಎರಡು ಹೃದಯಗಳ ಬೆಸುಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು ಇವೆಲ್ಲವೂ ನೆಲದ ಮೂಲದ ಪ್ರೀತಿಯ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಕವಿತೆ ಕನ್ನಡದ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಮರಳಿದ ಹಲವು ನೆಲೆಗಳು ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ಗೊಬ್ಬರ' ಬೇಂದ್ರೆಯವರ 'ಚಿಗರಿಗಂಗಳ ಚೆಲುವಿ' ಮಧುರಚನ್ನರ 'ದ್ಯಾವ ಪೃಥ್ವಿ' ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯನವರು ಮಣ್ಣನ್ನು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಲೌಕಿಕವೂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವೂ ಆದ ಅದ್ವೈತ ನೆಲೆಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತದೆ ಪಂಪನ ನೆಲಮುಟ್ಟುವ ಅಳ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಡಿಕೆಯ ಮಾಡುವಡೆ ಮಣ್ಣೇ ಮೊದಲು ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ದಾಸರ ಜೀವನ ಮೀಮಾಂಸೆಯಿಂದ ಈ ತಾತ್ವಿಕತೆ ರೂಪಗೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯನವರ ಕವಿತೆಗಳ

ಲೋಕ ಓದುಗನನ್ನು ತತ್ವಗಳ ಮೂಲಕ ಓಲೈಸುವ ಅಥವಾ ರೂಪಕ ಉಪಮೆಗಳ ಮೂಲಕ ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯದಲ್ಲ. ಇದು ಅಲಕ್ಷಿತ ವಸ್ತು ಪ್ರಪಂಚದ ಕಾಡು ದಾರಿಯ ಕೊರಕಲಿನಲ್ಲಿ ಅಪರಿಚಿತ ಪದ ಸಮುಚ್ಚಗಳ ಮುಳ್ಳು ಪೊದೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ನಡೆದು ದಣಿಯುವ ಸವಾಲನ್ನು ಬೇಡುವ ಓದು. ಆದರೆ ಇದು ನಿರರ್ಥಕ ಪ್ರಯಾಣವಲ್ಲ, ಹಠ ಹಿಡಿದು ನಡೆದರೆ ಈ ದಾರಿಯೂ ತಣ್ಣಗಿನ ತಲಪರಿಗೆಯತ್ತ ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತದೆ. ಈ ಕವಿತೆಗಳು ಆ ಮಾತನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಓದುವ, ಕೇಳುವ ವ್ಯವಧಾನವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತವೆ. ಈ ಕವಿತೆಗಳಿಗೆ ಲೋಕದ ಬೆರಗನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ತವಕವಿಲ್ಲ. ಬಣ್ಣದಾಚೆಗಿನ ನಿಜವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಬದ್ಧತೆ ಇದೆ. ಯಥೇಚ್ಛವಾದ ಕೃಷಿಯ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಮತ್ತು ಜೀವನದ ಕ್ರಿಯವರ್ತಗಳ ಸರಣಿಗಳು ಈ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಮುಖ್ಯವಾದ ಮಾತೆಂದರೆ ಈ ನಿರೂಪಣೆಗಳು ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬದಿಗಿರಿಸಿ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ವರ್ತಮಾನದ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಕಾಲುದಾರಿಯಾದಂತೆ ಬಳಸುವ ಮೂಲಕ ಬದುಕನ್ನು ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವುದರಿಂದ ದಾಖಲೆಯಾಗಿವೆ. ಈ ರಚನೆಗಳು ನಾಳೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತೀವ್ರ ಕಾಳಜಿ ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ನಾಸ್ಟಾಲಜಿಕ್ ಆಗಿ ಉಳಿಯುವ ಆಪಾಯದಿಂದ ಪಾರಾಗಿವೆ. ಬದುಕನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯನವರ ಗುಣದಿಂದಾಗಿ ಕವಿತೆಗೂ 'ಹಾಲು ತೆನೆಯ ಗರ್ವ' ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ"6 ಅಂದರೆ ಕವಿಯಾದವನು ತನ್ನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ತಾನು ಮೆಟ್ಟನಿಂತಿರುವ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೇರಾಗಿ ಹೀರುವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲದತತ್ವ ಮತ್ತು ಸತ್ವಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಯಾನದ ಗಟ್ಟಿ ಕುಳವಾದವರು.

'ಕುರಿಗಳಿಗೆ ಸೊಪ್ಪು ಕಡಿವ ಕುರುಬರ
ಪರಿಗೊತ್ತಿರದ ಹಾರುವ ಮಂಡೆಗಳು
ಶಾಕುಂತಲದ ಖ್ಯಾತ ಕಾಳಿದಾಸ
ಕೊಂಬೆ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂತು ಬುಡ ಕಡಿವ
ಪರಿಕಲ್ಪಿಸಿರುವುದು
ಕುರುಬರ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡಿದ ವಿಕೃತಿಯೋ?
ಅಥವಾ
ಮಡ್ಡ ಮಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಡ ಮೂಡಿದ ಪ್ರಕೃತಿಯೋ?'7

ಅರಿವು ತಿಳಿವು ಎಂಬುವ ಎರಡು ಪದಗಳು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವಾದರೂ ಅರಿವು ಅನುಭವ ಜನ್ಯವಾದರೆ, ತಿಳಿವು ಕಲಿಕೆಯ ಮೂಲಾದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಲಿಕೆಯ ಮೂಲದ ತಿಳಿವು ಅನುಭವದ ಅರಿಮೆಗಿಂತ ಹಿರಿದಾದುದೇನಲ್ಲ. ಕಲಿಕೆಯಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಅವಾಸ್ತವಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದು. ಅರಿಮೆ ಅವಾಸ್ತಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ 'ಕುರಿ ಮೇಯಿಸುವುದು' ಹುಲ್ಲು, ಸೊಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಅನುಭವದ ಅರಿಮೆಯಿಂದ ಬರುವುದು. ಅದು ಸಹಜವಾಗಿ ಕುರಿಗಾಯಿಗಳು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕಾಳಿದಾಸನ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕಥಾ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಮರ ಕಡಿಯುವಾಗ ಕುರಿಗಾಯಿ ಒಬ್ಬ ಕೊಂಬೆ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂತು ಬುಡ ಕಡಿಯುವ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕುರಿ ಗಾಹಿಯಾದವನಿಗೆ ಮರವನ್ನು ಎಲ್ಲಿನಿಂತು ಕಡಿಯಬೇಕೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ತರಗತಿಯ ಪಾಠಭೋದೆ ಅನವಶ್ಯ ಅವನಿಗೆ ಅದು ಅನುಭವ ಜನ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಹಾರವರಿಗೆ ಅದರ ಹರಿಮೆ ತಿಳುವು ಎರಡೂ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣಕ್ಕೆ, ಆ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶಿ-ಮಾರ್ಗದ ತಾಕಲಾಟವಾಗಿಯೂ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಕವಿ ಅನುಭವ ಜನ್ಯ ಅರಿಮೆಯ ಕಡೆಗೆ ವಕಾಲತ್ತು ಮಾಡಿ ನೆಲದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಸೆಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

'ಮಣ್ಣೊಳಗೆ ಕಣ್ಣಾಗಿ ಕಣಕಣವ ಬೆರೆವವಳೆ
ಯುಗದಾದಿ ಬೇವಲ್ಲಿ ಸಿರಿಯಾಗಿ ಬರವವಳೆ
ಹಚ್ಚಿಟ್ಟ ದೀಪ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟ ಇರಲು
ವಿಷಗಂಧ ಬಾಳಮೇರು
ನುಡಿ ಮೊಲ್ಲೆಯಾಗಿ ನಡೆಮುಡಿಯ ನೇರೆ
ಏ ಸೊಗಸು ಗುಡಿಯ ತೇರು
ಕಾರೆ ಬಾರೆಯ ಸೀಮೆ
ಗಿಣ್ಣಬೆಣ್ಣೆಯ ಕೈಯಿ
ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು ಕರಳು
ಗೊಬ್ಬರದ ಹೊಲದೊಳಗೆ ಉಬ್ಬೆಮಳೆ ಕೂಗಿತ್ತು.'8

ಜಾನಪದಲೋಕದ ಸೊಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಮೈತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬರೆದ ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್ ರವರು "ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು ಕರಳು" ಕವನದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದೀಯ ನೆಲೆಯ ಹೇಳುವ ಕೇಳುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಓದುವ

ಕ್ರಮ ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಅಜ್ಜಿ ಹೇಳಿದ ಬೆಳಕಿನ ದಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹೊರಟ ಕೇಳುಗ, ಬೆಳಕನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಸಂತೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮೂರು ಮೊಳ ಎನ್ನುವಲ್ಲೇ ಯಾವುದೊ ಅರಸನ ಮಗನಾಗಿ ಹೊರಟವನಲ್ಲ, ಅಜ್ಜಿಯ ಕರುಳ ಕುಡಿ ಅರಸಿ ಹೊರಟಿರುವುದು ತಾಯಿ ಬೆಳಕಿನ ಅರಮನೆಯನ್ನು. ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಿರಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹೊರಡುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅರಿಮೆಯ ಸೊಲ್ಲುಗಳನ್ನು, ಅದು ಯಾವುದೋ ಅಕಡೆಮಿಕ್ ಆದ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತನಲ್ಲ ಹುಡಕ ಹೊರಟಿರುವುದು. ಕೋಡಕಲ್ಲೂರಿ ಅನುಭವರ ಸೊಲ್ಲನ್ನ ಹುಡುಕಿ ನಿಂತವನು ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಉಬ್ಬೆಮಳೆ ಗೊಬ್ಬರದಲ್ಲಿ ತಾನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸಿರುವ ಅರಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

'ಹೆತ್ತವರ ಕಣ್ತುಂಬಿ

ಆಡಿಸಿದವರ ತೋಳ್ತುಂಬಿ

ಮುಂದೆ ಅಂಗಳ ತುಂಬಿ

ಹಿಂದೆ ಹಿತ್ತಲು ತುಂಬಿ

ಬಳ ಹೊರಗು ಬೀಸಣಿಗೆ

ಗಾಳಿ ಸುಳಿಸಿದ್ಧ ಜೀವ

ಬಿಟ್ಟ ಬದುಕಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಕಣ್ಣು

ಗಳ ಕೀಚಕ ಹೊಂಚು

ಬೆನ್ನೀರ ಕುದಿಯಲ್ಲಿ ಒಡಲ ನೆತ್ತರ ನಂಟು

ಪನ್ನೀರ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಬೇರು ಕೀಳುವ ಕುಹಕ' 9 (ಸೂತಕ)

ಸೂತಕ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟು ಋತುಸ್ರಾವ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥಗಳುಂಟು ಇಲ್ಲಿ ಋತುಮತಿಯಾದ ತಿಂಗಳ ಮಟ್ಟಿನ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟು ಸೂತಕವೆಂದು ಕರೆದು ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಮುಟ್ಟಿನ ಕ್ರಿಯೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಹೆಣ್ಣು ಬಸಿರಿಯಾಗುವುದು ಅವಲಂಭಿತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುವ ಕನಿಷ್ಠ ಜ್ಞಾನ ವಿಹೀನರಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವರು ಜನರು. ಈ ಸೂತಕದ ಸನ್ನೀವೇಶವನ್ನೆ ಕುರಿತು ಒಬ್ಬ ತೆಲುಗಿನ ಅನುಭಾವಿ ಸಂತರ ನುಡಿಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವುದಾದರೆ.

'ಮುಟ್ಟು ಮುಟ್ಟನಿ ಕೊಂದರುರಾ
ಮುಟ್ಟು ರಾದನಿ ಕೊಂದರುರಾ
ಮುಟ್ಟು ನಿಲಿಸಿದ ತೊಮ್ಮದಿನೆಲಲಕು
ಮುದ್ದು ಲಾಡೆದಿ ಕೊಂದರುರಾ'

ಅಂದರೆ ಕೆಲವರು ಹೆಣ್ಣು ಮುಟ್ಟು (ಋತುಸ್ರಾವದಿ ದಿನವನ್ನು) ಸೂತಕವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವರು ಕೆಲವರು, ಕೆಲವರು ಇಂತಹ ಜಾತಿಯವರನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಡಿರಿ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಆದರೆ ಇದೇ ಋತುಸ್ರಾವ ನಿಂತು (ಅಂದರೆ ಗರ್ಭದರಿಸುವುದು) ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಹೆರಿಗೆಯಾದಾಗ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಮುದ್ದಾಡುವರು ಕೆಲವರು ಎಂದು, ಮುಂದುವರೆದು ಮಗುವು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಮುಟ್ಟುನಿಂತ ಕಾರಣವಾಗಿ ಆ ಮಗುವು ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ

'ಕೂಸು ಇದ್ದ ಮನೆಗೆ ಬೀಸಣಿಕೆ ಯಾತಾಕ
ಕೂಸು ಕಂದಯ್ಯ ಹೊರ ಒಳಗೆ
ಕೂಸು ಕಂದಯ್ಯ ಹೊರ ಒಳಗೆ ಆಡಿದರೆ
ಬೀಸಣಿಗೆ ಗಾಳಿ ಸುಳಿದಾವು' (ಜನಪದರ ಗೀತೆ)

ಮಗು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆ ಮಗು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡಿದರೆ ಅದೆ ಆ ಮನೆಯ ಸ್ವರ್ಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಬಂಧಗಳು ಕೇವಲ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ದುರಂತದ ಸನ್ನಿವೇಶವಾಗಿದೆ.

'ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿಯ ಸೂಲು ಹಸಿವಿಗತ್ತರೆ
ಕಣ್ಣಿಗೂಟವ ಕಿತ್ತು ಕೆಚ್ಚಲೂಡುವ ತವಕ
ಯಾವ ಸೂಲಗಳಲ್ಲು ಎಣ್ಣಿಕಾಣದ ನೆತ್ತಿ
ಬೆಣ್ಣೆ ಉಣ್ಣದ ಬಾಯಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಇಲ್ಲ
ಬಾಳೆಕಾಯಿಯ ಸಂಚಿ ನೆಲ್ಲಿಕಾಲಿನ ಮಡಿಕೆ
ಒಂದು ದಿನವು ಕೂಡ ಬರಿದು ಅನ್ನಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ' 10 (ಅಜ್ಜಿ)

ಅಜ್ಜ, ಅಜ್ಜಿ, ವೃದ್ಧ-ವೃದ್ಧೆ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಸೂಚಕ ಪದಗಳು, ವೃದ್ಧ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಿ ತಿಳಿದವ ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳೂ ಇವೆ. ಅದೆ ಪದದ ಸ್ತ್ರೀ ಲಿಂಗ ಪದಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದವಳು ಎಂದೂ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡರೆ ಅಜ್ಜಿ ಕವನದ ಕೇಂದ್ರ ಪಾತ್ರ ಅಜ್ಜಿ. ಕವನದ ಕೇಂದ್ರ ಪಾತ್ರ ಅಜ್ಜಿ ಅರಿಮೆಯ ನಿಧಿ. ಅಜ್ಜಿಯ ಅರಿಮೆಯ ಅಲ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ಸಮೃದ್ಧತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು ಜನಪದರಲ್ಲಿ ಗಂಡಿಗೆ-ಹೆಣ್ಣು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ-ಗಂಡು ಹುಡುಕುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಅಳತೆಗೋಲಾಗಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಯನ್ನೋ ಮನೆಯ ವೈಭವವನ್ನು ನೋಡುವುದಾಗಿರದೆ. ಆ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಇರುವ ನಾಯಿಗಳು ಮತ್ತು ಮನೆಯ ಒಳಗಿನ ಬೆಕ್ಕುಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನೆಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಮಾನದಂಡವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ನಾಯಿ-ಬೆಕ್ಕುಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಗುರುತುಗಳಾಗಿದ್ದು ಸೋಜಿಗವೇನಲ್ಲ. ಬೆಕ್ಕು-ನಾಯಿಗಳು ರಕ್ಷಣೆಯ ಸಂಕೇತ, ನಾಯಿಗಳು ಕೇವಲ ಅವರ ಮನೆಯ ರಕ್ಷಣೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಮನೆಯ ಪಶು ಸಂಪತ್ತಿನ ರಕ್ಷಣೆಯ ಸೂಚಕವಾಗಿವೆ. ಪಶುಗಳು ವ್ಯವಸಾಯ ಭೂಮಿಯ ಸಂಕೇತ. ಪಶು ಭೂಮಿಗಳ ಸಂಪತ್ತು ಅದಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಮನೆ ತುಂಬಾ ದವಸ-ಧಾನ್ಯಗಳು ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ದವಸ-ಧಾನ್ಯಗಳು ತುಂಬಿರುವ ಕಡೆ ಇಲಿ-ಹೆಗ್ಗಣಗಳ ಕಾಟ ಅಧಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಬೆಕ್ಕುಗಳು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದೇ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಥವಾ ದೇಶಿ ಸಮೃದ್ಧತೆ. ಇಡೀ ವ್ಯವಸಾಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯದೇ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ. ಆ ಮಾತೃ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಿಯ ಸಂಚಿ ಒಂದು ಖಜಾನೆ, ಖಜಾನೆ ಖಾಲಿಯಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ನೆತ್ತಿ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ತಂಪು ತುಂಬುವ ಎಣ್ಣೆ ಬೆಣ್ಣೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿರುವುದು ನೆಲ ತತ್ವದ ಕಾರಣವಾಗಿ. ಆದರೆ ಇಂದು ಬೇಸಾಯಗಾರರು ಉದ್ಯಮ ಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಭೂ ಒಡತಿಯ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಒಡೆಯನ ಸ್ಥಾನದ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬೇಸಾಯ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹಾಲು-ಮೊಸರು ಬೆಣ್ಣೆಗಳಿಲ್ಲದ ಊಟ ಉಣ್ಣುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಆರ್ಥಿಕ ದಿವಾಳಿ ತನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

"ಬಸವಣ್ಣ ತನ್ನನ್ನು ಮೇಲರಿಮೆಯ ಪಾಪ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹಸಿವಿನ ನೋವಿನ ಅವಮಾನದ ನೆಲೆಯ ಶ್ರಮ ಜೀವಿಗಳ ಜತೆ ಪವಿತ್ರತ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತೀರ ಅಗತ್ಯವಾದ ಅಪವರ್ಗೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಹೀಗೆ ಅಪವರ್ಗೀಕರಣಗೊಳ್ಳುವಾಗ ವೈದಿಕ ನೆಲೆಯ ಅಮಾನವೀಯ ವರ್ಗ ಹಿತವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಲೇ ಸಮಾನತೆಯ ಪರ್ಯಾಯ ಆಚರಣೆಯೊಂದನ್ನು ಸಂಚರಚನೆಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂರಚನೆ ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲಿಖಿತ ಪರಂಪರೆಯ ದೇಶಿಯ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟು ಬೆಳೆದ ಆಶಯವೇ

ಆಗಿರುವುದು ವಿಸ್ಮಯ ವಿಚಾರ. ಅನುಭವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ರೂಪವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಟ್ಟು ಬಂಧದ ತೆಕ್ಕೆಗೊಗ್ಗಿಸುವ ವೈದಿಕ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನೇ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ನಿನಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲವಾಗಿ ಆನುಬಲಿದಂತೆ ಹಾಡುವೆ ಎನ್ನುವ ಬಸವಣ್ಣ ಮೀಮಾಂಸಾ ದೃಷ್ಟಿ ಜನವಾಣಿಯ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟ ಬೆಳೆದ ಸಹಜ ಕೃಷಿ".11

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಪರ್ಯಾಯಗಳ ಕುರಿತು ಚಿಂತನೆಯೇನೋ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ಅಪವರ್ಗೀಕರಣದ ನೆಲೆಯ ಪರ್ಯಾಯಗಳ ಚಿಂತನೆ ಇಂದಿಗೆ ಪ್ರಸಕ್ತವಾಗಿದು, ಪಾದಗಳಿಲ್ಲದ ನಡುಗೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯಗಳ ಕುಟ್ಬೋಣ ನಡೆಯುತ್ತದೆ, ಕಟ್ಬೋಣ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಎಸ್ ಜಿ ಎಸ್ ರವರು ನೆಲಮೂಲ ಚಿಂತನೆಯ ಮೂಲಕ ಪರ್ಯಾಯ ಚಿಂತನೆಗೆ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ.

'ಮೋಡದೊಡಲಿನ ಮೋಹ
ನೆಲದೆದೆಯ ದಾಹಕ್ಕೆ
ಗಾಳಿ ಬೆಳಕಿನ ಲಗ್ನ
ಜೀವ ಜೀವದ ಹದಕೆ
ಎಡೆ ಹೊಡೆದ ಕುಂಟೆಯಲಿ
ಜೋಡಿ ತಾಳುಗಳುಂಟು
ಬೆಳೆ ಕೊಯ್ಯೊ ಹೊಲದಲ್ಲಿ
ಅಕ್ಕಡಕ್ಕಡಿ ನಂಟು
ಒಕ್ಕುವಾ ಕಣದಲ್ಲಿ
ಒಕ್ಕಲೊಕ್ಕಲೆ ಅನುವು
ತೆನೆ ತೆನೆಯ ಬಳ್ಳಕ್ಕೆ
ಜೀವಜಾತಗಳೇಸೋ'12

ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯ ಕೃಷಿಗೆ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಮೂಲ ಭಾರತೀಯ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ ಇವತ್ತಿಗೂ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆದರ್ಶ ಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಬ್ರಿಟೀಷರ ವಸಹತುಶಾಹಿ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಆರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಿಂದ ಡಾ.ಸರ್. ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ವಿಲಿಯಂ ಎಂಬ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಭಾರತದ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ ಅದರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕ್ರಮ ಇತ್ಯಾದಿ ಕುರಿತು ಅವರು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ವರಧಿ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್.

ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ವಿಲಿಯಂ ಇಡೀ ದೇಶ ಸುತ್ತಾಡಿದರು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿದರು ಭಾರತೀಯ ವ್ಯವಸಾಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜಾಲಾಡಿದರು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ವರಧಿಯಲ್ಲಿ "ನಮ್ಮ ಮುಂದುವರೆದಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದ ಭಾರತೀಯ ರೈತರು ಏನನ್ನು ಕಲಿಯ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಅವರಿಂದಲೇ ನಾವು ಕಲಿಯುವಂಥದ್ದು ಬಹಳಷ್ಟಿದೆ ಆ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ ಸ್ವಯಂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದರು."13 ಡಾ.ಅರ್. ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ವಿಲಿಯಂ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಭಾರತೀಯರು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಲಂಬಿಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂದುವರೆದದವರಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕೃಷಿಯ ಸ್ವಾಲಂಬಿ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನೆಲಮೂಲದ ತತ್ವವಡಗಿದ್ದು, ಬಂಧು, ಬಾವುಣುಕೆ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವೆ ಗಾಡವಾಗಿದ್ದವು. ಅದೇ ಭೂಮಿ ತತ್ವವನ್ನು ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್ ರವರ ಗುರು ದೀಪ ಕವನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

ಒಂಟೆತ್ತಿನಾರಾಂಭ ಎಂಟಲುಕಿನಾ ಕುಂಟೆ, ಮೇಣಿ, ಸೆಡ್ಡಿ, ಕುಂಟೆ, ಜೋಡಿತಾಳು, ಅಕ್ಕಡಕ್ಕಡಿ ಕಣ, ಬಳ್ಳ ಬಳ್ಳ ಇವೆಲ್ಲಾ ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳಾಗಿದ್ದು ಈ ಸಲಕರಣೆಗಳ ಬಳಕೆ ಕೂಡ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕೃಷಿಯ ಭಾಗವಾಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಇಂದಿನ ಕೃಷಿ ಧನ-ಕರುಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಟ್ರೇಲರ್‌ಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅನುಭವಿ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ ನಾಶವಾಗಿ, ಅಂತಹ ಜೈವಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ನಾಶವಾಗಿರುವುದರ ವಿಶಾದವೇ ಇಂದು ಅತಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ದೇಶಿ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮಗಳು ನೆಲಮೂಲದ ಅರಿವಾಗಿ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ.

'ಹೊಸತೂ ಅಷ್ಟೇ ಅರೆಬರೆ ಪೇಟೆಯ ನಕಲು, ಅಡ್ಡಾದಿಡ್ಡಿ, ಅರ್ಧಮರ್ಧ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು, ಜಾರಿದ ಹೆಂಚು, ಕಳಚಿದ ಕಂಬ, ತಲೆಬಾಗಿಲು, ಅರೆಯುವ ಕಲ್ಲು, ಇಟ್ಟಿಗೆ, ಮಣ್ಣುಗಳ ಹಳೆಯ ರಾಶಿಗೆ ಒತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊಸತು ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ತೆರೆದ ಬಾವಿಗಳು ಕಸದ ತೊಟ್ಟಿಗಳಾಗಿವೆ. ದನಕರುಗಳು ಉದ್ದೇಶರಹಿತವಾಗಿವೆ. ತಿಪ್ಪೆಗುಂಡಿಗಳು ಉದ್ದೇಶರಹಿತವಾಗಿವೆ. ಸಮಗ್ರವಾದ ಈ ಉದ್ದೇಶ ರಹಿತತೆಯ ನಡುವೆ ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಟ್ರೇಲರ್‌ಗಳು ಮೂಗು ತೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಸ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧಿಸಲಾರದೆ ಕೆಟ್ಟು ನಿಂತಿರುತ್ತವೆ. ಪಂಪು ಸೆಟ್ಟುಗಳು, ಪೈಪುಗಳು, ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳು ಅಂತರ್ಜಲವಿಲ್ಲದೆ ಒಣಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ತೆಂಗಿನ ಮರಗಳು ಹೆಡೆಮುರಿದು ನಿಂತಿರುತ್ತವೆ. ದಾಳಿಂಬೆ, ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಗಿಡಗಳು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕಗಳ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ತಲೆದೂಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಕಬ್ಬು ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಕರೆಗೆ ಕಾದು ರಸಹೀನವಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಮಧುವೆಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣೇ ಸಿಕ್ಕದೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಗಂಡಸರು ಮುದಿಯಾಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಪೇಟೆಯ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಹೆಂಗಸರು ಪಾಪ ಮಲಿನವಾಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.'14

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇಂದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿನಾಶದೆಡೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಂತಹ ವ್ಯವಸಾಯ ಕ್ರಮಗಳು ನಾಶವಾಗಿ ಅಂತರ್ಜಲವೂ ಬರಿದಾಗಿರುವುದು ನೋವಿನ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಹಿತ್ತಲಿನೊಳಗೆ ಹಬ್ಬಿ ಬೆಳದ

ಹೊಳೆದಂಡೆ ರಸ ಬಳ್ಳಿಯ

ಕರುಳ ಬೇರಿನಾಳದಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಸಿ

ಅಡ್ಡ ಮುಳ್ಳನೆಳೆದು ಕಳೆದೆನೆಂದರೂ

ಬಿಡದು ಮಾಯಾ ಬಂಧ

ಕೊಟ್ಟು ಹುಟ್ಟಿನಲಿ ಕುಲಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾದದ್ದು

ಮಣ್ಣಿಗೆ ಬಂದು ಕಣ್ಣೀರ ಕರೆದು

ಕುಡಿಗೆ ಕುಡಿ ಮುತ್ತಿಟ್ಟು

ಗಾಳಿ ಬಯಲಿಗು ಚಾಚಿ

ಉಸಿರಾಗಿ ಹೆಸರಾಗಿ

ಬೇಲಿ ಬಂಧವ ದಾಟಿ

ಬೆಳಕಿಂಡಿಯಲಿ ಬೆರಳನಾಟ' 15 (ತಳಮಳನೆ)

"ಹಾಲುಂಡ ತವರಿಗೆ ಏನೆಂದು ಹಾಡಾಲಿ ಹೊಳೆದಂಡೆಲಿರುವ ಗರಕೀಯ ಕುಡಿಯಂಗೆ ಹಬ್ಬಾಲಿ ಅವರ ರಸಬಳ್ಳಿ" ಇದು ಜನಪದ ತ್ರಿಪದಿಯ ಸಾಲು. ಇಲ್ಲಿ ಗರಿಕೆಯು ಬದುಕಿನ ಜೀವಂತಿಕೆಯ ಸಂಕೇತ ನೆಲನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಬೆಳೆಯುವ ಗರಿಕೆ ತುಂಬ ಜಿಗುಟು ತನದ ಹುಲ್ಲು, ಮನುಷ್ಯ ಗರಿಕೆಯ ನೆಲದೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದಿರುವ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಶಿಕ್ಷೆ ಎಂಬಂತೆ ಒಂದಾರು ತಿಂಗಳು ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಮುತ್ತೆ ಮಣ್ಣಿಗೆಸೆದರೆ ಒಂದ್ವಾರ ಒಪ್ಪತ್ತಿನೊಳಗೆ ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹುಲ್ಲಿನ ಜಾತಿ. ಆಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂದವೂ ಮಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ಕೂಡಿರಬೇಕು ಅಂತಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಳಮನೆ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಮನುಷ್ಯ ಬಂಧ, ಚಿಂತನೆ, ಅರಿಮೆ ಈಗೆ ಯಾವುದೇ ಪದದಿಂದ

ಕರೆದರು ಅದು ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತುಂಡಾಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಕೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಬದುಕಿಸುತ್ತದೆ. ಜೀವಂತವಿರುಸುತ್ತದೆ ಜೀವ ಜಲಗಳನ್ನು.

'ಬೆಳಕು ಭರವಸೆ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆಯುವ
ಚೆಲುವೆ ನಿತ್ಯ ಮದುವಣಗಿತ್ತಿ
ತಾಳಿಹಂಗಿನ ತೋಳ ಸಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿವಳ
ದಿಬ್ಬಣ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳ ಮುಟ್ಟುದಾಟಿ

ಜೋಗಿಯೆದೆ ಝರಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳ ಕತ್ತಲೆ
ಗೆಲುವ ನಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಲ ಗ್ವರಿಗೆ
ಬೆಳಕು ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕರುಳ ಬಳ್ಳಿಯ
ತಂಪ ತಣಿಸುವ ತುಂಗೆ

ಭರತಭಾವದ ಎದುರು ಬಯಲ ಪರ್ವತವಾಗಿ
ಗಗನ ಚುಂಬಿಸಿ ಬೆಳೆದ ನೀತಿ
ಜನನ ಮೂಲದ ಜಾಲ ಜಗಲೀಲೆ ಅರಿವಂತೆ
ಬಳಗ ಕಾಣಿಸಿ ಬೆಳೆದ ನಿತ್ಯ ಸಂಸಾರ'

ಬದುಕಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ನೆಲೆ ಪಡೆದಿರುವುದು ಪಂಚಭೂತಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯನವರು ಪಂಚಭೂತಗಳ ಸಂಲಗನತ್ವದಿಂದ ಅವುಗಳ ಒಕ್ಕಳ ಬಂಧದಿಂದ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿರುವ ಮಾಯಾಬಂಧ ಈ ಜೀವ ಸಂಕುಲಗಳ ವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪ. ಜೀವಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಹಧಾತು ಸಂಬಂಧ ಭೂಮ್ತಾಯಿಯ ಧಾರಣಾಶಕ್ತಿ, ನಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಲತೆ, ಜೀವದ ಸ್ವರೂಪ ದರ್ಶನ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ್ಯ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳ ಮೂಲಕ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ.

'ಪಲ್ಲಗಟ್ಟಲೆ ಕರೆಬಳಗ, ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿಯ ಸೂಲು, ಒಡಲ ಕುಡಿ ಕುಸುರು, ಜೀವ ಜೀವದ ಎಣಿಸು, ನೆಲದ ಬೇರು ಬನಿ, ಸಾಲು ಬೇವಿನ ಮರಕೆ ಸಾವು, ರಸದ ಊಟೆಯ ಮಾವು, ರೆಕ್ಕೆ ಬಿಚ್ಚಿದ ಜಾಲ, ತಾಯಿ ಬೇರಿನ ಕಣ್ಣು, ಕಪ್ಪು ಮೋಡದ ದಂಡು, ಜಲದ ಕಣ್ಣು, ಬೆಳ್ಳಿ ಜುಂಜರ ಉಸಿರು,

ಹುಣಸಿಯುಸುರಿನ ದೆವ್ವ, ಹೊಂಗೆ ನೆರಳು, ಹೊಳೆದಂಡೆ ರಸಬಳ್ಳಿ, ಗಂಗೆ ಮಣಕನ ಮೆಲುಕು, ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಗರುಕೆ, ನಾಗಲೋಕದ ಉಣಿಸು, ಕೊಳಕು ಮಂಡಲ ಸೂರು, ತಾಯ್ಗಿಂಡರ ದಿನವು, ಬಾಲವ ಕುಣಿಸೋ ಬಾಳಿನ ಸೋಗೆ ಈಗೆ ಜೀವಕೇಂದ್ರಿತ ನೆಲೆಯಿಂದ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವ ಈ ನುಡಿಯ ಬೆರಗಲಿ, ಈ ನುಡಿಯ ಬೆರಗಲಿ ನಾವು ಮನುಷ್ಯ ಕೇಂದ್ರಿತ ನೆಲೆಯಿಂದ ಜೀವಕೇಂದ್ರಿತ ನೆಲೆಯ ಚಿಂತನೆಗೆ ತೊಡಗುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್ ರವರ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

'ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯನವರ ಕಾವ್ಯ ಥಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುವುದು ಅವರು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯಿಂದಾಗಿ. ಅವರು ಮೂಲತಃ ಈ ನೆಲದ ಕವಿ. ಅವರ ಕಾವ್ಯ ಸಂವೇದನೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದೇ ಈ ನೆಲದ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ. ಅವರಿಗೆ ಪರಂಪರೆ ಎಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬದುಕಿ ಬಂದ ಒಂದು ಜೀವನ ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಭೌತಿಕ ಚರಾಚರಾಗಳು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ನೆಲ, ನೀರು, ಸಸ್ಯ, ಪಕ್ಷಿ, ಪ್ರಾಣಿ, ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಪಂಚಭೂತಗಳು ಹಾಗೂ ಇವಿಷ್ಟೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಧೋರಣೆಗಳು ಅವರ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ದ್ರವ್ಯಗಳು ನಾಗರೀಕತೆಯ "ಯು"ಟರ್ನ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಕವಿಗೆ ತಾನು ನಿಂತ ಜಾಗದಿಂದ ಎರಡೂ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸುವ ಅನುಕೂಲ ಲಭ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತನ್ನನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಪರಂಪರೆ ಹಿಂದಿದೆ. ತನ್ನನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಅನಿಶ್ಚಿತ ಮಾರ್ಗ ಮುಂದಿದೆ. ಕವಿ ಎರಡನ್ನೂ ಸಾರಾಸಗಟು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಾರ ಹಾಗೆಯೇ ಎರಡನ್ನೂ ಬರಸೆಳೆದು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಾರ ಹಿಂದಿನ ಹಳವಂಡಗಳು, ಮುಂದಿನ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು ಇವುಗಳ ತಾಕಲಾಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಹ್ವಲ ಧ್ವನಿ ಹೊರಮೂಡುತದೆ. ಆದೆರೆ ವಿಹ್ವಲ ಧ್ವನಿ ಸುಣ್ಣವಾದ ಧ್ವನಿ ಅಲ್ಲ, ಮರು ಚೇತರಿಕೆಗೆ ಹಾತೊರೆಯುವ ಮರುಜೇವಣಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವ ಧ್ವನಿ. 'ಮರುಜೇವಣಿ' ಎಂದರೆ ಸಂಜೀವಿನಿ. ಈ ಸಂಜೀವಿನಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿಗೆ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಪಡೆದಿರುವುದು ಈ ನೆಲದ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ. '17

ನಾಡ ನಡುವಿನ ಕೇಡು ಮರುಳು

ಮಾಡಿತು ಹೇಗೆ ನನ್ನೊಡಲ ಕುಡಿಯ ?

ಕರುಳ ಸಂಕಟವೆಲ್ಲ ಕಾಡೊಡಲ ಉರಿಯಾಗಿ

ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನ ಕರುಳ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಲಿ ಶಿವನೆ.

ಬಿಲ್ಲಂಬು ಬೆರಳ ಬಲಿಗೊಂಡ

ಮಣ್ಣ ಸೂತಕದಲ್ಲಿ

ಕೆನ್ನೆಯುಪ್ಪಿಗೆ ಎರವಾಗದೆ

ಸೊಪ್ಪಸೆದೆ ತಾಯೆ

ಎಲ್ಲಿರುವೆ ನನ್ನವ್ವೆ

ಮರುಜೇವಣೆ ಅಡ್ಡಿಕೆಯೇ

ಅಡ್ಡ ದಾರಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಕರುಳು

ಕಾಯುವ ಅರಿವೇ "18 (ಕುಲದೇವಿ)

ದೇವರು, ಧರ್ಮ, ಧಾರ್ಮಿಕತೆಗಳು ಕುಲಮೂಲೀಯವಾದವು, ಆದರೆ ಯಂತ್ರ ನಾಗರೀಕತೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲವೂ ಕುಲಮೂಲಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಅವುಗಳು ನೆಲತತ್ವಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೇವತೆಗಳು ದಳ್ಳಾಳಿಗಳಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವಾಗ, ಕುಲ ದೇವತೆಯರ ಅಳಲುಗಳು ಕಾಡುರೋದನವಾಗುತ್ತಿದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿರುವಾಗ ದೇವರುಗಳು ಪರದೇಶೀಯಾಗಿ ಅಲೆವಾಗ ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಮತ್ತೆ ದೇವರು ದೇವತೆಗಳು ಕುಲಮೂಲೀಯಗೊಳ್ಳ ಬೇಕಾಗಿದೆ.

'ಒಂದ್ಸಲ ಒಂದು ಗ್ರಾಮದ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ತಮ್ಮ ದೇವತೆಗೆ ಗುಡಿಕಟ್ಟಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಕಟ್ತಾ ಛಾವಣಿ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಆ ಗುಡಿ ಬಂದಾಗ ಒಬ್ಬನ ಮೈಮೇಲೆ ಆ ದೇವತೆ ಮಂಚಮ್ಮ ಆವಾಹಿಸಿಕೊಂಡು 'ನಿಲ್ಸ್ ನನ್ ಮಕ್ಕಳಾ' ಎಂದು ಅಬ್ಬರ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಅಬ್ಬರಕ್ಕೆ ಜನ ತಮ್ಮ ಕೆಲ್ಸ ನಿಲ್ಸಿ ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾಗಿ ನೋಡೊತ್ತಿರಲು ಆ ದೇವತೆ ಹಾಗೂ ಆ ಜನರ ನಡುವೆ ಮಾತು ಕತೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

'ಏನ್ರಯ್ಯ ಏನ್ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ ?
ನಿನಗೊಂದು ಗುಡಿ ಮನೆ ಕಟ್ತಾ ಇದ್ದೀವಿ ತಾಯಿ
ಓಹೋ, ನನಗೇ ಗುಡಿ ಮನೆ ಕಟ್ತಾ ಇದ್ದೀರೊ ? ಹಾಗಾದರೆ
ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ಮನೆ ಉಂಟಾ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾ ?
ನನಗಿಲ್ಲ ತಾಯಿ' ಅಲ್ಲೊಬ್ಬಾ ಹೇಳ್ತಾನೆ.

'ಹಾಗಾದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮನೆ ಆಗುವವರೆಗೆ ನನಗೂ ಮನೆ ಬೇಡ'

ಹೀಗೆಂದ ಮಂಚಮ್ಮದೇವಿ ಮನೆ ಮಂಚಮ್ಮನಾಗುತ್ತಾಳೆ.'19

ದೇವನೂರರ ನನ್ನ ದೇವರು ಮತ್ತು ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯನವರ ಕುಲದೇವತೆಗಳು ಜೀವಕೇಂದ್ರಿತ ನೆಲೆಯ ದೇವರುಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕುಲ ದೇವತೆ, ಕಾಡು ದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದು ಕಾಡೇ ಜೀವಂತ ಕಥನ. ಏಕಲವ್ಯ ಕಾಡಿನ ಹುಡುಗ, ಅವನ ವಿದ್ಯೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ನೆಲಮೂಲದ ವಿದ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ದ್ರೋಣಚಾರ್ಯರಿಂದ ಕಲಿತ ಸ್ವಯಂ ವಿಧ್ಯೆ ಕಾಡಿನ ಜೀವಂತಿಕೆಯ ನಾಶದ ಸಂಕೇತವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಡಿನ ಹುಡುಗ ನಾಡಿನ ವಿಧ್ಯೆಯ ತೆವಲಿಗೆ ಬೀಳುವುದೇ ದುರಂತವಾದುದು. ಅಂತಹ ದುರಂತದಿಂದ ಮಗನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದೇ ನೆಲದಾತೆಯ ತತ್ವ ಇಲ್ಲಿ. ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದ ಹುಡುಗನನ್ನು ಮರುಜೇವಣಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಬಟ್ಟೆ ದೋರೆಂದು ಕುಲದೇವತೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಮಾರ್ಗ–ದೇಶಿಯ ಸಂಕಥನವಾಗಿದೆ.

'ಆರಂಭ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದರೆ

ಮಾಮೂಲಿ ಆರಂಬಗಾರ ಅಣಕಿಸಿದ

ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿಯೂ ಸಾಲದಾಗಿ

ನೆಲದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಇಷ್ಟೋದು ದುರಾಸೆಯೆ ?

ಈಗ ಹೊಲದ ತುಂಬ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಸೋಬಾನೆ

ಮೊಲದ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತು

ಇರುವೆಂಬತ್ತು ಕೋಟಿ ಜೀವ ಜಾಲಗಳ

ಬಳಗದಲ್ಲಿ ಸರುಪ ಸಲೀಸಾಗಿ ಬೇಲಿ ಹಸಿರು

ಅಣಕಿಸಿದ ಆರಂಬಗಾರ

ನೆರೆಯ ಸರೀಕನಾಗಿ

ಸಂತೆ ಮಾಳದ ತುಂಬ ತೆಂಗು ಅಡಿಕೆ ಹಲಸು

ಮಾವು ಬಾಳೆ ಗಿಳಿ ಗೊರವಂಕಗಳ ಸೊಲ್ಲು 20 (ಆರಂಭ)

ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಲ್ಲವೂ ಗ್ರಾಮಕೇಂದ್ರಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಬಟ್ಟೆ, ಆಹಾರ, ಧಾನ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದಲೇ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ನಗರಗಳು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಅವಲಂಭಿಸಿದ್ದವು. ಶಿಕ್ಷಣ ಕೂಡ ಗ್ರಾಮ ಕೇಂದ್ರತವಾಗಿತ್ತು. ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರ ಮಕ್ಕಳಾದರೂ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಈ ಎಲ್ಲವೂ ತಿರುವು ಮುರುವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲವೂ ನಗರ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಐಟಿ ಬಿಟಿ ಐಐಟಿ ಐಐಎಸ್ಸಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ಸಾವಿರಾರು ಯುವಕರು ಇಂದು ಉಜಿ ಃಂಅವಿ ಖಿಔ ಖಜಿಖಐ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕೃಷಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ್ದಾರೆ. ಆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನೌಕರ ಅಥವಾ ಪದವಿ ಧರನ ಕುರಿತ ಒಂದು ಅನುಭವ ಕಥನ 'ಆರಂಭ' ಕವನವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪದವೀದರ ತನ್ನ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದರೆ ಅಂತವನ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಾಜ ಋಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತದೆ, ಹಾಗೆಯೇ ನೌಕರನೋದರೂ ಕೂಡ. ಆರಂಭ ಕವನದ ನಾಯಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ನಡೆದವನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಿತಿಗಳ ನಡುವೆ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದಾಗ ಅದೇ ಹಳ್ಳಿ ಅವನನ್ನು ಬೆರಗು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಕನಸು ಕೂಡ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಯುವಪಡೆ ಹಳ್ಳಿ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿ ಅದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೇಸಾಯಾಧಾರಿತ ಕುಟುಂಬದ ಯುವಕರು ತಮ್ಮ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಅರಿಮೆಯ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದು ಹಳ್ಳಿಗೆ ನಡೆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ನಾವು ನಿಜ ಭಾರತದ ಕನಸನ್ನು ನನಸಾಗಿಸಬಹುದು.

'ಕರೆಬಳಗ' ಕವನ ಸಂಕಲನದ ಶಿರ್ಷಿಕೆಯೇ ನೆಲತತ್ವದ ಚಿಂತನೆಗೆ ಅಚ್ಚುತ್ತದೆ. 'ಕರೆ ರಾಗಿ' ದೊಡ್ಡರಾಗಿ ಎಂಬುದು ಒಂದು ದೇಶಿರಾಗಿ ಕಳೆ ಈ ತಳಿಯ ವಿಶಿಷ್ಠತೆಯೆಂದರೆ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಇಳುವರಿ ಕೊಡುವ ತಳಿ. ಬಣ್ಣ ಮಾತ್ರ ಕಪ್ಪು. ಕೆಂಪು ಕಪ್ಪು ಮಾರ್ಗ–ದೇಶಿಗಳಂತೆ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಕೆಂಪು ಗೆದ್ದು ಕಪ್ಪು ಸೋತು ಹಳ್ಳಿಯ ಹೊಲಮಾಳಗಳಿಂದ ಕಾಣೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಕೆಂಪು ರಾಗಿಯ ಮೋಹದಲ್ಲಿ ಅದರ ಜೊತೆ ಬೆಳೆದ ಕಳೆಗಳು, ಬೆಳೆಯನ್ನು ನುಂಗಿನೆಣೆಯುವ ಪರಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅವನತಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೊಲಮೂಲಗಳಿಂದ ಕಪ್ಪು ರಾಗಿ ಕಾಣೆಯಾಗಿರುವುದು ಕೇವಲ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಆ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮಗಳು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲಾ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು ಜಾಗತೀಕರಣವೆಂಬ ವರ್ಣರಂಜಿತ ಅಮೇರಿಕಿಕರಣದ ಕಾರಣವಾಗಿ. 1964ರಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಬರಗಾಲ ಬಂದಾಗ ಸಹಾಯರ್ಥವೆಂದು ಅಮೇರಿಕಾದವರು ಗೋದಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಆ ಗೋಧಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥೆನಿಯಂ ಕಳೆಯ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ನಂತರ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತೀಯ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ರಾಸಾಯನಿಕ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಗೊಬ್ಬರದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶಿ ದನದಗೊಬ್ಬರ ಕೆರೆಗೋಡಿನ ವ್ಯವಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ಆ

ಹೆಸರು ಇಂದು ಕಾದು ಕೊತಕೊತನೆ ಸಕಲ ಜೀವಂಭೋ ಜೀವರಾಶಿಯನ್ನು ನುಂಗಿ ನೀರು ಕುಡಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆಗಾಗಿ ಅಮೇರಿಕಾ ಪ್ರಯೋಜಿತ ಜಾಗತೀಕರಣದಲ್ಲಿ ನಾವು ಬಿಗಿಯುಸಿರಾಡುತ ಬದುಕಿರುವ ಯಣದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಅಂತಹ ದುರಂತಮಯ ಬದುಕಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವೇ ನೆಲದ ಚಿಂತನೆ.

ಮಾತಿಗೆ ಮೈಯ್ಯಾನುವುದೆಂದರೆ

ಮೌನದ ಮಹಾಗುಡಿಯಲ್ಲಿ

ದೀಪವಾಗುವುದು

ಗೆಲುವು ಎಂದರೆ

ನೆಲ ಮುಗಿಲ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ

ನಿತ್ಯವಾಗುವ ನಿಲುಮೆ (ಎಸ್ ಜಿ ಎಸ್)

ಕವಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಇಂಬಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು ಕವಿ ಗಿಡುಗನಿಗೂ ನೆಲಮೂಲಗಳನ್ನು ಎರೆಹುಳಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿ ಪದ್ಯ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದ ಜಾಗತೀಕರಣ ಭೂಮಿತಾಯಿಯ ಮಾರ್ಗದ ಎರೆಹುಳು ಇವುಗಳ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿತಾಯಿ ಮಾರ್ಗದ ನೆಲ ಮೂಲಗಳು ಮೂಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಬಣ್ಣದ ಬೆರಗಿಗೆ ಕಣ್ಣಿನ ಬೆಡಗಿಗೆ ಪೂರ್ವದ ಜೀವ ಜಾತಗಳೆಲ್ಲ ಮಾತು ಕಳೆದವು. ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬಾಯಾಗಬಹುದಾಗಿದ್ದ ನಾವು ಇಂದು ಮಾತೆ ಇಲ್ಲದ ಮೂಕ ವೇದನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಾಗ ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಗೆ ಹಿಂದುರಿಗಿ ಸಿದ್ದರು ಸಂತರು ವಚನಕಾರರು ಕೀರ್ತನೆ ಕಾರರ ಮೈ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗಾಗಿ ಅವರ ಕರೆಬಳಗದ ನಂತರ ಬಂದ ಸಂಕಲನಗಳ ಹೆಸರು ಕೂಡ ಆ ಪರಂಪರೆಯ ಕಾಣ್ಕೆಯಾಗಿದೆ. ಬೀದಿ ಅಲ್ಲಮ ಕಾಯಮಾಯದ ಹಾಡು, ಉರಿವ ಬತ್ತಿ ತೈಲ ಅರಿವು ನಾಚಿತ್ತು ಮಾಯೆ ಈ ಸಂಕಲನಗಳ ಶಿರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಚಿಂತನೆ ನೆಲಮೂಲದಿಂದ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಅರಿಯ ಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಜಾಗತೀಕರಣ ಎಂಬ ಕೂಗೂ ಮಾರಿಯ ಕಾಕು'ಗೆ ಮೂಕವಾದಗ ಮತ್ತೆ ಮಾತು ಪಡೆಯಲು ಅಲ್ಲಮನಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಯವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾರೆ.

‘ಮರೆತೆನೆಂದು ಹುಡುಕಿ ಬಂದ

ಊರಿಗೆಂದು ಕರೆದು ತಂದ

ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಊರಾದರು

ತೊಟ್ಟು ಕಳಚಿದ ಗೊಂಚಲು

ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುರಿದ ನೊಗ

ಹರಿದ ಕಣ್ಣ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ

ಒಡೆದ ಮಡಿಕೆ ಮುಚ್ಚಳ

ನೇತಾಡುವ ನೆಲುವಿನಲ್ಲಿ

ಕರುಕು ಬೂದಿ ಒಲೆಯ ತುಂಬ

ಅವ್ವ ಬಾರೆ ಅಕ್ಕ ಬಾರೆ

ಬೆಳಕಿನೂರ ತವರೆ ಬಾರೆ

ನೆಲ ಮೂಲದ ನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ

ಕುಲ ಮೂಲದ ಚೆಲುವ ತೋರೆ.’

ಜಗತ್ತು ಸುತ್ತಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಿರತರಯನ್ನು ಕಾಣದ ಕಾಡಿನ ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತೆ ಬದುಕನ್ನು ಅರಿಸಿ ತನ್ನ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದು ಹುಡುಕುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನಂತೆಯೇ ತನ್ನ ಹಳ್ಳಿ ಅನಾಥವಾಗಿದೆ ಮುರಿದ ನೊಗ, ಹರಿದ ಜಂತೆ, ಒಡೆದ ಮಡಿಕೆ, ಮುಚ್ಚಲ ಪದಗಳು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಸಂವೃದ್ಧ ವ್ಯವಸಾಯ ಕ್ರಮ ಮುರಿದು ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಆ ಯುವಕ ತನ್ನ ಅವ್ವನನ್ನು ಕರೆದು ತನ್ನ ನೆಲ ಮೂಲ, ಕುಲ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಮಾರ್ಗದಾತೆಯಾಗಿ ಕೂಗುವ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ಅವ್ವ ನೀಡಿದ ತುತ್ತಿನ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಅವ್ವ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಣಿಸುವುದು ಕೇವಲ ತುತ್ತಾಗಿರದೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ, ಮಮತೆ, ಮತ್ತು ಬದುಕಿ-ಬದುಕಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ತತ್ವವೂ ಅಡಗಿರುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲಿದ್ದೆ ಎಲೆಮಾರಿ ಇಂತಪ್ಪ ಬೀಡೊಳಗೆ

ಎಂಥ ಬವಣಿಯ ತಂದೆ ಯಾವ ದುರಿತಕೆ ಬಂದೆ

ತೊಲಗು ತೊಲಗಲೆ ಮಾರಿ ತೊಗಲ ತೀಟೆಯ ಕ್ರೂರಿ

ಬಯಲ ಬಾಂದಿನ ಈಚೆ ಬೊಬ್ಬೆ ಅಬ್ಬರದಗುಳೆ

ಒಕ್ಕಲಿಗ ಮುದ್ದಣ್ಣ ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಕವ್ವ

ಹಸುನು ಮಾಡಿದ ಹೊಲದ ಹದಗಾರ

ಹಿಂದೂ ಮಂದಣ ಅನಂತಗಳ ನಡುವೆ

ದಿನವನೊಳಗೊಂಡು ಬಿತ್ತುವ ಮುದಗಾರ

ಮಾಯೆ ಗಂಜುವನಲ್ಲ ಮಾಯೆಗಳುಕುವನಲ್ಲ?

ಒಳಗಿನೊಳಗಿನ ಕರೆಗೆ ಕಿವುಡ ಬಾಯವನಲ್ಲ

ನಾಶ ಬುದ್ದಿಯ ತೊರೆದು ಲೇಸ ಹಾಡುವ ಮನಕೆ

ಸಾವಿರದ ಸಹವಾಸ ಉನ್ನತಿಯ ಮೃದುಹಾಸ

ತೊಲಗು ತೊಲಗೆಲೆ ಮಾರಿ ತೊಗಲ ತೀಟೆಯ ಕ್ರೂರಿ

ಹೊಲಬುಗೆಟ್ಟ ಶಿಶುವಲ್ಲ ತಲುಬುಗೆಟ್ಟ ಮಗನಲ್ಲ

ಬಯಲು ಮಾಳದ ತುಂಬ ಶಿವನ ಮಕ್ಕಳ ಬಿಂಬ

ಒಕ್ಕುವಾ ಕಣದೊಳಗೆ ಒಳವು ಜಂಗಮ ಲಿಂಗ'22 (ಎಸ್ ಜಿ ಎಸ್)

ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕು ತಮ್ಮ ನೆಲಮೂಲತ್ವ ದಿಂದ ಸಂವೃದ್ಧವಾದ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೆಲೆ ನಿಂತಿದ್ದವು. ಬೇಸಾಯವೇ ಅವರ ಮೂಲ ಧಾತು. ಸಂವೃದ್ಧ ಬದುಕಿಗೆ ಬಂಗ ಬರುವಂತೆ ಬರಗಾಲ ಬಂದಿದೆ ಆದರೆ ಅದು ಕೇವಲ ಮಳೆಯಿಲ್ಲದ ಬರಗಾಲವಲ್ಲ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಕೂಗಿಗೆ ಮೂಖವಾಗಿರುವುದರ ಸಂಕೇತದಂತೆ ಬರಗಾಲ ಬಂದಿದೆ. ಮಳೆಬಾರದ ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಜೇಬು ಕಾಲಿಯಾದರೂ ಕಣಜ ಆಪದ್ಧನವಾಗಿ ಬಂದಷ್ಟು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಜಾಗತೀಕರಣದ

ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಪಸಲು ಬಂದರೂ ದಳ್ಳಾಳಿಗಳ ಮೇಲಾಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಬೆಳೆದ ರೈತ ಒಂದು ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೇ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಎಸೆದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಬೇಕು, ಈ ಕವನದಲ್ಲಿನ ನಾಯಕನ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಮೇಲಿನ ಸಾಲುಗಳ ಅರಿವಿನ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

1) ಕೆ. ಎಸ್. ಭಗವಾನ್ – ಗಾಲ್ಫ್ ಉಬ್ಬಿನ ಮೇಲೆ ಮುನ್ನುಡಿ

2) ಎಸ್. ಜಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ಹಂಗು – ಪುಟ – 19

3) ಎಸ್. ಜಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ಹಂಗು – ಪುಟ – 14

4) ಎಸ್. ಜಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ಹಂಗು – ಪುಟ – 24

5) ಕುವೆಂಪು – ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡತಿ – ಪುಟ – 47 – 48

6) ಕೆ. ವೈ. ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ಹಂಗು – ಪುಟ – ಫಿ೫ಗಿ – ಫಿಗಿ

7) ಎಸ್. ಜಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ಹಂಗು – ಪುಟ – 35

8) ಎಸ್. ಜಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ಹಂಗು – ಪುಟ – 76

9) ಎಸ್. ಜಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ಹಂಗು – ಪುಟ – 95 – 96

10) ಎಸ್. ಜಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ಹಂಗು – ಪುಟ – 135

11) ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನಂಗಲಿ – ಕೇಡಿಲ್ಲವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಾ ಸಂಕಲನ – ಪುಟ – ಗಿ೫

12) ಎಸ್. ಜಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ಹಂಗು – ಪುಟ – 157 – 158

13) ಸ್ವಾಮಿ ಆನಂದ್ – ಶೂನ್ಯ ಬಂಡವಾಳದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕೃಷಿ ಪುಟ – 1

14) ಪ್ರಸನ್ನ – ಗುಳೆ ಏಳುತ6ತಿರುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ಶರಣರು – ಪ್ರಜವಾಣಿ – 15/06/201

15) ಎಸ್. ಜಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ಹಂಗು – ಪುಟ – 147

16) ಎಸ್. ಜಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ಹಂಗು – ಪುಟ – 119

17) ಲಿಂಗದೇವರು ಹಳೆಮನೆ – ಮರುಜೇವಣೆ ಮುನ್ನುಡಿ

18) ಎಸ್. ಜಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ಹಂಗು – ಪುಟ – 206

19) ದೇವನೂರ ಮಹದೇವ – ಎದೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಅಕ್ಷರ ಪುಟ – 5 – 6

20) ಎಸ್. ಜಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ಹಂಗು – ಪುಟ – 236

21) ಎಸ್. ಜಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ಹಂಗು – ಪುಟ – 347 – 348

22) ಎಸ್. ಜಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ಹಂಗು – ಪುಟ – 713

ಅಧ್ಯಾಯ – ಐದು

ಉಪಸಂಹಾರ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನುಂಡುದು ಪುಲ್ಲಿಗೆ ಶೋಭಿತವಾಗಿ
ನಾಯಿ ನೆಕ್ಕಿ ಹೋಯಿತು.
ಮಾದಿಗರುಂಡುದು ಪುಲ್ಲಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗೆ ಶೋಭಿತವಾಯಿತು.
ಅದೆತೆಂದೆಡೆ:
ಸಿದ್ಧಲಿಕೆಯಾಯಿತು, ಸಗ್ಗಳೆಯಾಯಿತು
ಸಿದ್ಧಲಿಕೆ ತುಪ್ಪವನು, ಸಗ್ಗಳೆಯ ನೀರನು
ಶುದ್ಧವೆಂದು ಕುಡಿವ ಬುದ್ಧಗೇಡಿ ವಿಪ್ರರಿಗೆ
ನಾಯಕ ನರಕ ತಪ್ಪದಯ್ಯ
ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಗಳರಸ ಬಲ್ಲನವ್ವಾ' (ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿ)

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬುದು ವೈದಿಕರ ನಿರ್ಮಿತಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾದುದದಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಕನ್ನಡ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬುದು ಕೂಡ ಅದೇ ವೈದಿಕ ಹಿನ್ನಲೆಯ ಮಾತಾಗಿದ್ದು, ಕೇಶಿರಾಜನೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಹಲವು ಕನ್ನಡಂಗಳ್ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಹಲವು ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಎಂತಲೂ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನೇ ನಾವು ದೇಶಿ ಚಿಂತನೆ ಎಂದೂ ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ದೇಶಿ ಚಿಂತನೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ, ಮಣ್ಣು, ನೆಲಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭೂಮ್ತಾಯಿ ಹೀಗೆ ಹಲವು ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸ ಬಹುದಾದ ಒಂದು ಓದು ಇದಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಮಾರ್ಗ ಕವಿಗಳಿಂದ ಇಂದಿನ ತನಕ ಈ ಮಾದರಿಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಪ್ರಧಾನ ಮತ್ತೊಂದು ಅಧೀನ ಎನ್ನುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ ಮತ್ತು ಅಧೀನವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಎರಡನೇ ದರ್ಜೆ ಎನ್ನವಂತೆ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಲೇಖನ ಬರಹಗಾರರ ಒಕ್ಕೂಟ, ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿ, ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪನವರ ಬೂಸ ಚಳುವಳಿ, ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘಟನೆ ಇವುಗಳು ಅಸ್ಥಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಧೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಧಾನ ದಾರೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಘರ್ಷ ಮಾಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಅಸ್ಥಿತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡವು.

"ಒಂದು ವಸ್ತು ದೊಡ್ಡದು ಇನ್ನೊಂದು ಸಣ್ಣದು ಎಂಬುದರಿಂದ ಜೀವ ಅಜೀವಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ತಿಳಿದೀತೇ? ಆನೆ ದೊಡ್ಡದು; ಅನಿಲಗಳ ಪರಮಾಣು ಇನ್ನೂ ಸಣ್ಣದು; ಎರಡೂ ಆ ಜೀವಗಳೇ, ಹಾಗಿದ್ದು ಮೇಲೆ ಗಾಂತ್ರ ತಾನು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಲಾರದು" (ಜೀವ ಜೀವನ- ಶಿವರಾಮಕಾರಂತ) ಕಾರಂತರ ಈ ಮಾತುಗಳು ಕೇವಲ ಜೀವ ವಸ್ತುಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಸದೇ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮುಖ್ಯವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಭಾರತೀಯ ವೈರುದ್ಯವೆಂದರೆ ಒಂದು ಕಾಲದ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಅಕ್ಷರಸ್ತ ಗುಂಪಿನ ಜನ ಹಿಡಿಯಾಗಿ ಭಾರತ ಎಂದರೆ ಯಾವುದು? ಭಾರತೀಯತೆ ಎಂದರೇನು? ಭಾರತೀಯ ಯಾರು? ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ಯಾವುದು? ಎಂಬಂತಹ ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥದ ಕೇಳ್ವಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಅರ್ಥಗಳನ್ನ ತುಂಬಿಸಿ, ಬಹುಖ್ಯಾತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು, ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಗೈರು ಹಾಜರಿ ಪಡಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಏರಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಏರಲ್ಪಟ್ಟ ಮತ್ತು ಏಕರೂಪಿತವನ್ನ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬಹುರೂಪಿಗಳಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಲು ಮತ್ತು ಬಹುರೂಪಿತನವೇ ನಿಜ ಭಾರತೀಯತೆ, ನಿಜ ಕರ್ನಾಟಕವೆಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವುದೇ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ಒಂದು ಫಲಿತವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪುರವರು ತಮ್ಮ ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಧುಮಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಮುನ್ನುಡಿಯ ರೀತಿಯ ಸಾಲುಗಳಾದ 'ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಮುಖ್ಯರಲ್ಲ ಯಾರೂ ಅಮುಖ್ಯರಲ್ಲ, ಎನ್ನುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪದವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ನೆಲಮೂಲದ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಕುರಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಕನ್ನಡದ ದೇಶಿಬನಿಯ ಕವಿಗಳಾದ ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ, ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ, ಹೆಚ್.ಎಸ್ ಶಿವಪ್ರಕಾಶರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲ ಮೂಲದ ತತ್ವಗಳು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಂಡಿವೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಜಿ. ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ ನವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದು, ಅವರ ಕಾವ್ಯ ನವ್ಯದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯದ ಜೊತೆ ಅನುಸಂಧಾಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಕನ್ನಡದ ಎರಡು ಪ್ರಧಾನ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಪಟ್ಟವುಗಳನ್ನ ಮೀರಿ ತಮ್ಮ ತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರ ನೆಲೆಯ ಅದೂ ನೆಲಮೂಲ ಧನಿಯನ್ನ, ಭೂಮಿ ತತ್ವಗಳನ್ನ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಅವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಮಣ್ಣು' ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸಂಶೋಧನಕರ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದಷ್ಟು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಗು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಜಲದೊಳಗಿರ್ದ ಕಿಚ್ಚು ಜಲವ ಸುಡದೆ
ಜಲವು ತಾನಾಗೆಯೇ ಇದ್ದೀತು ನೋಡಾ
ನೆಲೆಯನರಿದು ನೋಡಿಹನೆಂದರೆ, ಅದು ಜಲವುತಾನಲ್ಲ
ಕುಲದೊಳಗಿರ್ದು ಕುಲವ ಬೆರಸದೆ, ನೆಲೆಗಿಟ್ಟು ನಿಂದುದಾನಾರುಬಲ್ಲರೋ?
ಹೊರಗೊಳಗೆ ತಾನಾಗಿರ್ದು ಮತ್ತೆ ತಲೆದೊರದಿಪ್ಪುದು,
ಗುಹೇಶ್ವರ ನಿಮ್ಮ ನಿಲುವು ನೋಡಾ: (ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು)

ಅಲ್ಲಮನ ಈ ವಚನ ಸಾಲುಗಳು, ಸತ್ಯ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ, ದರ್ಶನಗಳನ್ನ ಕುರಿತಾದ ಮಾತುಗಳಾದರೂ, ಸಂಶೋದನೆಯೂ ಕೂಡ ಒಂದು ದರ್ಶನವೇ ಆದರೆ ಅದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಮಾತಿಗೆ ನಿಲುಕದ ಒಂದು ಸತ್ಯ, ಅದನ್ನು ಕಾಣಿಸುವ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನ ನಿಬಂಧವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ ಕಿರಿಯನ ನುಡಿ ಸಮಾಪ್ತಿ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು :-

- ಎಸ್ ಜಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ : ಕಾಲ ಕಣ್ಣಿಯ ಹಂಗು, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, (2012)
- ಎಸ್ ಜಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ : ನೆನಪು ದಾಯಾದಿ, ಪಲ್ಲವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ, ಬಳ್ಳಾರಿ 2017
- ಎಸ್ ಜಿ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ : ನೆಲ ಮೂಲ ದನಿ, ಪ್ರೇಜಸ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು 2012
- ಎಚ್ ಎಸ್ ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ : ಕವಿತೆ ಇಂದಿನ ತನಕ, ವಿಸ್ಮಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು 2010
- ಕೆ ಸಿ ಶಿವರೆಡ್ಡಿ : ಕನ್ನಡದ ಹಾಡು ಪಾಡು, ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಲ, ಬೆಂಗಳೂರು–2003
- ಎಸ್ ಜಿ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ : ಮರುಜೇವಣಿ, ಶುಭದ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು–2000
- ಕುವೆಂಪು : ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು,ಉದಯ ರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಮೈಸೂರು – 2003
- ಸಂ ಎಂ ಎಂ ಕಲಬುರ್ಗಿ : ಬಸವ ಯುಗದ ವಚನ ಸಂಪುಟ, 2016
- ಡಾ. ಎಂ ಚಂದ್ರಪ್ರಜಾರಿ, ಡಾ ಟಿ ಆರ್ ಚಂದ್ರ ಶೇಖರ್, ಡಾ ವಿ ಎಸ್ ಶ್ರೀಧರ. : ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವಿಕ ಅಧ್ಯಯಗಳ ಪರಭಾಷಾ ಕೋಶ, ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಬೆಂಗಳೂರು 2015
- ಸಂ ಓ ಎಲ್ ನಾಗಭೂಷಣ ಸ್ವಾಮಿ :– ವಚನಸಾವಿರ, ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ (2014)
- ಡಾ ಮೇಟಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ :– ಸಂಪುಟ –1 ತಾತ್ವಿಕತೆ (2007),
- ಡಾ ಮೇಟಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ :– ಸಂಪುಟ –2 ದಲಿತ ನೋಟ (2017)
- ಡಾ ಮೇಟಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ :– ಸಂಪುಟ –3 ರೈತ ಕಾರ್ಮಿಕ ಓದು (2017), ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು.
- ನಾಗೇಶ ಹೆಗಡೆ :– ಇರುವುದೊಂದೇ ಭೂಮಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ 2005
- ವಾಸು ಎಂ. ವಿ :– ಸಂ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಭಾವಿಸಿದ ಜನಪದಂ ಚಿಂತನ ಪುಸ್ತಕ ಬೆಂಗಳೂರು 2009
- ಕೆ ಕೇಶವಶರ್ಮ :– ಪಡುಮೂಡು ಸೃಷ್ಟಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ ಬೆಂಗಳೂರು 2013
- ಇರ್ಫಾನ್ ಹಬೀಬ್ ಹೆಚ್. ಎಸ್. ಜೈಕುಮಾರ್ :– ಸಿಂಧೂ ನಾಗರೀಕತೆ 2014 ಅನು: ಪ್ರದೀಪ್ ಬೆಳಗಾಲ್ ಚಿಂತನ ಪುಸ್ತಕ ಬೆಂಗಳೂರು

- ಕೆ. ವಿ. ನಾರಾಯಣ :– ತೊಂಡು ಮೇವು ಸಂಪುಟಗಳು ಬರಹ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್ ಬೆಂಗಳೂರು
- ವಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನಂಗಲಿ :– ಹಸಿರು ಪಿರಮಿಡ್ ಹೊನ್ನಾರು ಪ್ರಕಾಶನ, ತಿಪಟೂರು 2007
- ಡಿ. ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್ :– ಅಮೃತ ಮತ್ತು ಗರುಡ, ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ ಹೆಗ್ಗೋಡ್ ಸಾಗರ (2003)
- ಕೆ. ಕೇಶವ ಶರ್ಮ :– ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ವಾದಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು, ದೇಸಿ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು 2013
- ಡಾ ಶ್ರೀ ಕಂಠ ಕೂಡಿಗೆ :– ಜಾನಪದ ಶೋಧ, ಪ್ರಸರಾಂಗ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಶಂಕರ ಘಟ್ಟ 2004
- ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿ :– ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯವಿಮರ್ಶೆ ಸಂಪುಟ –4, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು (2012)
- ದೇವನೂರ ಮಹದೇವ :– ಎದೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಅಕ್ಷರ, ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು (2013)
- ಸ್ವಾಮಿ ಆನಂದ್ :– ಶೂನ್ಯ ಬಂಡವಾಳದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕೃಷಿ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು (2007)
- ಮಲ್ಲೇಪುರ ಜಿ. ವೆಂಕಟೇಶ್ :– ಸಂ ಶಂಬಾ ಕೃತಿ ಸಂಪುಟಗಳು 1,2,3,4,5,6 ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಬೆಂಗಳೂರು
- ಡಾ. ಕೆ. ವೈ. ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ :– ನೀರದೀವಿಗೆ, ಲೋಹಿಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಳ್ಳಾರಿ (2000)
- ದೇ. ಜವರೇಗೌಡ :– ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು (2001)
- ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ :– ಪ್ರ ಸಂ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗಾತಿ ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಬೆಂಗಳೂರು (2002)
- ರೂತ್ ಬೆನಡಿಕ್ಟ್
  ಅನು ಎನ್ ಪಿ ಶಂಕರ್‌ನಾರಾಯಣ್‌ರಾವ್ :– ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರೂಪಿಕೆಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು (1978)
- ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಡಾ. ನೀಲಕಂಠ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ. ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಪಿಂಜಾರರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬಿ.ಸಿ ದಾದಾಪೀರ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಜನಪದ ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಎಸ್.ಎಸ್, ಹಿರೇಮಠ, ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಲ್ಲಾಡಹಳ್ಳಿ.

- ಆಧುನಿಕ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಡಾ ಟಿ.ಸಿ ಪೂರ್ಣಿಮಾ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ ಹಂಪಿ.
- ದೇವೇಂದ್ರಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು, ಕು. ಬಾ. ಸದಾಶಿವಪ್ಪ, ಹರಪ್ಪನ ಹಳ್ಳಿ, ದಾವಣಗೆರೆ.
- ಗೋಳಸಂಗಿ ಗ್ರಾಮ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಅರ್ಜುನ.ಯ. ಗೋಳಸಂಗಿ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗೋಳಸಂಗಿ.
- ಕರ್ನಾಟಕ ದಲಿತ ಜನಪದ ಸಂಗೀತ, ಡಾ. ಬಾನಂದೂರು ಕೆಂಪಯ್ಯ, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಸಂ. ಡಾ. ಬಸವರಾಜು ಸಬರದ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಗುಲ್ಬರ್ಗ ವಿ. ವಿ. ಗುಲ್ಬರ್ಗ.
- ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ ಹಬ್ಬಗಳು, ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಎಸ್ ಹಿರೇಮಠ, ಸಮತಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹರಪ್ಪನ ಹಳ್ಳಿ, ದಾವಣಗೆರೆ.
- ಸಿರಾ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಡಾ. ಯಣ್ಣೆಕಟ್ಟೆ ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ, ಗಡಿನಾಡ ಜಾನಪದ ಸಂಪರ್ಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಶಿರಾ, ತುಮಕೂರು.
- ಗಡಿನಾಡ ಅಧ್ಯಯನ ವರದಿ, ಸಂ ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ, ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೋಟೆಗಳು ಸಂಪುಟ–1, ಚನ್ನಬಸಪ್ಪ ಪಾಟೀಲ್, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ ಹಂಪಿ.
- ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಇತಿಹಾಸ, ಡಾ ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತ್, ಜುಪಿಟರ್ ಬುಕ್ಸ್ (ಎಂ ಸಿ ಸಿ) ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಕನ್ನಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಡಾ ಬಂಜಗೆರೆ ಜಯಪ್ರಕಾಶ್, ಕ್ರಾಂತಿಸಿರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಿಜಯ ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಜಾನಪದ ಸಂಕಲನ, ಡಾ ಬಸವರಾಜ್ ನೆಲ್ಲಿಸರ, ಯಕ್ಷ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು.
- ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾ ದರ್ಶನ, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಯಡೆಕುಂಟೆ ಗೆಣೆಸಾಲು (1995), ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಜಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ, ಅನ್ವೇಷಣೆ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.

- ಸಿರಾ ತಾಲ್ಲೂಕು ದರ್ಶನ (2008) ಡಾ ಎನ್ ನಂದೀಶ್ವರ, ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಶಿರಾ, ತುಮಕೂರು.
- ಸಿರಾ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಸನಗಳು (2008), ಡಾ. ಎನ್. ನಂದೀಶ್ವರ, ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಶಿರಾ, ತುಮಕೂರು.
- ಸಂಸ್ಕೃತಿ (1969), ಡಿ ವಿ ಗುಂಡಪ್ಪ, ಕಾವ್ಯಾಲಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು.
- ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಇತಿಹಾಸ (1999), ಡಾ. ನಂ. ತಪಸ್ವಿಕುಮಾರ್, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಜಾನಪದ ಸಮಾಚಾರ (ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್–2006) ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು : ಕೆರೆಮನೆ ಶಂಭು ಹೆಗಡೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನೆಯ ವೈಧಾನಿಕತೆಗಳು (2007), ಸಂ : ಅಮರೇಶ ನುಗಡೋಣಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ.
- ತುಳುನಾಡಿನ ಜಾನಪದ ಆಟಗಳು (2000), ಡಾ. ಗಣನಾಥ ಎಕ್ಕಾರು, ಜ್ಞಾನೋದಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಜಾನಪದ ಪರಾಗ, ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ, ತಗಳವಾದಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು.
- ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು, ಡಾ.ತೀ.ನಂ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು.
- ಸಂಸ್ಕೃತಿ–ವಿಕೃತಿ, ಡಾ. ಎಂ. ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಮಧುಗಿರಿಯ ದಂಡಿನಮಾರಮ್ಮ ಎಂ. ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚರಿತ್ರೆ ಅಧ್ಯಯನದ ತಾತ್ವಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ, ಸಂ ಪ್ರೊ ಲಕ್ಷ್ಮಣ್ ತೆಲಗಾವಿ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ ಹಂಪಿ.
- ಮೈಸೂರು ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ (1992) ಎಂ ಕೆ ಲಿಂಗಯ್ಯ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿ ವಿ.
- ದಲಿತರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ (2000) ಡಾ ಅರ್ಜುನ ಯ ಗೋಳಸಂಗಿ, ವಿಮೋಚನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಅಥಣಿ, ಬೆಳಗಾವಿ.
- ಗೊಂದಲಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (1993), ನಿಂಗಣ್ಣ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.

- ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ (2008), ಡಾ. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಮರದೊಳಗಿನ ಕಿಚ್ಚು (1996), ಡಾ ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಬೆಳ್ಳಿಚುಕ್ಕಿ ಬುಕ್ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಮೈಸೂರು.
- ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗಾತಿ, ಸಂ. ಪ್ರೊ ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ, ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಅವಲೋಕನ (ಕರ್ನಾಟಕ ಪರಂಪರೆಯ ಅವಲೋಕನ) 1985, ಸಂ ಎಚ್ಚೆಸ್ಕೆ, ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿದೇಧಶನಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಕರ್ನಾಟಕದ ಪರಂಪರೆ (2006) ಸಂಪುಟ-1, ಸಂಪುಟ-2, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಮಂಟೆಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ,-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿ, ಸಂ ವೆಂಕಟೇಶ ಇಂದ್ವಾಡಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ ಹಂಪಿ.
- ಮಲೆ ಮಹದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ, ಸಂಪುಟ 1-2, ಸಂಪಾದಕರು :ಪಿ.ಕೆ ರಾಜಶೇಖರ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.